

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Boerleep Hoërskool

1889-1989

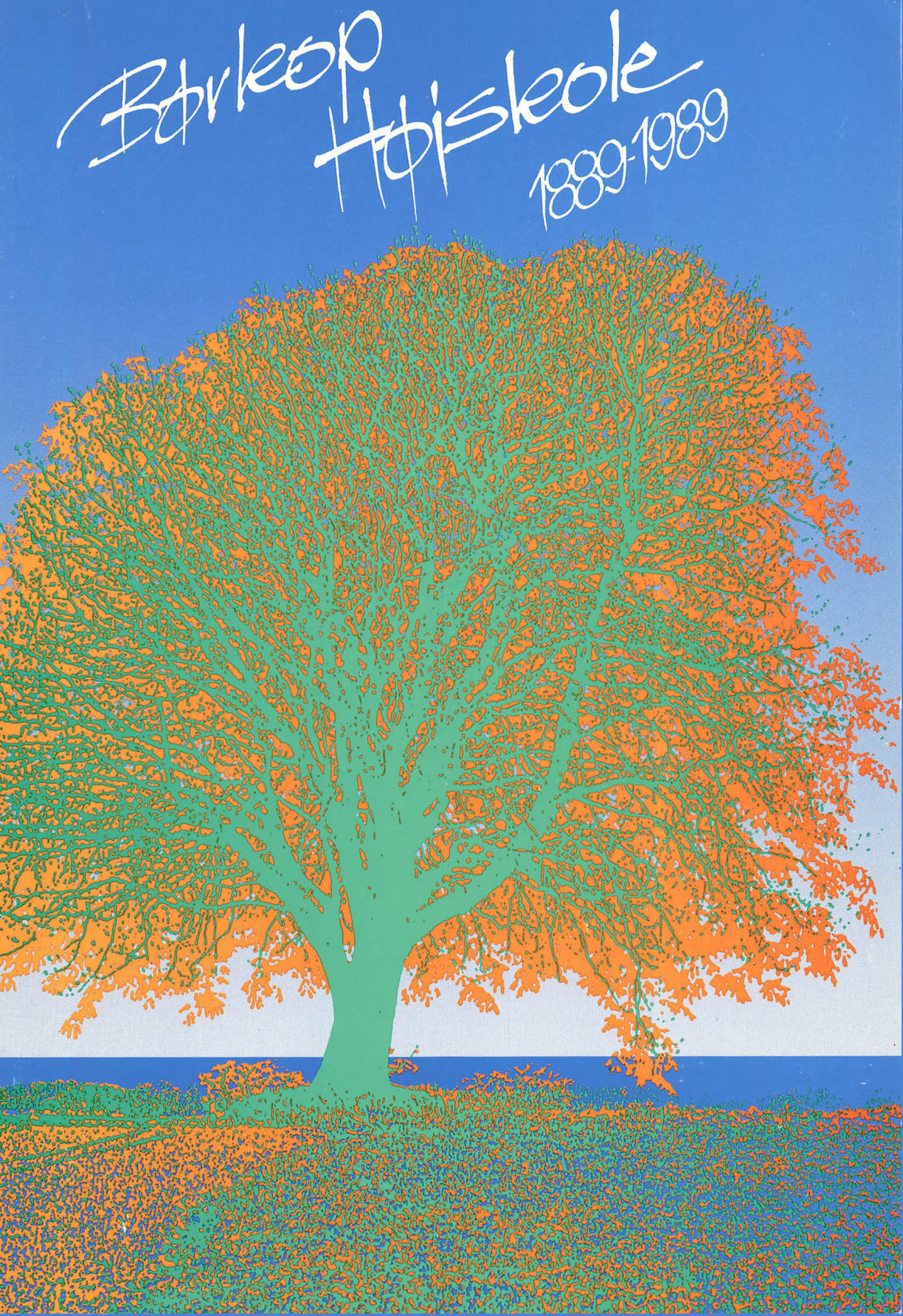

Børkop Højskole
1889 - 1989

Udgivet 1989 af
Børkop Højskole, Indre Missions Bibelskole
Redigeret af
Bent T. Nielsen og Torben Frederiksen

Ekspedition:
Børkop Højskole
Indre Missions Bibelskole
Ågade 3, 7080 Børkop
75 86 60 22

Tryk: JMC·SCANCOM

INDHOLDSFORTEGNELSE:

Forord 5
Højskole - folkelighed - og missionsfolk (B.T. Nielsen) 6
En ny højskole bliver til 7
Frederik Thomsen 18
Forstander A.S. Dams tid 33
Folkehøjskole eller fagskole 56
Fagfolk og højskole 62
Brydningstid og bibelskole 1974-1989 (v/ Leif Andersen) 80
Bibelskolen i dag (O. Paaske) 107
Oversigter og statistik 111
Vedtægter for Børkop Højskole 114

FORORD.

Denne bog er ikke Børkop Højskoles historie. Så skulle den have været meget større og omtalt mange flere begivenheder og mennesker. Bogen om Børkop Højskole i 100 år er blot en lille del af historien - for selve historien ville have fyldt flere bind - hvis vi havde kunnet rekonstruere den!

Det ville have taget års arbejde, fordi der blandt alle de gode folk, der gennem tiderne har været ansat her på højskolen vist ikke har været ret mange, som har haft sans for arkivering.

Men så meget er gemt, at det er helt tydeligt, at de lige fra den første "katalysatorperson" Nikolaj Kristiansen, har gået ind for en masse andre opgaver med liv og sjæl - bare ikke arkivering og historieskrivning.

Vi, der har samlet bogen og dens billeder, har ikke skrevet ret meget af den selv. Det har vi ladet andre om. Især dem der har været med gennem de forskellige perioder.

Det er blevet til glimt af skolens liv og de levende mennesker, som har været her gennem alle omskiftelserne.

Hvor må vi beundre dem! Ikke mindst dem, der oplevede de store forandringer fra ca. 1940 og til vor skole fandt sin formodentlig endelige form som Børkop Højskole, Indre Missions Bibelskole.

Vi vil gerne takke alle der har bidraget på den ene eller anden måde med billeder og artikler - og beder om overbærenhed, fordi så mange og så meget ikke er nævnt i bogen.

Der er forresten det mærkelige ved Børkop Højskole, at nogle af dem, vi helst ville have haft med i bogen, hører til dem, der er bevaret mindst om!

Her i forordet skal blot nævnes, at havde vi ikke haft en mand som Tonnesen som redaktør af elevbladet gennem de mange, mange år, så ville meget af det, vi nu ved også være glemt. Så lærer L. C. Tonnesen, Bygholm, er måske mange år efter sin død den vigtigste person i denne bog - i hvert fald, hvad angår skolens ældre historie!

Allermest er der grund til at takke Gud for velsignelse over årene der gik, og fordi han har givet os, der arbejder på skolen i dag tillid til, at der kan drives kristen folkehøjskole i Danmark - også når skolen hedder Børkop Højskole, Indre Missions Bibelskole. Og det er underligt - afstanden mellem Indre Missions Højskolen i Børkop til Børkop Højskole, Indre Missions Bibelskole i dag - er ikke så stor endda!

Torben Frederiksen
Bent Tage Nielsen

Højskole - folkelighed - og missionsfolk

Danmarks første højskole åbnedes den 7. november 1844 i Rødding i Sønderjylland, og mange højskoler fulgte efter.
Det var først i 1887 Indre Missions venner åbnede deres første højskole i Nørre Nissum.
Højskoletanken var dog ikke ny i Indre Mission for allerede i 1868 havde Vilhelm Bech støttet oprettelsen af en højskole i Egå ved Århus og opfordrede unge til at søge de grundvigske højskoler, selv om det senere viste sig, at han slet ikke brød sig om betegnelsen "højskole". Han skrev i 1887, at det var en al for fordringsfuld betegnelse "når undervisningen kun skulle foregå nogle måneder baseret på et så tarveligt grundlag som den oplysning, de unge medbringer fra almueskolen"!!
Det er muligt Vilbelm Bech har kendt målsætningen for Rødding Højskole, hvor det bl. a. hedder:"Det mål, vi har sat os for øje, er at grundlægge en anstalt, hvor bonde og borger kunne erholde sådanne kundskaber og færdigheder, som kunne være til nytte og behag, ikke så meget med hensyn til hans næringsvej og bedrift som med hensyn til hans stilling som landets søn og statens borger. Anstalten skulle altså have en velgørende indflydelse på hans huslige og private som på hans offentlige liv"!
Den første Indre Missions højskole i Nr. Nissum havde en anden målsætning nemlig:"At vække og nære et alvorligt kristenliv hos de unge og meddele dem nyttige kundskaber, så de kunne blive troende og oplyste mænd og kvinder i deres kald.
Dette kald søges nået dels ved samtale, dels ved foredrag og dels ved at lære dem at kende selvarbejdets nytte, og glæde og kristendommen betragte vi som det bedste dannelsesmiddel!"
Måske har Indre Missions højskoler ofte formået at forene den grundtvig-koldske højskoletradition med det kristelige på en god og i bedste forstand folkelig måde. Man må nemlig huske at de oprindelige højskolefolk altid forbandt det kristelige med det folkelige.
Når vi missionsfolk hører ordet "folkelig" tænker vi sjældent på den "folkelige" Indre Mission, selv om Indre Mission sikkert altid har været lige så "folkelig" som den grundvigske bevægelse!
Indre Missions højskoler står måske ved afslutningen af dette århundrede som dem, der bedst kan bringe den ægte folkelighed med ind i det nye årtusinde.
Det bliver spændende om de højskoler, der kalder sig grundtvig-koldske kan gøre det bedre. For folkeligheden, har Christian Kold sagt, kan kun bæres oppe af kristendommen! Det er vi nogle, der mener stadig er rigtigt!

Bent Tage Nielsen

En ny højskole bliver til

I året 1888 begyndte der at ske noget her på egnen mellem Vejle og Fredericia som førte til at Indre Missions næste højskole kom til at ligge i Børkop. For da flyttede den unge lærer, Nikolaj Kristiansen, til egnen, og blev ansat på børnehjemmet Tingskov, der lå mellem Børkop og Skærup.

- Allerede mens han læste på Blaagaard Seminarium, gik han med den tanke at få oprettet en højskole for Indre Missions ungdom.

Tilskyndet af troende venner i omegnen blussede tanken nu op påny. Stedet - midt mellem Fredericia og Vejle - var i geografisk henseende tiltalende, og egnen var smuk med sine bakker og skove og den glimtende Vejle fjord.

Dertil kom, at Indre Mission havde fået mange venner på egnen, og samfundene i fjernere sogne som Taulov og Sdr. Bjert støttede tanken, idet man fandt, at den anden Indre Missions højskole burde ligge i det sydøstlige Jylland, da den første lå i nordvest.

Efter forskellige opråb i Indre Missions Tidende begyndte skolen sin undervisning i lejede lokaler i Børkop 3. november 1889.

Opråbene blev kraftigt støttet af Vilh. Beck, idet han henviste til den gode begyndelse i Nr. Nissum og til den store åndelige vækkelse, der var sket i det sydøstlige Jylland, navnlig udgået fra Taulov og Sdr. Bjert.

På sin egen måde skriver han: "Vent derfor ikke til man har set, hvordan det går; det er den sikreste måde til at få noget til ikke at gå; men hjælp til at få det til at gå".

Nikolaj Kristiansen
- 1. forstander

Skolens første forstander var som nævnt Nikolaj Kristiansen. Han var forstander fra højskolens start indtil efteråret 1891, da han afløstes af sognepræsten i Gårslev, Oluf Olesen, der var forstander og sognepræst indtil 1895.

I Fredericia Dagblad stod der den 19. april 1889: "En højskole, ledet i Indre Missions retning vil blive oprettet enten i Lunderskov eller i Børkop. Sandsynligst bliver det sidstnævnte sted. Lærer Kristiansen, Tingskov Børnehjem, skal være dens forstander".

I Indre Missions Tidende (nr. 23/ 1889) er der en henvendelse fra N. Kristiansen dateret 18.05.89, hvor

han fortalte om sine planer og bl.a. skrev:
"I Vejle-Fredericia-Kolding Egnen have Mange i de sidste Aar vendt Verden Ryggen for helt at give Herren deres Hjærter, og Tanken om en Højskole på denne egn har været fremme til forskjellige tider og Trangen er almindelig følt både af Ældre og Yngre.
I betragtning heraf og på Grund af Opfordring hertil agter Undertegnede efter Samraad med Herren og Mange af hans Venner at påbegynde en Højskole i Børkop for Karle 1. november 1889 og for Piger i Sommeren 1890."
I samme nr. af IMT går redaktøren, pastor Vilh. Bech, stærkt ind for tanken om en højskole i Børkop.

Senere (IMT/40/1889) opfordrede N. Kristiansen eleverne til at melde sig "snarest for Indkvarteringens Skyld".
Der var annoncer i Vejle Amts Folkeblad i oktober 1889 og 30.10 skriver den vordende forstander: "Om Gud vil er der møde i missionshuset Emmaus ved Børkop lørdag d. 2. november kl. 1. Pastor Petersen fra Bredstrup og lærer Kaae fra Flensted ved Laven m.fl. v. tale."
Den 3. november 1889 påbegyndtes højskolen i lejede lokaler (Møllegade 15?) - huset findes endnu!

Da højskolen blev indviet.

Fra et referat:
"Til underretning for højskolens venner meddeles der herved, at skolen efter bestemmelsen har begyndt sin virksomhed ved november måneds begyndelse. Den blev indviet lørdag d. 2. november, ved hvilken lejlighed der holdtes møde i missionshuset "Emaus", hvor pastor Petersen fra Bredstrup og lærer Kaae fra Flensted ved Laven Station talte. - Pastor Petersen talte over teksten: "Tager al tanke fangen under troens lydighed".
Man må ikke lade forstanden være den overordnede men skal underordne den troen på det Ord, der er

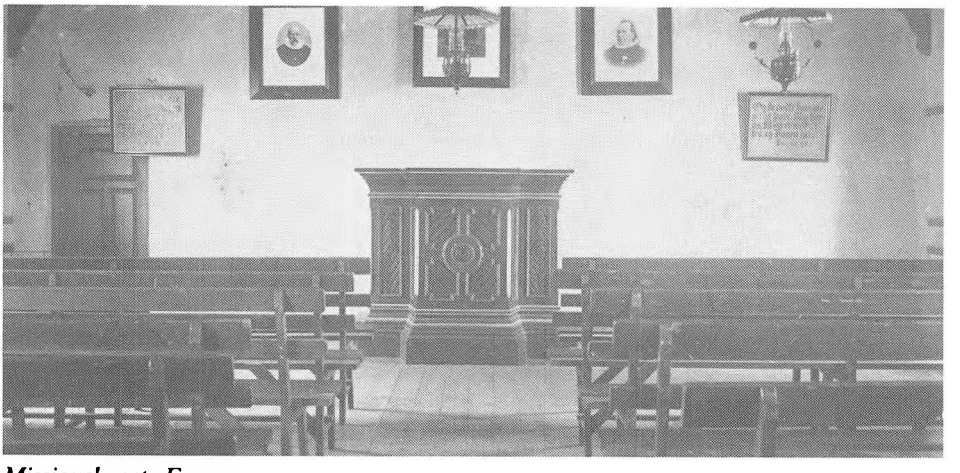

Missionshuset »Emaus«

talt eller stadfæstet af vor Herre Kristus. Det har man ikke altid gjort; man har f.eks. i rationalismens dage vendt sætningen om og fået det til at hedde: "Tag troen fangen under forstandens lydighed" Der høres også røster i vore dage, der pege i samme retning.

Men den ny skole skal jo netop begyndes og ledes på grundlag af denne af apostlen Paulus opstillede regel. Det gælder derfor også for dem, der komme til at lede skolen, at de al tid holde sig denne gyldne regel klart for øje. Derfor skal man dog ikke kaste vrag på menneskelig oplysning; det ville netop være heldigt for Guds riges sag, om Guds børn al tid vare de dygtigste mennesker, noget, som vi derfor også bør arbejde på, idet vi mindes, hvad Paulus siger: "Alt, hvad der er godt og ærbart, enhver dyd, enhver hæder, derpå giver agt".

Lærer Kaae talte over de ord, Jesus sagde til sine disciple: "Fred lader jeg eder, min fred giver jeg eder; jeg giver eder ikke, som verden giver o.s.v."

Han betonede, hvor godt det er at have Jesu fred i eje og i modsætning til, hvad verden kan give.

Efter mødet i missionshuset samledes en del venner om aftenen til et lille møde i skolen. (Dvs. i huset, Møllegade 15).

Den 4. november blev så skolegjerningen optaget. Der er begyndt et antal af 16 elever; enkelte af de indmeldte udebleve og nogle kunne ventes i vinterens løb.

Som faste lærere ved skolen er antaget seminarist Anders A. Andersen, en kjær broder i Herren, der i år er demitteret fra Jelling Seminarium med hovedkarakteren: "Udemærket duelig", sergent Olesen fra Frederi-cia, tidligere gymnastiklærer ved Ranum Seminarium (til gymnastik). Desuden har skolen som faste medarbejdere: pastor Petersen, Bredstrup, doktor Hartvigsen, Haastrup, lærer Kvist, Gaarslev (til husflid) og møllebygger Jensen, Børkop (til bygningstegning), ligesom også lærer Kaae har lovet at komme nogle gange for at undervise i nivelering og landmåling.

Eleverne tage del i Ynglingeforeningens møder og have bl.a. været med hver aften i bedeugen.

På grund af forespørgsel om, hvor vidt der endnu er plads på skolen, skal det meddeles, at de, som ønske det, godt kunne komme i vinterens løb. Der vil så blive taget noget hensyn til, at de i nogle fag stå tilbage for dem, der alt have begyndt; de, der til eksempel komme til nytår - det er navnlig lettest for håndværkere at afse månederne januar, februar og marts - ville i enkelte fag blive undervist i hold for sig.

Til sommeren agtes der - om Gud vil - holdt pigeskole i månederne maj, juni og juli, samt for et nyt hold i efterårsmånederne september og oktober.

Der vil blive sørget for at få en dygtig og troende lærerinde til at undervise i håndgjerning.

Da der er bleven forespurgt, om der kan ventes understøttelse af staten for uformuende elever, meddeles det, at der den første sommer ikke kan ventes nogen understøttelse til elever, der søger skolen her, da den som nu begynder endnu ikke er optaget blandt de skoler, hvis elever blive offentlig understøttede.

Sluttelig vil vi gjærne sige vennerne, at Herren på så mange måder lægger sin velsignelse i gerningen. Guds børn her og mange steder ere glade

ved foretagendet, og er der end ikke lejlighed til her at pege på velsignelse i enkeltheder, så vil jeg dog sige, at vi føle vennernes kjærlighed og forbøn som en velsignelse fra Herren.

Børkop, den 21. november 1889
N. Kristiansen"

Formålsparagraf?

Der er ikke, som i Nr. Nissum, bevaret en egentlig formålsparagraf fra den første tid, men det fremgår meget tydeligt af artikler i IMT, at formålet var at skabe en "Indre Missions Højskole i Børkop". Det fremgår også af skolens første stempel!
N. Kristiansen skrev i IMT 23/1889: "...det har jo vist sig, at mange Guds Børn i Danmark ere glade ved det Arbejde, der udføres (i Nørre Nissum) både med Hensyn til det åndelige Livs Vækkelse og Udvikling og med Hensyn til sund menneskelig Oplysning.
Vor Tids opvoksende Slægt trænger sikkert også til på alle Områder, at udvikles til Kampen mod alt det Onde, som de vil møde i denne Verden, og en sådan udvikling må en Højskole i Indre-Missions Retning også kunne hjælpe til at fremme."

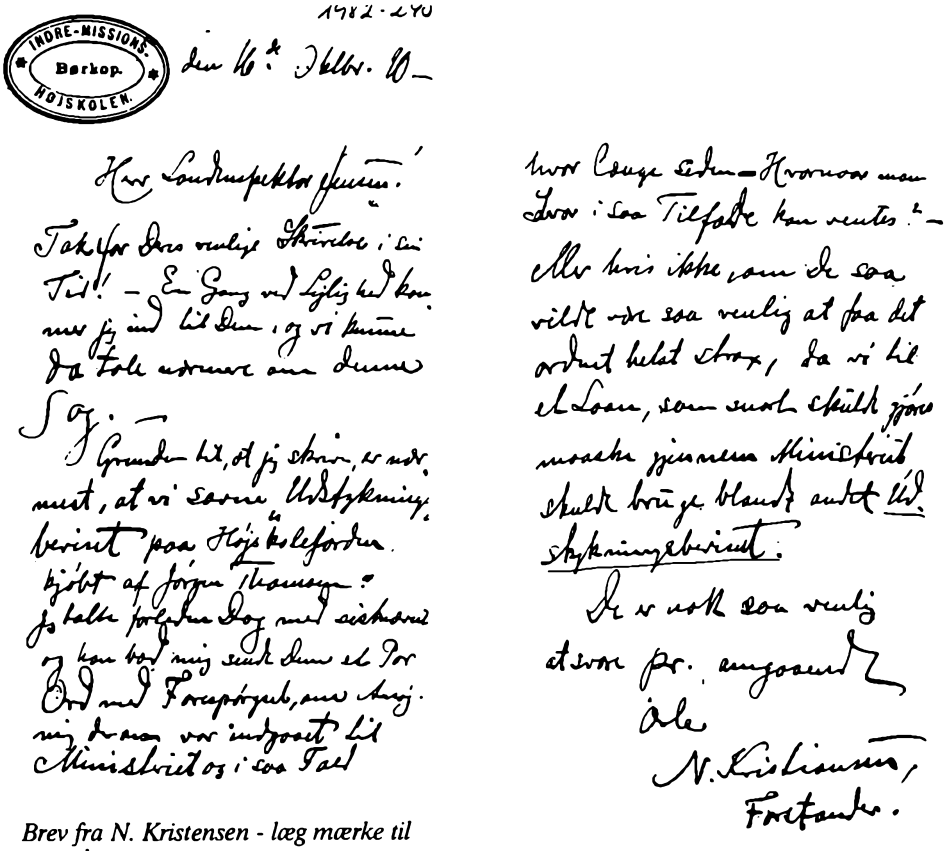

Brev fra N. Kristensen - læg mærke til stemplet

Skolens 1. elevhold udenfor huset i Møllegade.

De første.

Skolen begyndte med 26 elever, og allerede sommeren 1890 opførtes en skolebygning, som indviedes af Vilh. Beck 4. november, ved hvilken lejlighed han "spåede god tilgang til skolen i anledning af, at der netop i disse dage var kommen to småpiger, Else og Johanne, til verden i forstanderboligen."

Den første vinter var lærerstaben foruden N. Kristiansen lærer A. A. Andersen (senere Aså), pastor Petersen, Bredstrup, læge Hartvigsen fra Håstrup samt en "troende befalingsmand til ledelse af gymnastikken" - i løbet af vinteren kom pastor Olesen fra Gårslev også med som lærer. Allerede det følgende år ansattes lærer H. C. Sørensen.

Om den første begyndelse skrev lærer A. A. Andersen, Aså i 1929:

"Forstander Kristiansen skulle have en hjælper, og jeg, der lige havde taget eksamen, fik forespørgsel om jeg ikke kunne tænke mig at overtage denne plads.

Jeg havde egentlig også lyst til højskolegerningen, og m.h.t. egnen var intet mig kærere end at få min virksomhed i det sydøstlige Jylland. På denne Egn var jeg blevet ret godt kendt i de år, jeg havde være på Jelling Seminarium (1886-89) især i Taulov, hvor jeg havde været mange gange.

Men det var ikke let at komme ind i Folkeskolen; der var på den tid overflod af ansøgere; sognerådsmedlemmerne ville gerne se os, før de indstillede os, og mange af dem var slemme til at eksaminere os i religion og politik. Under disse forhold var jeg glad ved at overtage pladsen til november.

Det var altså min første lærervirksomhed, og jeg begyndte arbejdet sammen med forstanderparret Nikolaj og Nikoline Kristiansen, der lige var blevet gift. Der var ingen skolebygning og vi begyndte under små forhold i et lejet lokale, hvor der blev indrettet en lille forstanderbolig, en skolestue og enkelte andre værelser.

Kun få af eleverne kunne bo på skolen; de fleste måtte bo omkring på egnen blandt skolens venner.

Skolen blev indviet d. 2. november

Timeplan for Højskolen i Børkop.

Timer.	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Fredag.	Lørdag.
9—10.	Gl. Pagt.	Ny Pagt.	Missions-historie.	Gl. Pagt.	Ny Pagt.	Missions-historie.
10—11.	Regning.	Skrivning.	Tegning.	Regning.	Skrivning.	Tegning.
11—12.	Geografi.	Retskrivning.	Fysik.	Geografi.	Retskrivning.	Fysik.
Middag.						
1½—2½.	Danmarks-historie.	Gymnastik.	Danmarks-historie.	Katekismus.	Gymnastik.	Danmarks-historie.
2½—3½.	Dansk.	Gymnastik.	Dansk.	Katekismus.	Gymnastik.	Dansk.
Kaffetid.						
4—5.	Kemi.	Literatur-historie.	Zoologi.	Literatur-historie.	Botanik.	Sundheds-pleje.
5—6.	Retskrivning.	Bogføring.	Sjælelære.	Hoved-regning.	Foredrag om Regning.	Regning.
Aften.	Hjemarbejde.	Ynglinge-møde.	Husflids-arbejde.	Sangforening	Møde.	Kirkehistorisk Foredrag.

Timeplan for højskolen i Børkop IMT, nov. 1889

1889, ved hvilken lejlighed der blev talt af pastor Petersen, Bredstrup, lærer Kaae, Flensted, og den nye forstander. Pastor Petersen talte over ordet om at tage "al tanke til fange under Kristi lydighed" (2. Kor. 10, 5.) og mindede os iøvrigt om ordet i Fil. 4, 8. Af lærer Kaaes tale husker jeg især, at han stærkt påpegede et ord, der var malet foran på skolens pult: "Ifører jer ydmyghed (1.Pet. 5, 5.)".

Vi to unge nybagte seminarister - forstanderen og jeg - skulle altså udføre det daglige arbejde på skolen, en ret vovelig opgave! Men vi havde dog også nogle gode medarbejdere. Den elskelige troende læge Hartvigsen fra Håstrup kom jævnlig derover, vistnok hver 14. dag, og holdt foredrag i sundhedslære, lærer Kvist, Gårslev, gav undervisning i husflid, sergent Olesen, Fredericia, i gymnastik o. s. v. Og lidt hen på vinteren kom pastor O. Olesen, (nu biskop i Ribe) til nabosognet Gårslev (3 km. fra Børkop) som præst. Han fik straks en del timer på højskolen, hvortil han gerne kom ridende på en hvid hest, som menigheden i Haboøre, hvor han kom fra, havde foræret ham.

Hans foredrag var kvikke og livlige, men med en alvorlig baggrund, og han var både i timerne og udenfor en meget fornøjelig ungdomsarbejder, som vi kom til at holde meget af. Af hans udtalelser er der endnu enkelte, jeg husker nøje efter de 40 års forløb. Han sagde engang, at hvis et uomvendt menneske for alvor ville fordybe sig i Jesu lidelseshistorie, kunne han næppe holde ud at være uomvendt ½ time.

En anden gang foreslog han os at læse et stykke i bibelen to gange

hver dag, den ene gang et længere stykke (f.eks. et helt kapitel), nærmest for at udvide vor bibelkundskab, den anden gang kun et par vers til grundig overvejelse og næring for troslivet".
"Vi var glade for at deltage i samfundets møder i Gauerslund missionshus, og både forstanderen og jeg blev trods vor ungdom ofte benyttet som talere. Forstander Kristiansens taler var altid meget alvorlige; han mindede os jævnlig om at være beredte til at følge Herren herfra, hvad øjeblik det skulle være, da "et lidet åndefang kan ende al min gang".
Vi havde også ofte besøg på højskolen af venner fra egnen, blandt hvilke jeg især mindes den senere indremissionær Anders Bundgård, Andkær, Mads Pallesen og Th. Thomsen fra Skærup, og blandt kvinderne især Karen Klausen, som var leder for pigeforeningen (K.F.U.K.). Også venner andetstedsfra besøgte os, ikke mindst fra Vejle, således missionær Fr. Moe og de senere missionærer Fenneberg, Jakobsen og M. Madsen.
Af fremmede talere, som kom der, mindes jeg især de to vordende missionærer fra Vejlby på Fyn, Peter Frandsen Jørgensen og Hans Rasmussen Andersen, hvis besøg på højskolen vi var meget glade for.
Af betydningsfulde oplevelser i vinteren 1889-90 mindes jeg særlig en rejse, vi - lærer og elever - foretog til Engum kirke, nord for Vejle fjord, hvor vi hørte den gamle santalmissionær H. P. Børresen.
Forstander Kristiansen opfordrede mig til at fortsætte arbejdet på højskolen, og jeg havde også nok lyst dertil; men jeg turde ikke rigtig tro, at vi to unge seminarister magtede at gennemføre så stor en opgave, og jeg gav mig derfor til at søge embede i folkeskolen og rejste fra Børkop 1/4 1890".

Håndarbejde i haven

De næste.

Det gik stadig godt med elever. Elevantallet steg helt op til 40; men de tegnede aktier stod ikke i forhold til udgifterne ved den nye bygnings opførelse.
Det blev efterhånden vanskeligt for enkeltmand at klare det økonomiske, og Kristiansen søgte derfor skolen overdraget til et aktieselskab, som dannedes i efteråret 91.
Ifølge højskolens bestyrelsesprotokol ser det ud til, at aktionærerne har holdt en generalforsamling den 19.-9.-1890, hvor det blev vedtaget, at højskolen skulle overtages af aktionærerne. Iøvrigt fremgår det af protokollen over bidragydere/aktionærer, at der i tiden 1891 til 1916 har været ialt 265 sådanne - fra grever til tjenestepiger!.
1891-92: 190 aktionærer
der tegnede sig for .....kr. 11.650.
1901: 33 aktionærer
der tegnede sig for .....kr. 3.300.
1915-16: 42 aktionærer
der tegnede sig for .....kr. 4.350.
Den 29. 1. 1892 kunne formanden for skolen fremlægge det tinglæste skøde for overtagelsen - og det vedtoges, at forstanderen, pastor Olesen skulle have 450 kr. i løn for den første vinter - skolen fik ialt 300 kr. fra staten i året 1891 - 1892.
De mænd, der gik i spidsen herfor, var sognepræsterne V.Gøtzsche, Fredericia, senere biskop; Olesen, Gårslev, også senere biskop; L. C. Petersen, Bredstrup; indremissionærerne Holt, Taulov, Fr. Moe, Vejle, A. Bundgård, Andkjær, og vejentreprenør Niels Poulsen, Andkjær, samt gårdejerne Th. Thomsen, Skærup og Peter Frandsen Jørgensen, Vejlby på Fyn.

Gårslev-præsten bliver forstander.

Kristiansen fratrådte, og bestyrelsen valgte pastor Olesen, Gårslev, til forstander, medens lærer H. C. Sørensen søgte sin afsked i folkeskolen for at overtage hvervet som førstelærer ved skolen, fordi forstanderen boede i nabosognet.
Pastor Olesen skrev i IMT 1892 (side 255) om Indre Missions højskole i Børkop:
"Den 31. marts sluttede Indre Missions højskole i Børkop sit vinterkursus for karle for denne gang. Skolen har i vinterens løb været besøgt af 33 elever, hvoraf de fleste er fra Jylland.
Som alt menneskeligt arbejde har også vort arbejde blandt de unge i vinter været behæftet med skrøbelighed og ufuldkommenhed, men vi

Pastor Olesen, Gårslev

har udført vor gerning med glæde og i håb, for vi har hos vore elever fundet åbne ører og modtagelige hjerter, og derfor har vi også den tro, at Herren vil velsigne arbejdet både for eleverne og for lærerne.
Vort formål har jo været at give de unge almennytige kundskaber på en sådan måde og i den sådan form, at kristendommen var det bærende grundlag og som den røde tråd drog sig igennem det altsammen. Det har også været en glæde for os at iagttage, hvorledes eleverne drev "indbyrdes undervisning".
Her kommer de fra forskellige egne af landet og har, hver især, forskellige anskuelser og opfattelser af mangt og meget; men så begyndte de at "slibe" og "mejsle" hverandre i samtalemøder eller ved privat samtale, men alt i kærlighed og fordragelighed, som sig hør og bør. Ingen skurende mislyd har været at høre blandt eleverne - vi har også i den henseende mærket, at Herren har haft sin gang iblandt os. Nu er de rejste, hver sin vej, men her er stiftet venskabsforbindelser, som dog knytter dem sammen og ikke ville briste i tiderne. Herren velsigne de kære unge således, at de i deres gerning ved en sagtmodig og ydmyg vandel må afspejle Hans væsen tydligere og klarere, som dagene går, at de må få det skudsmål, hvor de færdes, både af venner og uvenner, som blev ydet apostelen Peder og Johannes, " de kendte dem, at de havde været med Jesus" (Ap.G. 4, 13).
Den 3. maj begynder skolen så igen et kursus på 3 måneder for piger. Der vil blive undervist i de almindelige højskolefag og håndgerning. Endvidere har vi tænkt at give lidt vejledning i øjeblikkelig hjælp ved ulykkestilfælde, forbinding, hvad der jo kan have sin store betydning. I havebrug vil der nu og da blive afholdt foredrag, ligesom en faglærerinde vil undervise i plantelære. Hver 14. dag vil der blive afholdt kristelig og almen oplysende foredrag af præster blandt skolens venner. En læge vil nu og da holde foredrag om sundhedspleje.
Måtte Herren nu velsigne også denne lille gren af Indre Missions gerning, så Hans navn måtte æres og Hans menigheds tarv fremmes."

Glimt 1894.

Pastor Olesen gav sig tit i samtale med eleverne. Engang taltes om, hvorledes man skulle finde Guds vilje, hvortil en elev svarede, at man fandt den når man gik stik imod sin egen. Dertil svarede pastor Olesen: "Når jeg rider her ind til Børkop, har jeg vilje til at ride midt i vejen. Jeg kan ikke tro, at det så er Guds vilje, at jeg skal ride i en af grøfterne".
Husker du - ? Ja vel, det var nok 3. november 1894 i skolens entre. Døren går op. Rask, livlig og spændstig træder han frem: Velkommen hertil! Mit navn er Madsen. Deres navn ? Kom ind! Jeg er lærer ved skolen her. Det nye bekendtskab er stiftet. Det var den unge, nybagte kandidat Madsen, den første lærde fra landbohøjskolen, som havde bestemt sig til at give sin ungdoms kraft til tjeneste ved en dansk folkehøjskole.
Den dag tænkte ingen af os på, at om 38 år skulle vi igen mødes. Han som skolens formand, jeg som elev - for en dag.
Alle de kendte ansigter, ja hver en-

Kand. Madsen, Andkær
- fast lærer fra 1894-1906
- timelærer fra 1906-1938

kelt person træder frem i mindet. Lærer Sørensen, den rolige, kloge mand, og hans stilfærdige hustru. Tegnelæreren, arkitekt Kristiansen, der gav os forstand på linier og konstruktioner, stilarter og meget mere, når vi sammen med ham imellem måltiderne residerede i spisestuen.
Vor gode husmoder, fru Enevoldsen, og hendes lille trivelige søn, Søren. Den djærve kokkepige, der trofast kogte mælk og grød og andre gode retter til os. Hun kunne vel nok skære smørrebrød,- og vi kunne fortære - masser!
Når kandidat Madsen ovre i gymnastiksalen havde givet os den "rørelse", som man anså tilstrækkelig for at hindre os i tilbøjelighed til at hænge med hovedet, skyde ryg eller "helt langsomt drage foden efter sig", så gik det livligt, ind i spisestuen. Middag. Kandidat Madsen for bordenden. Orden i rækkerne og frisk humør - også humor. God opdragelse at få forstand af. De raske marchture og bevægelsen i det frie var gode at få sundhed af.
Forstanderen - ? Jo vist havde vi en forstander. Den hvide hest farer i mag. Ponnyvogn, pisk uden snært, pelsklædt. Nu kører han ind i gården. Et lunt blink i de godmodige øjne. Pastor - ? Ja, sognepræst udi Gårslev, pastor Olesen. Munter mand, en stor skælm, følsom, vittig, melankolsk og overgiven glad, elevernes ven og omsorgsfulde fader.

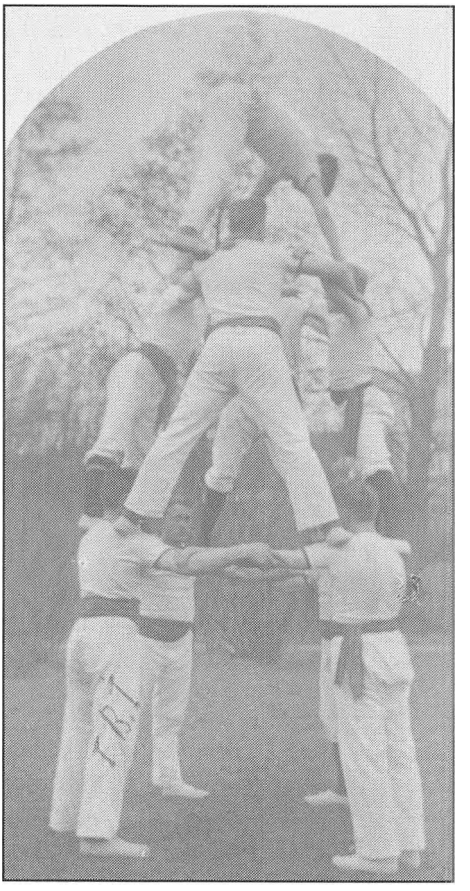

Gymnastik 1901

DANMARK STEMPELMÆRKE 5 ØRE

FOR DOKUMENTER AF
FØRSTE KLASSE,
som angaa 25 Kroner
Stempel-Tarif № 2.

FOR DOKUMENTER AF
ANDEN KLASSE,
som angaa 100 Kroner
Taxt: 15 Øre.

Nr. 90 C

Kr. [illegible]

Bestyrelsen

for

Aktieselskabet „Indre Missions Højskole i Børkop"

erkjender herved, at

Cecilius Petersen, Exenbjerg

er Deeltager i bemeldte Aktieselskab med 4 Aktie paa

[illegible]

og saaledes har en dertil svarende Andeel i Selskabets Formue.

Iøvrigt henvises til Lovene for Aktieselskabet.

Fredericia, den 11 Juni 1892.

P. B. V.

Nærværende Aktiebrev og overdrager transporteret jeg herved til Hr. Førstelærer M. J. Kirk Hammerum Skole.

C. Gjørnes
[illegible] Formand

For Transporteret er jeg Syldesigrit
Sejrup d. 5-2-1943.

Cecilius Petersen

FREDERIK THOMSEN.

En ny tid.

Det blev imidlertid ønskeligt, at forstanderen boede på skolen, og bestyrelsen indkaldte derfor - efter anbefaling af provst John Hansen, Gislev på Fyn - lærer Fr. Thomsen dersteds for at antage ham som forstander med bolig på skolen.

Forstander Thomsen tiltrådte forstanderstillingen i foråret 1895 og var i den til sin bratte død i toget på Langå station efteråret 1916.

Det blev en ny tid for højskolen. Den fik også nye lærere, og det blev nu almindeligt, at der også var knyttet en cand. theol. til skolen. Den eneste lærer, der blev fra den gamle tid, var landbrugskandidat A. Madsen, Andkjær, som begyndte sin lærervirksomhed ved skolen november 1894, og som siden var ved skolen, først som fast lærer og siden som timelærer i 44 år.

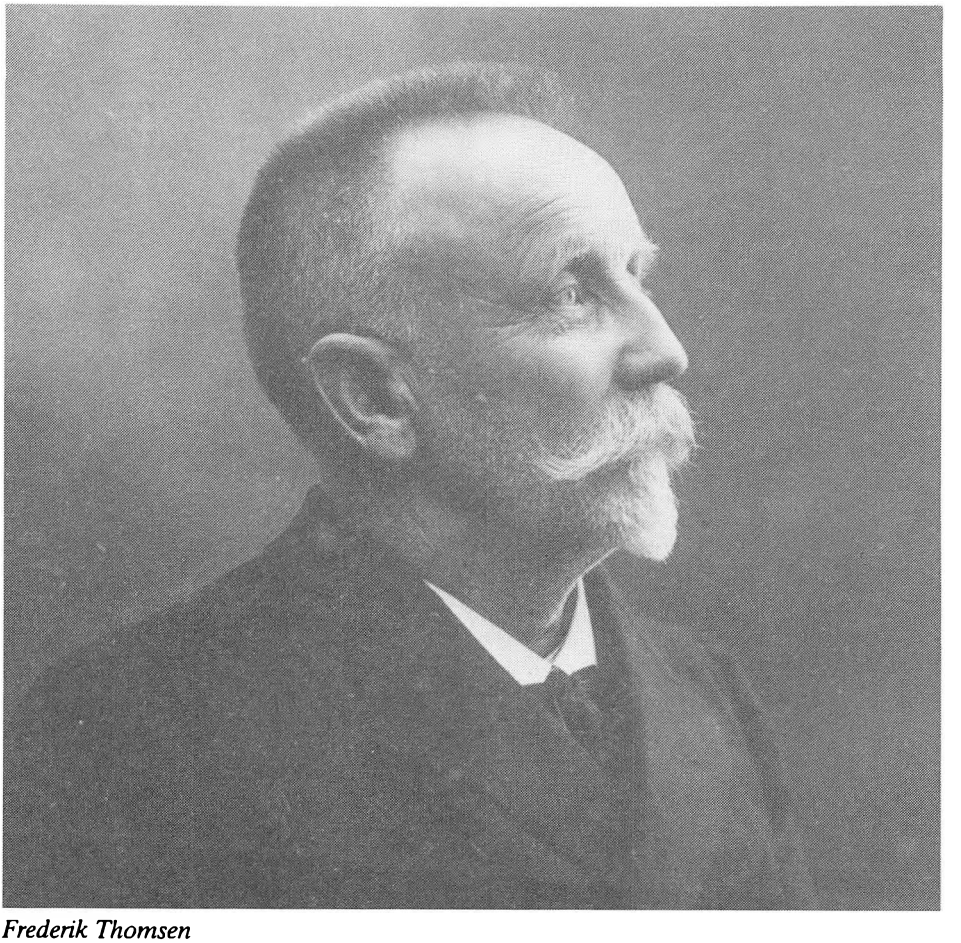

Frederik Thomsen

Manden, der styrtede i Guds arme!

Efter et mindeskrift fra 1918:

Frederik Thomsen var født den 17. marts 1849 i Frøslev, et par mil fra Flensborg.
Hans hjem lå ikke langt fra sproggrænsen mellem dansk og tysk, og hvor kampen mellem de to sprog føres stærkt og dagligt, dér skærpes øret, og hjertet bliver varmt, ganske anderledes end dér, hvor det danske sprog er en selvfølgelighed. Her har vi nøglen til hans dybe og inderlige kærlighed til vort gode danske sprog.
Og hans hjemegn var historisk grund, vædet som den var af meget dansk blod.
Det første slag i treårskrigen stod jo ved Bov, ganske nær ved hans hjem, den 9. april 1848, altså et års tid, før han blev født. Og mange af de betydeligste slag i 1848-49-50 stod i den egn. Både Oversø, Sankelmark, Sundeved, Isted og Øvre Stolk lå indenfor de første 4 mils afstand fra hans hjem, og fjendens fremrykning op i Nørre-Jylland i 1849 er gået tæt omkring det sted, hvor han nylig var født. Fra sin tidligste barndom har han hørt om alt det store, som gik for sig i de år.
Og som ganske ung, da han var 15 år, oplevede han i 1864 vor egen hærs skyndsomme tilbagetog og så fjendernes fremrykning; i hans eget hjem var der indkvarteting af østrigere. Og kanontordenen fra Dybbøl må i hvert fald til tider have været at høre langt ind ad Flensborg fjord til Frøslev, hvorfra faderen ofte gik ind til Flensborg for at høre nyt, og det trøstesløse: " Dybbel er tabt !" gjorde et stærkt indtryk på hans unge, vågne og modtagelige hjerte.
Det var kærlighed til Sønderjylland, der i sin tid førte ham til at drage op til kongeriget.
Da den fransk-tyske krig udbrød, fik han som så mange andre unge sønderjyder den tanke, at nu skulle Danmark i forbund med Frankrig få oprejsning for 64, og hos den unge Flensborg-lærer var der ikke langt fra tanke til handling.
Skjult i lasten på et skib flygtede han fra Flensborg til Sønderborg. Fra Als fik han en fisker til at ro sig over til Fyn.
Det kostede ham ganske vist hele hans formue (fulde 18 rigsdaler) på 2 rigsdaler nær at nå over, men glad var han, da han kunne springe i land i Fåborg.
Til stor forbavselse for de Fåborgborgere stod der en morgen nede ved havnen en ung mand og svingede med huen og råbte hurra. De troede, det var en gal mand, der gæstede deres by.
Den unge begejstrede mand kunne aldrig glemme fåborgerne deres koldsindethed. Han lovede sig selv, at det skulle være både første og sidste gang han satte sine fødder i den by. Og så gik det dog hverken værre eller bedre: han måtte døje den tort at få sin hustru fra Fåborg.
Hun var kun en lille pige, da den 21-årige mand steg i land i byen, men hun har aldrig siden kunnet glemme sit første møde med ham:
"Da trådte du ad døren ind,
det blonde skæg omkring hagebind.
Med frejdigt åsyn så kækt og frit
på H'et og R' et du snurred' tit,
hvor du din mening med mund og arm
forfægted varm".
Frederik Thomsen kunne ikke andet: den sag, der havde fanget hans

hjerte, måtte han forfægte både med mund og med arm. Det gjorde han i 70'erne, det blev han ved med gennem henved 50 år.
Mangen en lanse måtte han i årenes løb bryde med dem her i Danmark, der måske nok ligesom havde fået det samme frelsernavn skrevet ind i deres hjerter som navnet over alle navne, men ikke havde fået navnene Danmark og Sønderjylland frem derinde. Og når der i mange Indre Missions kredse nu er begyndt at vågne en forståelse af den Danmarks smerte, der hedder Sønderjylland, og når det i mange troende hjerter er kommen til at klinge:
Mig fryder din ros, din ære,
mig knuger din sorg, dit savn,
hver glans, hver plet vil jeg bære,
som falder på Danmarks navn.
Så skyldes det ikke mindst den frygtløshed, hvormed højskoleforstanderen i Børkop i manddommens kraft kæmpede for den sag, han havde grebet i ungdommens begejstring.
Han blev lærer fra Skårup Statsseminarium i 1874 - derefter andenlærer i Gislev - så lærer i Freltoft.
Her byggede han sit hjem, idet han ægtede sin hustru, Johanne Müller, - hvem af alle de mange elever kan ikke endnu høre Thomsen sige: "lille mor!" - og han elskede sit hjem lige så højt som han elskede sin gerning.
Efter få års ophold i Freltofte vendte han tilbage til Gislev som førstelærer, og her var han så, indtil han 1895 overtog Børkop Højskole.
Hvis nogen i begyndelsen af hans lærervirksomhed havde forudsagt, at han skulle have sin hovedgerning som højskolemand, ville vist ingen have undret sig derover. En livlig mand var han jo, så ungdommelig, at han anskaffede sig den første cykel i Gislev sogn, (en af de høje "væltepetere") og - til rædsel for pigeforeningen på stedet - for egnen rundt. Og interesseret var han for alt, hvad der var oppe i tiden, dygtig til at holde foredrag og med stor kærlighed til ungdommen, som han havde en ildnende og begejstrende indflydelse på.
Men var det bleven sagt, at han skulle blive en fremragende mand indenfor Indre Missions højskolebevægelse, ville Indre Missions venner i egnen sikkert have mødt denne profeti med den kraftigste indsigelse. Thomsen var vel en brav og retsindig mand og en dygtig lærer, men han havde jo afgjort sluttet sig til grundtvigianerne.
Her skal det da fortælles, at Thomsen i Gislev fik nu afdøde provst John Hansen, en af Indre Missions bedste venner på Fyn, til sin sognepræst, og ved denne mands hjælp nåede Thomsen til gennem en afgjort og klar omvendelse at indvie sig til Herrens tjeneste og til at søge at vinde mennesker for ham."

Men så skete det .....

"Det var i året 1895. Inde i en sjællandsk præstegård sad to mænd og talte om fremtiden. Den ene var fyr og flamme, den anden, præsten, sad med sit lune smil og morede sig over sin iltre gæst. Han lod ham tale ud og sad imens og så på ham med sit dybe, milde blik.
Det var lærer Fr. Thomsen, der sad og udviklede sine højskoletanker for Vilhelm Beck. Han havde just nu fået opfordring til at tage arbejdet

op på Børkop Højskole og var taget hen for at lægge sine planer frem for Indre Missions formand og lytte til hans råd.
Han forbavsedes over, at hans vært så ud til at have så god tid, gang på gang spurgte han, om han ikke opholdt ham, men den Ørslev-præst bakkede kun på sin pibe og bad ham smilende gå videre.
"Sig mig nu engang", spugte han endelig, "hvad er det så egentlig, De vil der på højskolen med de unge?" Ja, skulle han sige det kort: han ville lægge alle sine evner og kræfter ind på de to ting, at gøre ungdommen til en kristen og til en dansk ungdom.
Da rejste Beck sig op, greb hans hånd og sagde, idet han så på ham med det kærlige blik, der aldrig glemtes af den, der engang havde mødt det:
"Ja, så velsigne Gud Dem til gerningen, men navnlig det sidste vil blive svært, thi der er desværre ingen fædrelandskærlighed i den opvoksende slægt." Det velsignelsesønske kunne den vordende højskoleforstander aldrig glemme.
Men han blev også mere end een gang under sin højskolegerning mindet om, at der desværre var for lidt fædrelandskærlighed hos den danske ungdom. Det blev adskilligt sværere, end han egentlig den sommerdag havde tænkt sig, at få ungdommen gjort til en kristen ungdom, og

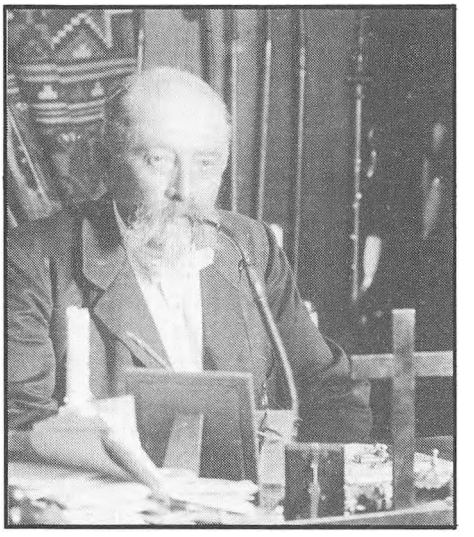

Wilh. Bech

det blev ikke lettere at få den gjort til en dansk ungdom.
Det er en dansk højskolemand (K. Poulsen), der engang har sagt: "Hjertet er en tavle, hvorpå kærligheden skriver alle deres navne, vi har elsket. I en kristens hjerte står Jesusnavnet i midten som navnet over alle navne. Udenom det står alle de andre dyrebare navne, og i mange hjerter også de to navne: Danmark og Sønderjylland".
1. Maj 1895 ankom han til Børkop Højskole og har givet den malende beskrivelse af begyndelsen der, at hvis han og de 3 lærer havde taget en elev under hver arm, så var hele højskolen på udflugt."

En skole i vækst.

Fra DE UNGES BLAD 1901 citerer vi fra en opfordring fra Fr. Thomsen.
"Når jeg skriver disse linier, er det dels for at bringe skolens tidligere elever og mange venner en hilsen og tak for trofast samarbejde og kærlighed i de svundne år, og dels for at meddele, at vi nu står ligesom ved et nyt afsnit i skolens historie. Allerede i flere år har vi lidt under det tryk, som en for lille og indskrænket plads

øver på hele arbejdet, og efterhånden som elevantallet voksede, blev trykket så føleligt, at vi for alvor måtte tænke på at få det afhjulpet. Nu bliver det gjort i dette efterår.
Under megen overvejelse og bøn og i tillid til vennernes fremtidige støtte er arbejdet nu i fuld gang. Og når skolen til november åbner sine døre for et nyt hold unge mennesker, vil den ikke alene kunne tage imod et betydeligt større antal (cirka 80 elever); men også kunne byde disse bedre og hyggeligere kår.
Udvidelsen består i en ny bygning: 18 alen bred og 27 alen lang. I denne bliver der indrettet 3 klasseværelser og en stor og lys forsamlingsstue for eleverne, hvor disse kunne opholde sig i deres fritid, så de ikke - som tidligere - er henviste til at tilbringe al deres tid i skolestuerne. Alle 4 stuer bliver forbundne med hverandre på en sådan måde, at de kunne omdannes til én stor foredrags- eller mødesal.
Engang i sommer kom en af vore tidligere elever under samtalens løb til at udtale følgende: "Mon vi aldrig skal få lejlighed til at vise vor taknemmelighed imod skolen også ved at støtte den med vore penge ?" Hvortil jeg svarede, at dertil ville der inden lang tid blive rig lejlighed!
Kære unge venner! Nu er lejligheden der. Ikke alene fordi det kniber med at skaffe pengene, men også fordi det forekommer mig at være en helt køn tanke, henvender jeg mig herved til alle tidligere elever med opfordring til ved fælles bidrag at udstyre elevstuen med det nødvendige bohave.
Her er ikke tale om flothed, men kun at gøre det hyggeligt og hjemligt for vore unge venner i den tid, der ligger udenfor den egentlige skole- og arbejdstid. Jeg har tænkt mig følgende udstyrelse: et større og et mindre bord, en del stole, en tarvelig, men stærk sofa, et par boghylder, et ur, nogle billeder og - om muligt - et stueorgel.
Skulle der komme betydeligt ud over, hvad forsamlingsstuens bohave koster, er der udsigt til at få indlagt centralbelysning over hele skolen. Ved en sådan foranstaltning får vi et renere, stærkere og billigere lys end petroleumslamperne giver.
Selvfølgelig vil der i sin tid blive aflagt nøjagtigt regnskab i "Kristeligt Dagblad", "Den indre Missions Tidende" og "De Unges Blad" både for de indkomne gavers størrelse og deres anvendelse. Bidragene bedes sendte på en postanvisning inden 16. oktober under adresse: Landbrugskandidat Madsen, Højskolen, Børkop, som har lovet at være kasserer".
Skolen gik rask frem under hans ledelse og nåede op imod 100 elever i hvert hold, så der efterhånds måtte bygges 2 fløje til, i de sidste halve snes år boede han i villa "Enghave" lige overfor højskolebygningen.
I årenes løb var der overmåde mange sønderjyder på højskolen, og i 1909 fik han en af sine kæreste planer ført ud i virkeligheden at få oprettet en Indre Missions Efterskole for sønderjydsk ungdom i alderen fra 14-18 år som særlig afdeling af højskolen.

Jerusalem i Børkop
- lidt om den første IM-efterskole.

Den 4. november 1910 skete der noget helt nyt i Børkop. Efterskolen, der især var beregnet for sønderjyder, blev den dag indviet - og havde til huse på Børkop Højskole. Til efterskoleelevernes brug havde man samme år bygget højskolens tårn.
Ved indvielsen talte Indre Missions formand, provst Frederik Zeuthen fra fortællingen om Jesu besøg i Jerusalem som tolvårig dreng. Frederik Zeuthen sagde bl.a., at lige som Jerusalem var målet for Jesu rejse og længsel, skulle efterskolen for de unge sønderjyder " i overgangsalderen være et Jerusalem, hvor de følte sig hjemme, og hvorfra de åndeligt berigede kunne vende tilbage"!
Allerede i 1908 var der en opfordring i Indre Missions Tidende, hvori det nævnes, at efterskolens oprettelse ikke blot skyldes "Guds Riges Fremgang", men at den tillige er "et længe savnet Led i Bestræbelserne for under yderst vanskelige Forhold at hævde vort Modersmåls Ære og Ret"!
Da man i Indre Missions bestyrelse forhandlede med forstander Fr. Thomsen om oprettelsen af efterskolen, blev det aftalt, at Thomsen helt skulle hellige sig den åndelige side af sagen, og derfor også skulle slippe for de eventuelle økonomiske vanskeligheder, der måtte komme. Derfor blev der foretaget indsamling hos "Indre Missions og Sønderjydernes Venner"! Frederik Zeuthen nævner i et opråb i 1909, at forstander Thomsen næppe ville få fordel af sagen, men derimod meget arbejde og besvær!
Ved indvielsen af efterskolen i den Treenige Guds navn talte bl. andre

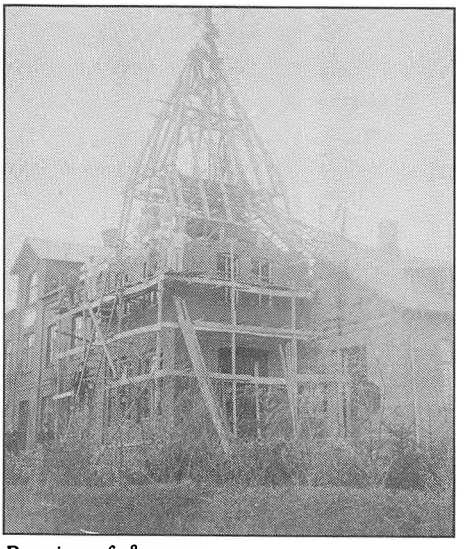

Bygning af tårnet.
Fr. Thomsen på stigen.

forstander Thomsen over ordene "Træet kendes på frugten" og udtalte ønsket om, at efterskolens arbejde måtte blive til velsignelse for "Hjem, Fædreland og Kirke"!
På første hold var der 13 elever fra Sønderjylland og 3 fra Kongeriget - og der var til byggeriet indkommet ialt 7763 kr., men der manglede stadig 2000 kr. Denne - Indre Missions første efterskole - mistede sit sønderjydske elevgrundlag i 1914, på grund af krigen og måtte lukke.

Håndværkerafdelingen:

Næsten samtidig med denne første efterskole forsøgte forstander Thomsen at oprette en håndværkerafdeling i forbindelse med højskolen - mest for byens og egnen unge håndværkere - der endda kunne afslutte et kursus med svendeprøve.

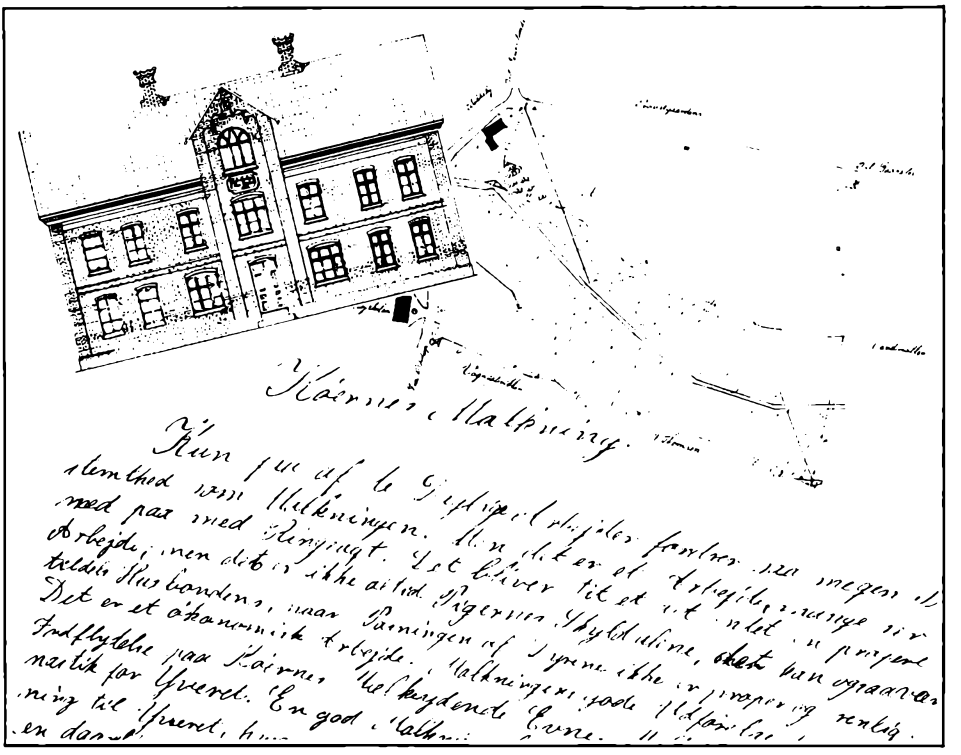

Elevarbejde af H.J. Nielsen - elev i 1894/95

Der var både dag og aftenskole. I 1914 blev skolen tilbudt eksamensret, men tankerne om yderligere udbygning af håndværkerafdelingen blev ikke til noget på grund af forstander Thomsens død i 1916.

Forstander Thomsens program.

"Mit program er i dag det samme," - udtalte han efter 20 års højskolegerning - "som det var dengang jeg begyndte: Danmarks ungdom vundet for Kristus!

Havde jeg ikke fundet Kristus på min vej, var Han ikke bleven min Frelser, så havde livet ikke blot været en eneste stor meningsløshed for mig, men så havde jeg i dag, - hvor fattigt det end er med mig, - været et ringere menneske, end jeg er. Og det er min urokkelige overbevisning, at kun i samme grad, som det lykkes at samle ungdommen om Kristus, at fylke den om hans korsfane, kun i samme grad har den betingelse for at blive en ren, en fri, en stærk, en sund ungdom, en ungdom, der i dybeste forstand bærer fremtiden.

Men det, der har været min anden hovedopgave under min livsgerning er denne: at påvirke den danske ungdom nationalt. Der skal en uhyre tro, en brændende kærlighed, en ukuelig viljestyrke, en viljestyrke, der giver sig udslag i et stærkt og kraftigt rejsningsarbejde over hele linien,

hvis Danmark skal have en fremtid og et håb, og her må vi, menneskeligt talt, sætte vor lid til ungdommen, en ungdom, der ejer en fremtid, fordi den vil, hvad den skal."
Utrættelig blev han ved at opflamme ungdommen til at elske sit folks historie og dets minder, at blade i den "Mindets billedbog", hvori var optegnet, hvad det danske folk havde kæmpet og stridt, levet og lidt fra de fjerneste tider indtil vore dage.
Der fandt ungdommen begivenheder, der kunne få dens hjerte til at banke hurtigere, fylde dens sind med glæde og stolthed over, at den var dansk, give den lyst og kraft til at træde i ædle fædres spor. Der kunne den også finde sit folks nederlag, dets synder, dets fald og minder, der kunne vække sorg og skam, stadfæste Herrens ord: hvad et menneske sår, skal han også høste.
Atter og atter kom han både ude og hjemme tilbage til sin landsmand Laurids Skaus bekendte ord fra Højskamling-mødet i 1844:
"Hvad modersmålet egentlig er, hvori dets hellighed består, det formår jeg ikke tilfulde at gøre rede for. Men det ved jeg, at når nogen ringeagter og forhåner mit modersmål, så er det for mig, som om han forhåner og ringeagter mine forældre, mine søskende, min hele familie, hele nationen, met et ord: alle dem, mit hjerte hænger ved.
Det er modersmålet, som bestandig går frem og tilbage mellem dem og mig som glædens eller sorgens, håbets eller bekymringens budskab, som bringer det, der ligger allerinderst, allerdybest i deres sjæle, det bedste, det sandeste, det ægteste, de ejer, til mig og fra mig til dem. Når Herrens Bud lyder til mig: "Ær din far og din mor, på det du kan leve længe i landet!", da har jeg kun slet agtet på Guds lov, når jeg ikke holder min faders sæder og moders mål højt i ære!"

Pastor Andreas Fibiger fortæller:

"I Korsør kom vi i kupe sammen.
Der rakte han mig et beskrevet ark papir.
"Læs en gang dette stykke, jeg der har skrevet om Sønderjylland", sagde han. "Jeg ville gerne høre Deres mening om det, for der er dem på højere steder, som har været betænkelige ved det."
Det giver i store træk et billede af det, der ved siden af hans levende kristentro var den drivende kraft i hans hjerte: hans brændende kærlighed til hans fødestavn, det elskede, omstridte land og til hans efterskole på Børkop for sønderjyderne. Han opgav at holde Børkop Højskoles femogtyveårige jubilæum i 1915, - hvor kunne han stille til fest når de sønderjydske venner blødte og smægtede under verdenskrigens frygtelige tryk? - ja, han skriver, at han endnu - ikke mindst i disse svære tider - har følt det som noget af en faneflugt, at han for snart 50 år siden forlod sit hjemland og drog her til kongeriget. Han skriver: "Selv om det var fuldt lovmedholdeligt, hvad jeg den gang gjorde, og selv om jeg den gang var inderlig overbevist om, at jeg ved dette skridt tjente mit land og mit folk bedst, falder jeg dog ikke så sjældent i anfægtelse, når jeg hører og ser, hvad der nu må lides og bæres af mine landsmænd derhjemme". Han syntes, det måske havde været hans pligt at være dernede også nu for at lide med og bære med.

Thomsen og Frues bryllupsdag 1911.
Leg på Tirsbæk strand.

Fibiger fortsætter:
"Tolv dage efter denne rejse mødtes vi igen - for sidste gang på denne jord.
Det var ved det store ungdomsmøde i Herning onsdag den 18. okt. Vi mødtes i provst Johs. Götzsches hus som hans gæster. Vi to var talere ved dette prægtige ungdomsstævne, til hvilket der var kommet ekstratog fra alle sider, stopfulde af unge. Vi prædikede skiftevis i kirken og i missionshuset, begge steder for stuvende fuldt hus, og der ofredes over tusinde kroner til de unges sag.
Da vi mødtes, hilste jeg ham: "Goddag, min unge ven!" - "Ja, se det kan jeg lide!" udbrød han strålende, "for jeg er ung og vil blive ved at være det!"
Han prædikede den dag med sin sædvanlige ild og kraft. Mellem de to møder gik han sig en rask tur. Og da det sidste møde var sluttet, sagde han os farvel. Han ville rejse med et aftentog for at kunne overnatte i nærheden af det sted, hvortil han skulle den næste dag. "Jeg tåler bedre at holde lidt længere ud med rejseriet om aftenen," sagde han, "når jeg så kan få min formiddag i ro." Jeg formanede ham til at passe på og skåne sig selv lidt.

Så fortalte han en historie om, hvordan han en gang havde valget imellem en besværlig dagslang køretur i bumletog eller en rolig hvile-formiddag og en rask biltur på et par timer, "Hvad valgte De så?" spurgte jeg. "Å," svarede han, "jeg tog naturligvis med toget, for bilen ville koste 14 kroner!" "Og tror De ikke, Deres tid og hvile var mere værd for Guds rige end de 14 kroner?" spurgte jeg igen;- men det slog han hen: "Å nej" svarede han beskedent.
"Ja, ja," sagde jeg, "husk nu på, hvad vi talte om på færgen! De bliver såmænd ikke gammel, det er der ingen fare for. For når jeg tænker på, hvordan De stod i ivrig samtale med missionær Madsen og gestikulerede, som om det gjaldt livet, så må De da være belavet på, at De holder ikke længere, end til De styrter en dag."
"Det gør heller ingen ting," svarede han med et smil, "så styrter jeg i Guds favn!"
"Ja, ja, så farvel min unge ven!" sagde jeg, og han hilste smilende, og så skiltes vi.- Tre dage efter den 21. oktober 1916 styrtede han død om på Langå station.
Så gjorde da Gud vel imod ham og tog ham hjem midt i dagens travle arbejde, ung og fyrig til det sidste. Guds fred med ham, vor unge ven med det stærke temperament og den urokkelige tro ! Endnu kan jeg høre ham sige sit: "Absolut ikke !" - det var en vilje og en overbevisning, man dér mødte. Det var en mand, der talte, en mand af sandhed.
Så sparede Gud ham for svagheden og sygelejet. Han styrtede i Guds favn. Og sådan gik han, - til livet hos Gud, det egentlige, det evige. Og dér skal vi mødes igen, - lovet være Gud!"

Højskolen - et samlingspunkt.

Forstander Frederik Thomsen var meget vellidt på egnen, - og Børkop Højskole fik stor betydning for egnens Indre Mission. Det fortælles der var hver søndag stor tilstrømning til missionshuset i Toftum, kørende og gående, voksne og børn. "Åndelige vækkelser gik over sognet, og huset fyldtes - også af kraftig sang". Anders Bundgaard, Jens Holt fra Taulov og J. H. Fenneberg fra Vejle nævnes som hyppige talere (alle indremissionærer). Forstander Fr. Thomsen blev et samlingspunkt for hele IM. De mange "samtalemøder" i hjemmene blev for Børkops vedkommende en fast "torsdag-aften på højskolen". Den blev indledt kort af Thomsen eller en af hans venner: stationsforstander J. M. Frederiksen (Børkop 1905-17) eller pastor Zeuthen, Fredericia. Derefter var ordet frit. Men Zeuthen og Thomsen blev ved, til Fredericia-nattoget gik, og Zeuthen fortsatte ofte pr. brev, som Thomsen fik næste morgen!

Forstander Thomsens testamente til sønderjyderne.

I "Det nye år", Indre Missions almanak for 1917, har Fr. Thomsen, skrevet et stykke om "Vort forhold til sønderjydernes kår og kamp", der ret er skikket til at vende danske mænds og kvinders øjne og tanker syd på.

Efter kort at have udtalt, "hvorfor vi ikke holdt jubilæum" på Børkop i sommer og her fremsat tanker og grunde, som alle danske vil billige og forstå, skriver Fr. Thomsen bl.a. følgende:

"Min hensigt med disse linier er først og fremmest kærligt og alvorligt at opfordre alle troende mennesker til i disse trængselstider at give vore fraskilte brødre og søstre mod syd en fast plads på vor bønneseddel. Det kan ikke være mindste tvivl underkastet, at det ville erfares som en rig og stor velsignelse, om alle Guds børn Danmark over på den måde under disse trange kår ville mindes sønderjyderne.

Jeg skal ikke tale store ord om, hvad sønderjyderne har krav på fra vor side, såfremt vi da ellers er os bevidste som Danske og trods alt kan takke Gud for, at Danmark er vort fædreland. Men jeg måtte på den anden side gøre en røverkule af mit hjerte, om jeg ikke åbent og frimodigt vedstod, at efter min inderste overbevisning har de gennem århundreder stået som en trofast grænsevagt for, hvad vi som danske mennesker elsker: Vort land, vort folk, vort modersmål, vore minder og vor fane.

De har under skiftende kår dannet stødpuden mod den fremtrængende tyskhed, og havde de svigtet i den kamp, så havde det nationalt utvivlsomt også været ude med os. Ja, selv for tiden, hvor de er stedt i en vånde, som kun den, der står midt i den fuld ud kan forstå, vidner alt, hvad der trods grænsespærring og censur kan nå over til os om, at de - på undtagelser nær - uden at klynke og klage gør deres pligt. Det gælder hjemmene, der må sende deres sønner, deres fædre og forsørgere ud til de blodige slagmarker mod øst og vest, og det gælder dem, der må forlade det kæreste og de kæreste, de ejer på denne jord, for at ofre helbred og førlighed, liv og blod for et folk og en sag, som de ikke kan elske.

Mig forekommer det næsten utæn-

keligt, at der kan forlanges noget sværere end alene af pligt at skulle bringe sådanne ofre. Beklage og ynke dem skal vi dog ikke. Det har de aldrig ønsket. Og ønsker det sikkert heller ikke nu. Hvad de derimod har krav på fra moderlandets side er, at vi forstår dem og at vor forståelse virkelig bunder i et nogenlunde indgående kendskab til, hvad de kæmper og lider for, og hvorledes de kæmper og lider.

Der kæmpes kort og godt for livet og det såvel i national som i kristelig henseende.

I national henseende vil der kun være en mening om, at det virkelig er et livsspørgsmål for dem trofast at slå kreds om, nære, styrke og videreudvikle de værdier, de har taget i arv fra fædrene. Det er deres ret og deres pligt. Hvor et folk eller en del af et folk, det være nok så lille, ryg imod ryg og skulder imod skulder kæmper for sin folkeejendommelighed, der højnes og adles den enkelte under kampen, der skabes karakterer, der udvikles personligheder. Hvorimod de, der svigter i denne kamp, de, der fornægter deres fortid og går magthavernes ærinde, de tager skade på deres sjæl.

I den her omtalte kamp gælder det imidlertid ikke alene om at vi forstår dem, men her gælder det fremfor alt om, at vi selv heroppe lever et sundt og stærkt folkeliv, hvor alle gode kræfter er i bevægelse for, at sandhed og ret, pligttroskab og renhed, afholdenhed og gudsfrygt, såvel i vort private som i vort offentlige liv er sat i højsædet. Jo mere dette er tilfældet, desto lettere bliver det for vore landsmænd at føre deres kamp med fortsat og frejdigt mod. Den væsentligste næring for deres folkeliv skal de nemlig hente nord fra.

Men også kristeligt set er det af største betydning, at der holdes fast ved vor folkeejendommelighed. Jeg ved godt, at kristendommen efter sit inderste væsen, sit dybeste indhold er international, d.v.s. den passer for alle folk og til alle tider. Og Gud ske lov, at det er således. Ellers var den aldrig nået op til vort høje, kolde nord. Men jeg ved også, at den i sin ydre fremtræden, sine former, sit klædebon er i høj grad national. - I den forstand kan man også herhjemme i den gamle kristenhed tale om engelsk - om tysk - og om dansk kristendom. Den dybe følelse af samhørighed og åndeligt slægtskab, der gennemstrømmer os, når en, der er "kød af vort kød og blod af vort blod", prædiker Guds riges evangelium for os eller i en stille stund på tomandshånd stilfærdigt vidner om velsignelsen af livet i Gud, den har vi ikke og kan vi ikke have overfor den fremmede. Det er ikke sproget alene, men det er de hundrede ting, der gør, at det er således.

Ære være enhver sand gudstjener blandt Sønderjyllands tyske præster, der efter evne prøver på at sætte sig ind i den danske befolknings hele liv og tankesæt, og dobbelt anerkendelse fortjener han, når han viser hensyn og agtelse overfor deres kærlighed til og troskab mod det fra fædrene nedarvede. De præster derimod, der misbruger deres stilling som kirkens tjenere til at gå fortyskningsagitationens ærinde, de vil aldrig kunne vinde befolkningens øre, end sige dens hjerte.

Selvfølgelig er det ikke min mening, at det nationale og det kristelige skal blandes sammen på en sådan måde, at det kristelige vidnesbyrd får en passende tilsætning af national fernis, og at det nationale isprænges

med et vis antal kristelige vendinger og talemåder. Er der nemlig noget, der er sikkert, da er det dette, at ved en sådan sammenblanding bliver både det kristelige og det nationale udvandet og kraftesløst. I livet, i hjerteslaget, på røsten skal det kendes, om jeg er en dansk mand, og om jeg er en kristen mand, hvad jeg så end taler om og arbejder med.

Lad mig endnu tilføje: Det er slet ikke tilstrækkeligt, at man indrømmer kristendommen første plads, erkender, at den er det vigtigste og derfor som "Ridderen af elefanten" bør stå øverst på rangstigen. Kristendommen skal som surdejen gennemtrænge og gennemstråle vort hele menneskeliv. Den skal som en lutrende, rensende, helligende kraft gennemstrømme alle livsforhold, også de nationale. Hvor dette ikke sker, dér udarter nationalfølelsen enten til hovmod, selvovervurdering og selvforgudelse eller til mismod og selvopgivelse, og begge dele er lige langt fjernet fra Guds tanke. Derfor tales der med fuld ret om den hellige fædrelandskærlighed."

Til slutning udtaler forfatteren sig om, hvad der egentlig var meningen med sønderjydernes ophold på vore højskoler og efterskoler. Han udtaler for sit eget vedkommende følgende: "Den ungdom fra Sønderjylland, som kommer på vor skole, vil vi hjælpe til i tale og skrift at kunne bruge modersmålet så rent og kønt som muligt, give dem det bedst mulige kendskab til vort folks historie og åbne deres øjne for Guds riges herlighed gennem en sund og levende kristelig påvirkning. Og målet med vor påvirkning gennem de tre midler: sprog - historie - og kristendomsundervisning er at styrke deres tro på og øge deres kærlighed til alt, hvad der er vort folkelivs og kristenlivs bedste fælleseje, hvor vi end bor på jorden. Det er ofte bleven påduttet os fra tysk side, at vi nærede løsrivelsestankerne hos nordslesvigerne og prædikede had til alt tysk. Vi gør ingen af delene. Vi styrker deres tro på, at den bedste del af det tyske folk en gang vil vågne og komme til at indse, at fremmede folkelige bestanddele aldrig styrker et folks indre kraft, og at ret og retfærdighed også mod de små giver gode renter. Vi prædiker ikke had til det tyske folk og den tyske kultur. Tværtimod opfordrer vi dem til at være et lovlydigt folk i henhold til Herrens egen befaling om "at give kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er". Men ét gør vi af al kraft. Vi formaner dem til - indenfor lovens rammer - at vise usvigelig troskab med det fra fædrene overleverede."

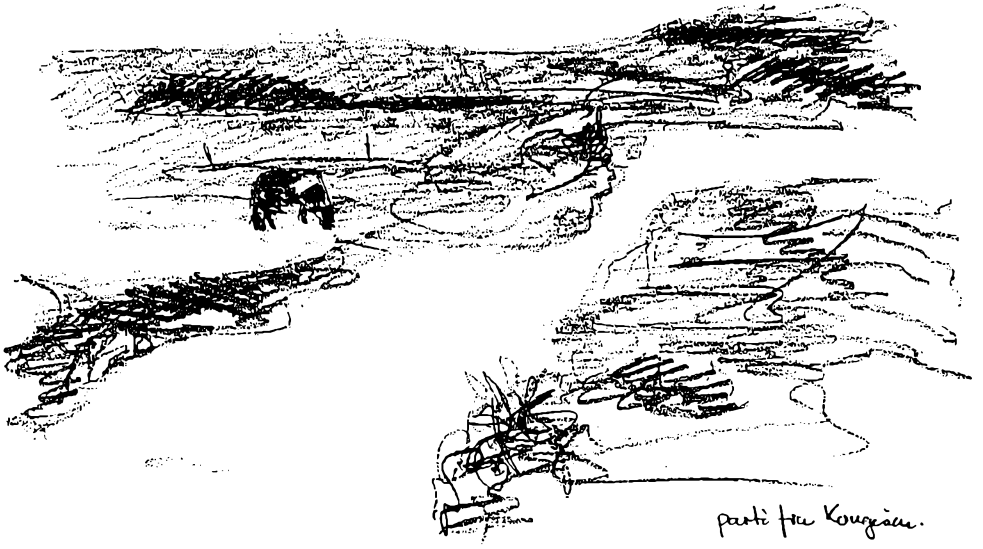

Fortravlethedens fare.

Den djærve højskolemand, Fr. Thomsen i Børkop, besøgte engang en yngre præsteven i Jylland. Efter at han i nogle dage havde iagttaget vennens færd og virksomhed, sagde han en dag: "De udretter ingenting, pastor B.!" Det kunne præsten ikke forstå. Han havde dog sin tid fuldt optaget, og han bestræbte sig redeligt for at overkomme så meget som muligt. "Ja det er netop ulykken", svarede Thomsen. "De har altfor travlt. De skulle hellere bestille noget mindre og så få det gjort ordentligt".

Der findes en stundeløshed i adskilligt kirkeligt arbejde, som synes at hænge sammen med tro på, at det er mængden der gør det. Jo flere møder, des mere liv, mener man.
Hastværkstendensen kan også give sig udslag i, at de unge skal sættes til at deltage i åndeligt arbejde, før de er nået til den fornødne modenhed. Har de ikke noget selvstændigt at bringe, så kan de da altid repetere, hvad de har hørt af andre. Men det kan let føre til, at deres egen indre udvikling forkludres. Og et andenhånds vidnesbyrd er ikke meget værd.

Man vil forsvare hastværket med et citat fra Det gamle Testamente: "Det har hast med kongens ærinde". Men selv om man vil finde det berettiget at bruge dette ord i en anden betydning end den, hvori det blev sagt, bør man dog betænke en ting. Det har ikke så stærk hast, at man skal løbe, før man endnu har fået et ærinde betroet.
Profeten fra Nazaret ventede med at begynde sin gerning, til han var tredive år. Først da var Guds time inde for ham.
Fra: Anton Berntsen "Tanker om mennesker".

Glimt....

En elev fortæller.

"Den dag, vi holdt vort indtog på Børkop Højskole, vajede flaget på den røde borg. Det var et festligt indtryk, vi fik. Det vajende flag var et udtryk for, at det var en dansk højskole, vi kom til. Her skulle danskhedens ret hævdes. Vi blev ikke skuffet, hverken sønderjyderne eller os, der altid havde haft Dannebrog til at vaje over vore hjem.

Da vi kom nærmere, lagde vi mærke til den hvide marmorplade over indgangsdøren med indskriften: "Gud

er kærlighed". Dette ord sagde os, at her skulle egenkærligheden ikke være i højsædet, men at i dette fælleshjem skulle Gud have æren. Vi blev ikke skuffet, thi vi mærkede, at det var Guds ånd, der var den rådende, her søgte man ikke sit eget, der var sind og hjerte for andre."

Niels Petersen: 1900

Fra Niels Petersens erindringer, (bl.a. om sit ophold på Børkop Højskole): "Men udlængslen efter at se og lære noget var efterhånden bleven stærk, så jeg besluttede at tage på højskole. Jeg var dengang 25 år og havde ikke før været hjemmefra. Jeg var da den påfølgende vinter på Børkop Højskole, hvor dengang den vistnok sønderjydsk-fødte forstander Fr. Thomsen ledede skolen, og hvor var han en prægtig mand, som jeg endnu mindes med tak. Han kunne være gemytlig, og han kunne tage alvoren frem, og med milde og varme blikke slå det fast, Som han fortalte os i timerne, når hans: "Jeg kan forsikre jer mine unge venner", lød til os fra talerstolen, blev der lyttet, og mange er de sikkert, der fra ham fik noget, der har haft betydning for dem for hele livet. Vi mærkede også hans kærlighed til Sønderjylland, (der var da også nogle sønderjyder på skolen), der dengang helt op til Kongeåen hørte til Tyskland, og det var ham, så vidt vi kunne skønne en stor sorg, og hans håb var da også, at denne vor landsdel igen skulle blive forenet med moderlandet. Dette hans syn på vort fraskilte land har haft stor betydning for mig, så jeg altid siden har elsket, og gerne ville være med til at støtte slesvigerne i deres kamp for at bevare modersmålet og engang nå hjem igen."

Og mange herlige stunder oplevede Thomsen, når eleverne fra Sønderjylland fik besøg af deres forældre; så blev der talt om folk og forhold og om fortid og fremtid, og selv om vi ikke alle var med og hørte, hvad der blev talt om, kunne vi alle mærke det festpræg, der lå over ham efter et sådant besøg.

Men et sted, hvor vi alle kunne være med, var ved elevmøderne, når hundredevis af tidligere elever myldrede ind med glade og forventningsfulde ansigter. Når disse dage blev så festlige, som de blev, skyldes det menneskelig talt den mærkelige evne, Thomsen havde, til at tale til unge, således at det blev til fest og højtid, samtidig med, at tankerne klaredes, og viljen spændtes. Hvem af os, der var med ved det sidste elevmøde, glemmer nogensinde hans mægtige tale om ordet: "Gud lader sig ikke spotte".

Peder Rasmus Kaag: 1910-1911

Efterhånden nåede a den alder a skulle på højskole. Forstander Thomsen havde talt ved et skovmøde på Djursland.Han blev mit ideal af en forstander. Der var åndelig frihed i mit hjem så november 1910 gik turen til Børkop.

Min start var noget af en skuffelse trods en god skolegang var mine kundskaber ikke så gode som a regnede med, men a sled i det og tør vist sige at a var den elev der fik den største opmuntring af min lærer for min slid. Der var på skolen fire ugifte lærere, der havde deres værelser ved os, det kunne jo nok bedre give kontakt. A havde engang a var lidt i klemme sagt en løgn til en af dem, og måtte så ind og bekende og blev

taget kærligt imod. A fik også lejlighed til at hjælpe ham, der var en del uro i hans timer så han følte sig næsten slået ud, a sagde så, at fejlen ikke var hans, men deres der lavede uroen. Det var i en time det blev drøftet. Der var gode troende hjem der stod bag skolen, hvor vi kom på besøg. En aften var vi på privat besøg hos forstanderen,- vi skulle bedømme nogle nye småkager. Forstanderen råbte vist nærmest ud til Fru Thomsen "Kaag siger de smager som nogle der var slået fejl for hans mor", hvordan a kunne....., men alt blev taget på bedste måde med smil. Der var så mange gode unge den vinter, men vi fik ikke lavet vandrebreve, hvor er det trist at miste forbindelsen.

Trods min umodenhed valgte de mig til at indlede en diskussionsaften. Emnet var noget om de unges forhold til deres hjem. Den gang kunne vi nok gå på vore ben. En søndag gik a helt ned på Koldingegnen for at besøge gode venner fra min hjemegn, for så at tage toget hjem om aftenen. På den tur så a en sten, hvorpå der stod Viuf og anede ikke den gang, hvormeget det navn skulle betyde i mit liv."

Fra: Minder fra et langt liv.

Elevnotat fra Fr. Thomsens troslæretime 1908/09.

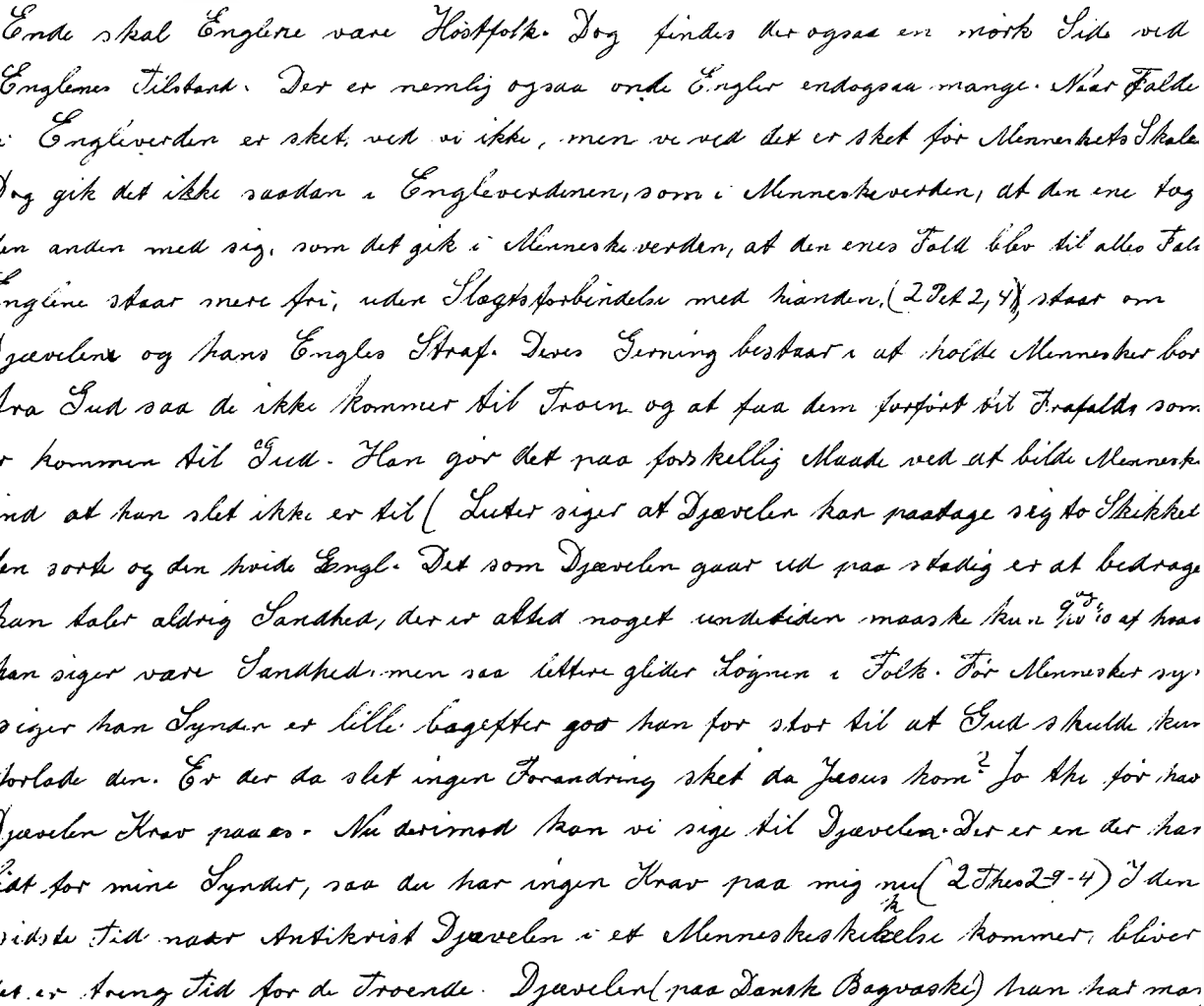

Forstander A. S. Dams tid...

A.S. Dam

Else Marie

Efter Fr. Thomsens død blev cand teol. Vilh. Buch midlertidig forstander. Han havde været lærer på højskolen i godt 3 år. Det havde været overvejet om han under alle omstændigheder skulle være forstander efter Thomsen. Man det blev ikke til noget. Istedet blev førstelæreren fra Agtrup ved Kolding A. S. Dam forstander Fr. Thomsens efterfølger.

Anders Sørensen Dam var født den 31. marts 1880 i Agri på Mols. Han var fra et hjem, der blev berørt af vækkelserne i halvfemserne på Mols og i det sydlige Djursland. A. S. Dam fortæller selv, at han i sin tidligste ungdom blev en personlig kristen. Han fortæller, at han havde erfaret sandheden af Jesu ord i Matt. 10,32 "Enhver, der kendes ved mig over for mennesker, ham vil jeg også kendes ved over for min Fader, som er i Himmelen."

Som ung arbejdede A. S. Dam ved landbruget, men kom også på Rønde Højskole. Derfra gik turen 1. november 1900 til Nr. Nissum, hvorfra han tog lærereksamen - og hvor han mødte Else Marie Thomsen, som han efter endt eksamen og fornøden aftale mødtes med "i et hjørne af præstegårdshaven, hvor vi gav hinanden Ja-ord".

De blev gift i 1906 efter, at Dam havde afsluttet sin militærtjeneste, og havde haft forskellige stillinger i henved to år. De nygifte var først lærerpar i Kokborg i Thyregod sogn, men Dam fik så embede i Agtrup i Sdr. Bjert sogn ved Kolding. Vi fortsætter med at lade A. S. Dam fortælle.....

"I 1912 var jeg så letsindig på opfordring at søge et sikkert embede på Sjælland; men dertil krævedes en anbefaling af skolekommissionens

formand, pastor Otto Moe. Han skrev en pæn anbefaling, der sluttede med de ejendommelige ord: "Men De skal ikke tage ham, for vi vil ikke af med ham". - Da sagen blev kendt, vakte den røre - også i sognerådet, der tilbød lønforhøjelse, hvis jeg ville trække ansøgningen tilbage, hvilket jeg så gjorde.
Derefter fik vi mange gode arbejdsår i Agtrup skole, indtil proprietær L. Lind, Bjærtgård, der sad i Børkop Højskoles bestyrelse, pludselig stod i vor stue og opfordrede os til at overtage ledelsen af Børkop Højskole. Vi forstod, at T. Biering, nu provst i Esbjerg og senere i Dybbel, havde tilskyndet bestyrelsen dertil. - Min kone og jeg måtte tænke på en samtale, vi havde haft, da forstander Thomsen var død. Jeg havde spurgt: "Hvem skal de nu få til forstander i Børkop?". Hvortil min kone svarede: "De kan jo få dig". Dette blev os et fingerpeg, og efter to måneders forløb, i hvilke vi havde set os om på enkelte andre højskoler, sagde vi ja."

Til Børkop Højskole.

"Den 1. april 1917 rejste vi så til Børkop Højskole sammen med vore børn: Aage Sigfred, Gudrun Elisabeth, Eva Marie, Anna Margrethe, Tage Johannes og Arne Christen, samt en kokkepige, en køkkenpige og en barnepige.
Angående vort mål for højskolen læste jeg i IMT fra 1870'erne en annonce fra en grundvigsk højskole, hvori det bl.a. hed: "Skolen søges ledet i en alvorlig kristelig ånd med det mål for øje at vække hos de unge sans for menneskelivets store betydning". Her var noget af det, som vi med vore evner mente at kunne magte: At lede en skole som et hjem, der gennem sin undervisning og sit samvær på kristendommens grund ville lede de unge til at opnå et personligt kristenliv. Vi skjulte altså ikke, at det sammen med meget andet var kristendom, vi ville dem. Det er det, Chr. Bartholdy et steds kalder, at IMs højskoler skabte kultur med venstre hånd.
Herudfra blev det almindeligt, at vi til undervisningen havde en seminarieuddannet, en cand. theol. og en landbrugscand. samt to lærerinder til husholdning og håndarbejde, og disse lærere havde frihed til at undervise efter deres eget skøn, hvilket gav et udmærket samarbejde de mange år. Tilmed fik vi hjælp af nabopræster til kirkehistorie, missionshistorie og bibelkundskab."

Skolen og egnen.

"Skolen havde en udmærket forbindelse med egnens befolkning, både i vort eget sogn og nabosognene. - Når vi foranstaltede møder eller foredrag på højskolen, var vi aldrig bange for for ringe deltagelse. Den nye foredragssal, der kunne rumme 150 mennesker, var nemt fyldt, og vi måtte mange gange tage de tilstødende lokaler, to klasseværelser og dagligstuen, til hjælp. En særlig stor gæstfrihed bør nævnes. - De fem sogne: Gauerslund, Gårslev, Pjedsted, Smidstrup og Skærup dannede et forbund for IMs venner. Dette forbund afholdt skiftevis i sognene

et sommermøde i en af de største gårde i sognet, hvortil de indbød hele højskolen fra øverst til nederst, vi kunne være over 100 mennesker. Der var møde i haven, leg og sang af højskolepigerne, hvorefter hele højskolen bespistes med smurt smørrebrød plus the eller sodavand.
I min egenskab som formand i kredsbestyrelsen for K.F.U.M og K. i Vejlekredsen var vi i forbindelse med hele amtet. Kredsbestyrelsen afholdt årligt to bestyrelsesmøder, hvor der planlagdes møder i hele amtet. Der var 15 bestyrelsesmedlemmer, som tog ud til møder to og to med et emne og en afslutningstale.
Dertil var jeg alle 25 år medlem af Gauerslund sogns menighedsråd. Der var altså arbejde nok foruden skolearbejdet og skolens administration."

Hvordan det gik.

"Vi kom altså 1. april 1917 til et uvist virke på Børkop Højskole. Man spåede os ikke godt, for det var under 1. verdenskrig, og der var nedgang i tilslutningen til højskolerne. Tilmed var der på husholdningens område rationering af næsten alt, hvad særlig angik mors gerning, men hun løste spørgsmålet klogt og snildt. Jeg havde ekstra arbejde med planlægning og udarbejdelse af foredrag, så vor førstelærer påstod, at jeg det første år arbejdede 16 timer i døgnet. Imidlertid var vi begge lykkelige i gerningen. Det gik også bedre, end vi kunne vente. I første hold fik vi 54 elever, og tilgangen steg i tredie hold til 95 elever og i 1920 var der over 100, så vi måtte af hensyn til plads afvise nogle.
Af den grund, men også fordi skolen trængte til en ombygning og istandsættelse, besluttedes trods dyrtid at tage fat på skolens udvidelse i 1920. Udgiften hertil blev 90.000 kroner, som blev lagt på skolens øvrige gæld.

Lærerpersonalet 1920-21

På grund af stigende elevtilgang, kunne denne gæld nedskrives betydeligt hvert år.
I 1925 havde skolen et hold på 125, og tilgangen holdt sig i tyverne omkring 100. Udvidelsen gav sammen med villa "Enghave" plads til over 100 elever. Skolens mellembygning blev udvidet til at rumme en stor foredragssal og to klasseværelser og blev forsynet med mansardtag, der gav særlig rummelige elevværelser. Bagfløjen og hovedfløjen fik mange kviste til to-mands-værelser, sådan som skolen udvendig tager sig ud i dag. - 1926 indlagdes centralvarme overalt, så eleverne nu kunne sidde og arbejde på deres værelser.
I 1928 købte vi en gård, der havde ligget, hvor højskolen nu ligger, men var flyttet op på den anden side af jernbanelinien. På grund af den handel skrev aviserne: "Atter det skilte bøjer sig sammen". Gården havde imidlertid sin eng ind til højskolens have. Af denne eng blev der nu et stykke lagt til højskolens have. Åens vand blev ledet ind gennem haven, så der blev en ø, hvortil der førte to broer, hvilket gav en smuk udvidelse af haveanlægget. Denne gård blev os til megen hjælp i trediverne, da det satte ind med arbejdsløshed og pengemangel samt betydelig nedgang i elevtilgangen til højskolerne. - Aage og hustru beboede og bestyrede gården i en halv snes år."

Efterskole igen...!

Et nyt forsøg med efterskole i Børkop fandt sted fra 1939 til 1942 - vistnok lidt af et "redningsforsøg" på grund af svigtende elevtilgang og den kendsgerning, at forstander A. S. Dam selv havde erklæret, at han var ved at køre træt - han fortsatte dog som forstander til 1943!
I april 1939 vedtog bestyrelsen, at der igen skulle knyttes efterskole til højskolen.
I 1934 var der i Grindsted grundlagt en skole, der kaldtes "Den nye Ungdomsskole" af lærer Otto Madsen. Det var denne skole, der flyttedes til Børkop.
I foråret 1942 flyttede ungdomsskolen fra Børkop til Grejsdalen, hvor skolen i dag er kendt som Grejsdalens Ungdomsskole og den blev i 1944 anerkendt som en Indre Missions skole.

Blikhallen til 700 mennesker

På vej mod en helt anderledes skole!

Den 8. marts 1939 afholdtes der bestyrelsesmøde på højskolen. Det ses af referatet, at forstander Dam på det tidspunkt overvejede at købe højskolen og der var flertal for dette i bestyrelsen.
Ifølge brev fra Indre Missions daværende formand C. Bartholdy, havde Indre Mission intet at indvende mod, at forstander Dam overtog skolen. Man Bartholdy skrev også "Dog må vi indvende, at da højskolen er rejst for gaver fra Indre Missions venner, skal der i skødet indføjes følgende: Ved salg skal Kirkelig Forening for den Indre Mission have forkøbsret til skolen, medmindre salget sker til en person eller institution der kan anerkendes af IM."
Men ellers mente Bartholdy, at det vanskelige punkt i sagen var den jubilæumsindsamling, der var sat i gang. Her indføjes opfordringen til at samle denne gave ind.

Opråb fra skolens bestyrelse og C. Bartholdy

Børkop Højskoles 50 års jubilæum 1939.
Når bestyrelsen for Børkop Højskole herved retter en henvendelse til vore Indre Missions samfund og til højskolens gamle elever begrundes det derhen, at vi, der har levet med i arbejdet gennem årene, trænger til at se, at kærligheden til skolen giver sig virksomt udslag. Det kan ske på 2 måder: Først og fremmest trænger vi til, at der sendes elever til vor skole.
For det andet ville vi gerne, at 2. prioritetsgæld blev nedbragt, at en del inventar blev fornyet, og at vi kunne få et støttefond for elever. Tænk, om hver elev bragte et offer af 10 kr. (20 øre for hvert år, skolen har bestået) og opefter, og om samfundene på lignende måde viste deres kærlighed til højskolegerningen. Det ville glæde og opmuntre os meget. Vor skole har holdt sig tilbage, hvad indsamling angik. - Nu, da de 50 år er gået, finder vi os tilskyndede til at lægge skolens sag hen til Indre Missions venners og vore elevers forbøn og støtte.
Vi vil tro, at vennerne med glæde vil virke for, at skolen til jubilæet får en god gave, der vil blive anvendt på bedste måde til vor ungdoms dygtiggørelse og opdragelse.
Gaver bedes sendt på hoslagte girokort i begyndelsen af januar 1939.
Samtidig med man afsender pengene og modtager postvæsenets kvittering for indsamlede beløb, bedes omstående liste forsynet med girokortets kuponnummer og indsendt til højskolen.
Indre Missions formands anbefaling: Børkop Højskole, Indre Missions næstældste skole, har gennem de mange år gjort en udmærket gerning og fortjener al støtte og opmuntring. Gid mange flere af vore unge ville tage på højskole.

Ravnkilde, 31/10 1938.

C. Bartholdy

I højskolens bestyrelse:

A. Madsen, *Landbrugskandidat,* *Formand,* *Tidsvilde, Børkop*	*J. Søndergaard Jensen,* *Sognepræst,* *Bjerringbro*	*H.I. Dalhoff,* *Købmand,* *Nr. Snede.*
A. Laursen, *Gårdejer,* *Bøgely pr. Stouby*	*Carl Christensen,* *Direktør,* *Tørring*	*J. Nielsen,* *Gårdejer,* *"Petersminde", Taps*
C. Boeskov, *Sognepræst,* *Tyrstrup*	*S. Henriksen,* *Rentier, Næstformand,* *Pjedsted*	*J. Corydon,* *Lærer, Smidstrup,* *Fredericia*
J. Pallesen, *Gårdejer,* *Skærup pr. Børkop*	*Rasmus Rasmussen,* *Gårdejer,* *Moderup pr. Guldbjerg*	*A. Andersen,* *Savværksejer,* *Børkop*
P. Steffensen, *Partikulier,* *Gårslev*	*S. Sørensen,* *Direktør,* *Nyborg Strand*	

Børkop Højskole, November 1938.

A. S. Dam,
Skolens forstander.

Bartholdy gjorde i et brev opmærksom på, at dersom højskolen blev solgt til forstander Dam, så kunne det se ud som om denne havde samlet penge ind til sig selv!
Enden på det hele blev at forstander Dam fortsatte som forstander, men altså ikke blev ejer af højskolen.

Men det vedtoges, at forstander Dam i de følgende tre år skulle drive højskolen "for egen regning - ...alt under ansvar for bestyrelsen... I nævnte tidsrum har forstanderen frie hænder m.h.t. antagelse af lærerkræfter". Dette tiltrådtes af A.S. Dam.

Resultatet af

Jubilæumsindsamlingen
til Børkop Højskole.

Ind.

Ved Bestyrelsesmødet 11.april var indkommet		10.200kr 56øre
- Tryksager	153kr 50øre	
- Udsendelses porto	150kr 00øre	
- Bestyrelsens rejseudgifter	124kr 90øre	428kr 40øre
		9.772kr 16øre
Senere indkommet		367kr 50øre
Udlagt af Forstander Dam		358kr 47øre
I alt		10.498kr 13øre

Ud.

Afdrag på gæld.

Fra året 1937-38	650kr 00øre	
Fra året 1938-39	1.935kr 84øre	
Afdrag på 2.	1.000kr 00øre	
Udgift ved nyt lån	402kr 00øre	3.987kr 84øre

Nyanskaffelser og istandsættelse.

Tømrer K.J.Kristiansen	1.580kr 52øre	
Blikkenslager H.Jensen	419kr 81øre	
Savværksejer A.Andersen	924kr 73øre	
Malermester H.Møller	847kr 45øre	
Murmester P.Skov	783kr 35øre	4.555kr 86øre
Støttefond	20% af 9.772kr 16øre	1.954kr 43øre
I alt udg.		10.498kr 13øre

Regnskabet revideret og fundet rigtig.
Børkop d.25-9-1939.
S.Kring. - Niels Arild Madsen.

Højskolens situation.

Højskolens 50-års jubilæum blev fejret sammen med elevstævnet i 1939. Den 5. november blev der holdt åbningsfest for det nye vinterhold. Der var traditionen tro mødt mange venner af skolen på trods af benzinrestriktioner og øsende regnvejr, men der var kun 27 elever - det var endda en lille fremgang fra året i forvejen.
I elevbladet fra januar 1940 skrev den nyudnævnte højskolelærer, Jørgen Jensen, følgende om højskolens situation:

Højskolen og vor tid.

Det er i mange henseender i en krisetid, at vi lever. Den økonomiske krise, som begyndte i 31, og nu sidst krigen, har selvfølgelig ikke kunnet undgå at præge også højskolens virksomhed, så der har været forskellige vanskeligheder at kæmpe med, men det er dog ikke alt det alene, man kan give skylden for vanskelighederne. Det skyldes også en tendens i tiden til faglig uddannelse og faglig dygtiggørelse, så man glemmer, at mennesket lever ikke af brød alene. Denne tendens viser sig ved, at nogle højskoler går over til at blive rene fagskoler. Med al respekt for faglig uddannelse og for, hvad det betyder for et menneske at være dygtig i sit fag, så vil vi dog her først og fremmest være tro imod det, der er højskolens opgaver og mål. Højskolen blev ikke til, fordi der var en umættelig trang til at lære fodringslære o. lign. Det var der måske også, men det var ikke det, der gjorde, at denne og mange andre højskoler blev bygget. Vi må nemlig huske på, at denne højskole tillige med flere andre er bygget i en krisetid.
Højskolen her er for ikke så længe siden fyldt 50 år, så den er altså begyndt 1889, og i 80-erne havde vi som bekendt en meget vanskelig krise for landbruget og dermed for samfundet. Når det trods krisetid, som 80-erne var, har været muligt at bygge denne højskole, så må de mennesker, som har bragt store ofre, have været fyldt med en større trang og en dybere længsel end netop trangen til faglig uddannelse. Vi kan kun finde den forklaring, at de igennem troen på Gud er blevet gjort levende, er kommet ud af sløvheden og er kommet i bevægelse. Under og efter den store krise i 80-erne var der da også en stor kristelig vækkelse, der kom som en vældig reaktion mod radikalismens lære med dens Gudsfornægtelse. Som en frugt af vækkelsen blev der bygget borge i form af højskoler, hvor ungdommen kunnne få et kristent livssyn, og hvorfra den kunne gå ud med nyt mod og ny lyst til hverdagens arbejde.
Det, der var højskolens ide og formål, vil vi stadig være tro imod, og jeg tror, at højskolen har og stadig vil have en stor betydning for vort folks udvikling og fremtid. Det skulle gerne være sådan, at det at have været på højskole, det bar man præg af livet igennem. Derfor må vi ikke gå bort fra højskolen og lave den om til en ren fagskole uden ånd og uden ansigt. Netop i en krisetid og i et tidsskifte, som meget tyder på, at vor tid er, er det af betydning, at højskolen er med til at præge fremtiden ved at pege på livets dybeste værdier og ved at vække ansvarsfølelsen over for vor Gud, vort land og vort folk.

Jørgen Jensen.

Elevsituationen var ikke for god, men at der blev gjort noget for at skaffe nye til holdene viser følgende, der er fortalt af efterskolens leder, Otto Madsen i 1940:

"Forleden dag var jeg ude på en længere cykeltur i strid modvind, en meget besværlig tur, og det værste var, at turen blev resultatløs. Forhistorien er følgende: For nogen tid siden fik jeg en forspørgsel pr. telefon fra en mand, der havde en søn på 17 år, som han gerne ville have på efterskole. Telefonen var imidlertid ikke helt i orden, så jeg fik kun mangelfuld besked. Dog mente jeg, at det var slået fast, at manden hed Marius eller Marinus Jensen, og at poststationen var Kibæk. Stolende på, at det forholdt sig således, sendte jeg papirer ud efter denne adresse, men brevet kom retur. Så tog jeg turen pr. cykel til Kibæk og omliggende sogne, men resultatet blev, at jeg efter at have været i forbindelse med alle dem, der kunne hjælpe at finde manden, blev klar over, der fandtes ingen i Kibæk postdistrikt, der kunne være tale om. Skulle I nu høre om en, der har forespurgt her, men ikke har fået sin forespørgsel bevaret, så kender i årsagen, og I kan gøre mig en stor tjeneste ved at lade mig det vide."

Nogle indtryk fra Børkop Højskole 1940-1943.

Mit første møde med Børkop Højskole var sommeren 1939. Midt på sommeren havde forstander, A.S. Dam, averteret efter en landbrugslærer til den 5 måneders vinterskole for unge mænd fra 3. november. Jeg havde netop afsluttet min uddannelse på Landbohøjskolen som agronom, og jeg søgte stillingen. Efter et besøg hos forstander A. S. Dam blev det aftalt, at jeg skulle tiltræde som "ung lærer" på Børkop Højskole den 1. november 1939. I løn skulle jeg have 125 kroner om måneden + kost og et værelse på elevgangen.

Imidlertid kom den anden verdenskrig i vejen for, at jeg kunne begynde i Børkop d. 1. november. Den 1. september blev jeg sammen med ca. 40.000 andre unge mænd indkaldt som soldat på ubestemt tid. - Et par år i forvejen havde jeg aftjent min fem måneders værnepligt. - Mit regiment blev placeret i egnen omkring Fakse for at imødegå et eventuelt angreb sydfra.

Nu var den første krigsvinter ret rolig i Europa. Derfor blev ca. halvdelen af de ekstra indkaldte 40.000 unge mænd hjemsendt med uniform og udrustning kort tid før jul, med besked om at møde omgående, hvis det blev nødvendigt. Jeg var blandt dem, derlev hjemsendt før jul, og det betød, at jeg kunne begynde på Børkop Højskole d. 1. januar 1940.

I månederne november - december 1939 vikarierede nu afdøde konsulent Anton Mortensen, Gram i min stilling, da han på det tidspunkt ikke havde noget fast arbejde.

Min første vinter som højskolelærer jan. - marts 1940 var meget spændende og lærerig. Jeg blev straks kastet ud i en stor og krævende timeplan. Hovedparten af mine timer ved vinterskolen var landbrugsfag og naturfag. Jeg havde flest timer med de ca. 30 unge mænd på højskoleafdelingen, men også nogle timer med de ca. 30 unge mænd på efterskoleafdelingen.

Forstander A. S. Dam var god at arbejde sammen med. Han var ikke

bange for at overlade opgaver til en ung lærer, både på højskolen og udadtil. Trods aldersforskellen opstod der et tillidsfuldt forhold mellem os, som holdt, til Dam døde, godt 90 år gammel.

Da vi kom til omkring 1. februar 1940, blev der indkvarteret ca. 60 danske soldater på højskolen. Da de også fik forplejningen på højskolen, betød det et tilskud til den betrængte økonomi på skolen. Vi prøvede at give også soldaterne en god tid, midt i deres usikre tilværelse. Vi spiste middag sammen med dem til aften, når de kom hjem fra øvelse, så spisesalen var helt fyldt af de 60 elever og de 60 soldater. Vi arrangerede også noget undervisning for soldaterne om aftenen, og kl. 21 mødtes vi alle igen til aftenkaffe og underholdning og andagt. Det var utroligt krævende at skulle holde andagt for så broget en forsamling.

Den 31. marts sluttede vi vinterskolen, og jeg tog hjem på ferie på mine forældres gård på Midtsjælland. I forvejen havde jeg aftalt med Dam, at jeg skulle fortsætte som fast lærer, også ved sommerskolen for unge piger, hvor jeg skulle undervise i almindelige højskolefag. Min forlovede og senere ægtefælle, Else (død 1972), skulle undervise ved sommerskolen i håndarbejde og gymnastik.

9. april 1940

I begyndelsen af april holdt jeg et møde for gamle Børkop-elever på Midtsjælland. Her orienterede jeg om højskolens arbejde og fremtidsplanerne. men kort tid efter kom den 9. april, som slog det hele i stykker. Jeg var den 9. april i gang med at hjælpe min far med forårssåningen, da vi tidligt om morgenen erfarede, at tyskerne havde besat Danmark. Jeg og de andre tusinder af hjemsendte soldater nåede slet ikke at stille på kasernen.

Den første søndag efter den 9. april, 3. søndag efter påske, kan jeg huske, at Chr. Bartholdy holdt radiogudstjeneste. Han prædikede over teksten fra Johannes evg. kap. 14, 1-11:

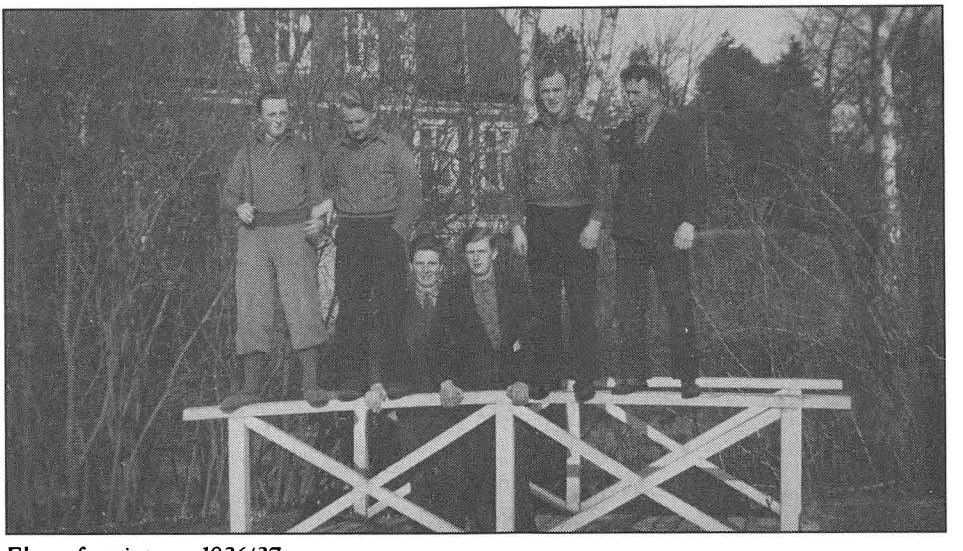

Elever fra vinteren 1936/37

"Jeres hjerte forfærdes ikke! Tro på Gud og tro på mig! ..." - Han sagde bl.a.: "Danmark er blevet besat. Hvad er det at være besat? Det er at være ramt i centrum."
En uge efter den 9. april døde fru Dam pludselig af et hjerteslag, 56 år gammel. Hun var et meget kærligt og opofrende menneske, som sled hårdt i det.
Alle disse begivenheder omkring 9. april slog Dam helt ud. Han skrev til mig, at vi kom til at udsætte vor aftale om fast stilling. Han regnede ikke med, at der blev nogen sommerskole, og blev der sommerskole, så kom der nok ikke ret mange elever. Det måtte jeg så tage til efterretning, om end jeg var ked af det. - Nu gik det ikke slet så galt. Der kom alligevel 40 elever til sommerskolen, men den blev så klaret med forskellige timelærere.
Ved højskolens elevmøde i juli 1940 havde Dam bedt mig om at tale. Det var festligt at møde den næsten tusindtallige forsamling af gamle elever, og trods besættelsen blev det en god elevfest. Dam havde nu fået mere mod på arbejdet igen, og vi fornyede forårets aftale om fast ansættelse ved højskolen. Den 1. august flyttede Else og jeg til Børkop. Det første år fik vi lejlighed i højskolens villa "Enghaven" i kælderetagen. Senere fik vi lejlighed ude i byen i Amaliegade.
Det var en rig tid 1940-43 trods trange økonomiske vilkår. Min timeplan om vinteren var på ca. 30 undervisningstimer om ugen. Alle dage til kl. 18, også lørdag. Om sommeren havde jeg det noget lettere, ca. 20-25 timer om ugen.
Vi var kun 2-3 faste lærere foruden enkelte timelærere. O. Madsen var lærer og medforstander med særligt ansvar for efterskolen, indtil han omkring 1941-42 begyndte på Grejsdalens Ungdomsskole. Fogh Olsen blev lærer på højskolen omkring 1941. Af lærere ved sommerskolen husker jeg håndarbejdslærerinde fru Byskov somt husholdningslærerinderne frk. Jordan og frk. Moesgård.
Undervisningstimerne fyldte jo en stor del af dagen, men højskole var meget andet end undervisning. Der var det daglige samvær og der var fester. Der var traveture og cykelture med de forskellige hold. Flere gange var vi på cykeltur til Sønderjylland. På sådan en tur måtte vi igennem mange punkteringer, og lærerene blev efterhånden godt øvet i at lappe cykler.
A. S. Dam (Anders Sørensen Dam) udgav i 1970, da han fyldte 90 år, et lille hæfte på 35 sider, som han sendte mig et eksemplar af. Han kaldte hæftet "En hjorddrengs levnesløb", og heri fortæller han bl. a. om dengang, da han blev forstander for Børkop Højskole, den 1. april 1917, og om sit 25 års jubilæum 1942.
A. S. Dam havde højskolen i forpagtning, vistnok for en 5-års periode ad gangen. Det var meget almindeligt dengang, at en forstander havde en højskole i forpagtning, selv om højskolen var en selvejende institution og havde sin egen bestyrelse.
Ved 25 års jubilæet som forstander meddelte Dam Børkop Højskoles bestyrelse, at han ville fratræde som forstander den 1. august 1942. Det faldt vistnok sammen med, at en 5-årig forpagtningsperiode udløb.
Ved forstander Dams 25 års jubilæum i 1942 skrev bestyrelsens formand amtsrådsmedlem S. Henriksen, Pjedsted, bl. a.: "Det var i 1920, der måtte tages stilling til spørgsmålet om udvidelse. Det var midt i dyr-

tiden og en meget betænkelig sag at bygge; men der var ingen vej uden om, selv om det var meget dyrt. Udvidelsen kostede 90.000 kr.; men derved blev der også, når villa "Enghave" regnedes med, plads til over 100 elever. I 1920 stod højskolen så med en gæld på 125.000 kr., som skulle forrentes og afdrages. Det var ingen lille opgave for den nye forstander at gå ind til. Det viste sig i de følgende år. at forstanderen ikke alene var en dygtig skolemand, men også en mand, der forstod, hvad penge var værd, og hvordan de skulle anvendes. Da otte år var gået, var gælden nedbragt fra 125.000 til 60.000 kr. Desuden blev i denne periode højskolens have udvidet, idet der blev købt et stykke jord mellem højskolen og banen til en pris af godt 5.000 kr. Forstander Dam betalte heraf af egne midler 3.000 kr. Senere skænkede forstanderen højskolen et stykke jord på den anden side skolen. Dette blev også lagt ind til højskolens have. Skolens venner har altså grund til at være forstander Dam taknemmelig for disse gaver og varige minder. Også på anden måde har forstander Dam og hustru øvet en stor gerning blandt de mange unge, som har været elever på skolen i de 25 år."

Højskolens bestyrelse opslog så forstanderstillingen ledig, og som ny forstander fra 1. oktober blev antaget Søren Borello. Nu skulle forstanderen ikke længere have højskolen i forpagtning, men være på fast løn.

Omkring juli-august 1942 vedtog højskolens bestyrelse at omdanne skolen til sygeplejehøjskole fra foråret 1943. Dansk sygeplejeråd var på det tidspunkt interesseret i at oprette flere sygeplejehøjskoler. For Børkops vedkommende betød det naturligvis en sikker elevtilgang, men Børkop Højskoles medarbejdere og gamle elever var noget uforstående over for den pludselige beslutning, da elevtilgangen trods alt var nogenlunde god.

Vinterskolen blev gennemført som hidtil, som et kursus for unge mænd, højskole og efterskole. Der var vinteren 1942-43 ca. 60 elever.

I foråret 1943 rykkede jeg mine teltpæle op i Børkop og fik foreløbig et arbejde inden for Københavns amts husmandsforeninger, men allerede i december 1943 fik jeg tilbudt en lærerstilling på Hoptrup Højskole, hvor P. H. Lauritsen var forstander. I begyndelsen af januar 1944 flyttede jeg med min familie til Hoptrup, og det blev indledningen til nogle gode og rige år i Sønderjylland.

Fra et møde et sted i landet engang i fyrrene husker jeg et spørgsmål fra en mødedeltager: "Hvad har I på højskolen, som har med kristendom og tro at gøre. I har jo nok nogle andagter og bibeltimer, men er der ellers noget, der har med kristendom at gøre?" - Dertil måtte jeg svare, at det har det hele. Hele højskoleopholdet har noget med kristendom og tro at gøre, både undervisningen og samværet. Ja, selv en undervisning i kemi og fysik bliver præget af det livssyn, som ligger bagved.

Jørgen Jensen
Dianalund

Skolens 50 års jubilæum 1939 var en stor festdag. En avis fortæller, at der var over 1000 deltagere. - Så kom 1940 med den store sorg. Fru Dam døde otte dage efter den tyske invasion. 56 år gammel!

Dam skrev i elevbladet: "Skolen havde mistet en dygtig højskolemor, jeg

en trofast hustru og børnene, af hvilke den yngste endnu ikke var konfirmeret, en opofrende mor. Af hensyn til den kommende sommerskole meddelte jeg mors død i elevbladet og skrev bl.a.: Vi har mistet meget; men vi må derover ikke glemme, hvad Gud gav os gennem hende, og vi vil søge at ære hendes minde ved at slå kreds om den gerning, hun viede sine kræfter. Kun er det en dyb smerte for os, at hun skulle stride så hårdt til det sidste uden at nå en lille hviletid. Sorgen og savnet er stor; men venner og børnene har i den svære tid hjulpet mig at bære byrden, og vor datter Grete er målbevidst gået ind i mors gerning, hvad husførelsen angår."

Sommerholdet 1941 var på 30 højskoleelever og 10 efterskoleelever, man vinterholdet 1941-42 var elevtallet lidt større.

I foråret 1942 fejrede forstander A.S. Dam sit 25-års jubilæum som forstander for højskolen i Børkop.

Ved elevmødet i 1942 holdt forstander Dam et fremragende foredrag, som blev lidt af et testamente til højskolen....

Min violin.

Tale ved Børkop Højskoles elevmøde 1942. af Forstander A. S. Dam.

På en 300 km cykletur i juni måned sammen med vore elever ned igennem Sønderjylland kom vi også om ad Sdr. Bjært og dvælede et øjeblik i Agtrup skole, hvor jeg havde min gerning i otte et halvt år, indtil Børkop Højskoles bestyrelse kaldte min hustru og mig til gerningen her på højskolen.

Det fyldte mig med taknemmelighed mod mine kolleger i Agtrup skole at se, at de skoletanker, man havde som ung, og som var udtrykt ved enkelte ord og billeder i skolens lokaler, endnu havde deres plads der, som da man forlod skolen, skønt der nu var gået over 25 år.

Disse ord og billeder blev mig en mindelse om de idealer og mål, jeg har haft for min skolegerning, og disse tanker formede sig for mig i en lignelse om "min violin".

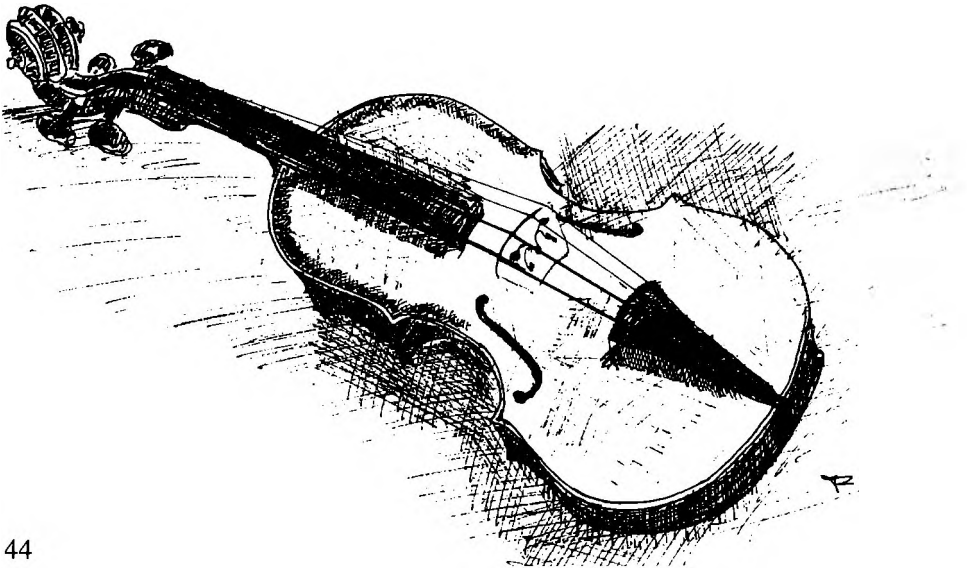

Min violin, hvis strenge jeg nu har forsøgt at stryge her nogle år, har ligesom andre violiner fire strenge, som hedder: Personligheden, Hjemmet, Fædrelandet og Gud.

Personligheden.

Det var en af mine første skoledage i Agtrup. Jeg kom ind til min kone og bad hende, om hun ikke kunne sy et ord til ophængning i ældste klasse. Hun sagde straks Ja. Ordet kom i glas og ramme og hænger altså der, hvor det blev ophængt den gang. Ordet er det kendte ord af Johan Huss: "Det, vi ved, er langt mindre end det, vi ikke ved." - Ordet slår fast, at hvis et menneske skal blive en personlighed, så må det erkende sin lidenhed i verdensaltet. - Hvem, der kender mig, ved, at den streng har jeg spillet meget på.
Jeg ved, at opmuntringer er vigtige i opdragelsen; men skamros giver overmod. Derfor søgte jeg at afholde mig fra det sidste og undlod ikke det første; men dog altid med det mål for øje, at ungdommen i sin bedømmelse af sig selv måtte føle sig ringe, så der altid var noget at stræbe efter, og således at Gud kunne blive stor. Jeg har aldrig følt, at det var let at gøre det rette. Dertil trængte man til Guds hjælp, som kommer der, hvor man er lille i sine egne tanker. "Gud står de hovfærdige imod, men de ydmyge giver han nåde."

Hjemmet.

Den anden streng på violinen blev slået til ære for hjemmet, arbejdet, fliden. - Over en bue i vestibulen til Agtrup skoles 3 klasseværelser blev malet ordet fra Salomons ordsprog: "Flid er en dyrebar skat for et menneske."
Det var det første ord, der fangede elevernes øjne, når de trådte ind under denne skoles tag. - Den streng blev altid rørt, at et hjem kræver alle et menneskes kræfter, og skal en ung due til at bygge hjem, så må han lære at nytte tidens mange øjeblikke, så må han være flittig.
I en lignelse fra den gamle idylliske Børkop Mølle med sit brøstfældige bindingsværk har jeg engang udtrykt disse tanker om hjemmets krav i et vers, hvori det hedder:

Endnu møllehjulets gang
og gungren gennem huset
synger livets stærke sang
om sliddet midt i bruset, -
taler om, at folk og fæ
skal fødes ved vort virke,
selv om vi går halvt i knæ,
og hus og hængsler knirke !

Jeg har altid følt, at ungdom trængte til dette spil; men samtidig har jeg forstået, at det gjalt om ikke at blive trælle af arbejdet, hvorfor vi stadig måtte mindes om, at hvis arbejdet skal være en velsignelse, da må det gøres under mottoet: Ora et labora - bed og arbejd!

Fædrelandet.

Vi kommer nu til den streng, der tolkede fædrelandssindet. Jeg kom hertil fra et sogn med en vågen fædrelandskærlighed. - Da der blev tale om at sælge de vestindiske øer, stemte folk i Sdr. Bjært med meget stort flertal for at beholde dem, og man harmedes over, at det danske folk ville gøre Danmark mindre for nogle lumpne tusinder.
Man fandt her den rette fædrelandskærlighed, en kærlighed, der ikke var bygget på had til andre; men på

kærlighed til eget land og folk, hvad også har været undertonen i min sang om fædrelandet.
Det var så let at skildre landet i lyse farver, sådan som det lå der ved den bølgende strand og de susende, syngende skove, givet os af Gud, et lysteligt land, den dejligste arv iblandt folkene.
Når derimod det gjaldt folket, blev spillet lidt mere stærkt og tugtende, fordi man følte, at vort folks og vore handlinger mange gange ikke svarede til den godhed, Gud udøste over os. - Min historiske undervisning kunne derfor godt til overskrift have, hvad Ingemann skriver i prologen til sine historiske romaner, hvor han skriver:

Stig op af graven, du slægt som døde!
Forkynd dit fald og afmål din brøde!
Advar os for udslettelsens dom,
og vis os, hvorfra din frelse kom!

Da rystes sjælen og vækkes ånden
og styrkes hjertet og rustes hånden
til dansk, til stor og til herlig id -
til Danmarks frelse i nødens tid!

Hvad man følte i sin ungdom og endnu føler, blev udtalt i nogle vers, som var optaget i Vejle Amts Folkeblad, før nogen endnu kendte mit navn i forbindelse med Børkop Højskole.
Det var de unges nød ved Liege og andre steder under den første verdenskrig, der inspirerede til at skrive blandt andet:

Når sommerstormen suser
hen over hegn og hæk
og knækker ned og knuser
og fejer veddet væk,
husk da den ungdomskæde
som gennem brisen brage;
men mister kraft og glæde,
hvor der er krig og klage.

Når Danmark stille ligger
i brydetagets brag,
tænk da, hvad Gud dig skikker
på denne uvejrsdag!
Han ville dig jo favne
og føre vel tilbage,
at ej du skulle havne,
hvor der er evig klage!

Gud

Ja, det var den strengs tone. Lyt til Guds tale gennem tiderne ! Den dybeste tone i min violin var den om Gud. I Agtrup skole hænger endnu på samme sted, som det dengang blev ophængt, et billede af Ruth, hvor hun skal tage afsked med sin svigermoder, Noomi, men i stedet for vælger at følge hende - at følge Guds folk, idet hun bekender:
"Dit folk skal være mit folk og din Gud min Gud, og kun døden skal kunne skille os."
At vække det sind, at lede unge til at tage det skridt og at komme med denne bekendelse, det var det store mål for hele mit arbejde.
Det blev sagt eleverne uden omsvøb, at personligheden blev forfejlet, at arbejdet kun fik jordiske mål, og at fædrelandskærligheden fór vild, hvis Gud ikke var med i det alt sammen.
Når det mål nåedes, var der harmoni i harpen. Da stemtes alle fire strenge til en fælles lovsang for, hvad Gud havde virket, og man undrede sig over, om der kunne være en lille smule af ens spil, som Gud kunne bruge.
Nu lægger jeg snart min violin i sin kasse og bærer den bort fra dette skønne sted med de mange stærke minder.
"Jeg skulle spillet lidt mer -
måske vel også lidt bedre;
men stormen rev mine fjedre."

Men jeg siger Gud og mennesker - ikke mindst de mange elever - tak for den tid, jeg fik lov til at slå mine strenge her, og jeg slutter med en bøn for vor kære, minderige skole i den kommende tid, en bøn, jeg kan udtrykke således:
Måtte Børkop-borgens hal
af glade slægter fyldes,
slægter, rejst fra fejl og fald
af ham, hvem Livet skyldes.
Give Gud, når bort vi gå,
- som andre før i tiden -
her en lovsang lyde må
til Herren gennem tiden!

Amen!

Glimt

1917.

Sognepræst M. Nielsen, Thorup, fortæller....
Tankerne gør holdt ved den 3. november 1917, da min bror og jeg sammen med ca. 60 unge mænd gjorde vor entre på den røde borg, Børkop Højskole....Da rasede den første verdenskrig, og jeg mindes, hvor optaget vi var af den voldsomme udvikling, det tog i Rusland, hvor bolschevikerne få dage efter vor ankomst styrtede Kerenski og startede deres blodige terror.....
Der var jo dengang krig og dermed følgende rationering. Den lille frk. Nissen gjorde sit bedste; men vi stirrede med bange anelser på den underlige substans, der vist kaldtes smør. Det mindede mest om en skål med store hagl, som man forgæves havde forsøgt at klemme sammen. Fange det med kniv ? Nej, det var umuligt; men med en gaffel kunne man få hold på "haglene". Tro ikke det er kritik; thi vægten talte jo om en god og nærende kost, da næsten alle tog adskillige kilo på inden jul...

1918-1919.

L. Christensen - elev 1918-19 og lærer fra 1921 - 39 (og senere forstander på Haslev Landbrugsskole) fortæller: Efter forskellige overvejelser var det blevet bestemt, at jeg skulle være elev på Børkop Højskole vinteren 1918 - 19, og på grund af den spanske syge skulle eleverne først ankomme den 11. nov. i stedet for som normalt den 3. nov. Dette var grunden til, at jeg den 11.-11.-1918. rullede ind på Fredericia banegård. Det første, som jeg lagde mærke til der, var de mange løbesedler med den enestående nyhed; våbenstilstanden var underskrevet. Jeg husker endnu, som var det i går, det mægtige indtryk, som det gjorde på mig: Den fred, som en gennem 4 år blødende verden havde sukket efter, var nu blevet en virkelighed.

Og midt i dette stod jeg ene på den store perron blandt de mange fremmede og ukendte mennesker. Der var travlhed rundt omkring. Mange af passagererne var gået i restaurationen, og en del var gået til færgen, som snart skulle afgå, men på perronen stod ikke så lille en flok unge mænd, og den, der var vant til at færdes på Fredericia banegård, vil indrømme, at det ikke var hver dag, man så en sådan flok der, og af de unge mænds ansigtsudtryk og hele væremåde fremgik det også klart, at de ikke så Fredericia hver dag, ja, sandheden var vist den, at de fleste ikke havde været der før.
Midt i denne flok stod jeg selv.
Uden egentlig at spørge om det, fik jeg snart den tanke, at de andre unge mænd også skulle på højskole, ligesom jeg, og ved at se på deres mere eller mindre fikse pakker og kufferter fik man først et stærkt indtryk af, hvad der menes med "håndbagage", og dernæst slog den tanke ned i én: "Det må da være nogle forfærdelige kolde anstalter disse højskoler, når der skal så meget tøj til!"
Kl. 15.14 gik toget nordpå, og i den kupé, hvor jeg var kommen ind, havde 5 andre unge mænd også taget plads. De 3 af dem kunne jeg forstå, og de sagde kun ganske få ord, hvorimod de 2 andre, der var godt kendte, såvidt man forstod, talte et underligt sprog (vi opdagede senere, at det var ægte sønderjydsk). Men af de få ord, der blev talt af de 3 og underskrevne, og af de mange, men for os fire uforståelige ord, der blev talt af de to, fremgik det dog, at vi alle havde samme mål, nemlig Børkop Højskole.
Ved ankomsten til Børkop så vi, at flere unge mænd styrede deres skridt henimod en høj, kraftig mand med et lunt blink i øjet og ridestøvler på benene, og vi gjorde det samme, og lidt efter var hele selskabet på vej til højskolen.
Der hilste vi på endnu 2 høje mænd, hvoraf den ene også havde ridestøvler på, så man tænkte straks, at ridestøvler og høje folk var noget der stod højt i kurs. - Efter at de indledende øvelser var tilendebragt og "Bagbeklædningen" vænnet til de hårde siddepladser, begyndte så den vinter, der fik afgørende betydning for mig i mere end een henseende.
Undervisningen gik sin faste gang, kun nu og da afbrudt af en udflugt eller lang spadseretur, og den var vi glade for, da det var godt for sundheden og forøgede appetitten, og det var både fornøjeligt og interessant at se de mange fremmede steder. M.h.t. appetitten må jeg ellers sige, der var sjældent noget i vejen. Næh, hvor vi spiste, særlig i den første tid. Grød og kartofler - sikke portioner - og det blev også til at se på os. Nogle tog endog 20 danske pund på inden jul.
Vi havde diskussionsmøder, hvor vi drøftede dagens og tidens spørgsmål. Hvor der blev talt, og hvor var der mange pudsige episoder.
Nogle talte med en vældig patos, medens andre hakkede slemt i det. Værst gik det dog en aften, da en havde siddet og "brygget" en del sammen og så endelig vovede sig op på talerstolen for at aflevere hele lektien for at overbevise os andre om, at hans synspunkter var de rigtigste. Da han nåede op på talerstolen, opdagede han, at alt var glemt. Hvad nu? Han stirrer skiftevis i papirerne og på tilhørerne, medens der er dyb tavshed i forsamlingen. Da afbrødes stilheden og spændingen pludselig, idet det med en dyb stem-

me lyder fra en af de øverste bænke: "Amen". Det kan nok være, vi brød ud i en kraftig latter, så "taleren", der iøvrigt ikke havde fået noget sagt, forsvandt skyndsomt.
Og hvor var der mange menneskety-per, som det var interessant at studere. Der var nu ham, den sindige jyde, der engang i en regnetime blev spurgt, hvad han nu helst ville have, enten 2/4 pandekage eller 1/2 pandekage. Efter nogle øjeblikkes tavshed svarede han med den største ro: "A vil helst ha' dem begge tou". Så var den sag klaret, og læreren kunne afholde sig fra at spørge om pandekager igen.
Eller ham, der klarede spørgsmålet om sneens gødningsværdi. Det var i en gødningslæretime. Der var opstået diskussion om, hvorvidt sneen ved at blive nedpløjet kunne virke som gødning, og der var mening både for og imod. Til sidst er der en, der bemærker, at han trode også på sneens gødningsværdi, hvis man fik den pløjet ned i varm tilstand. Og den latter, der fulgte efter, var en naturlig og god afslutning på diskussionen.

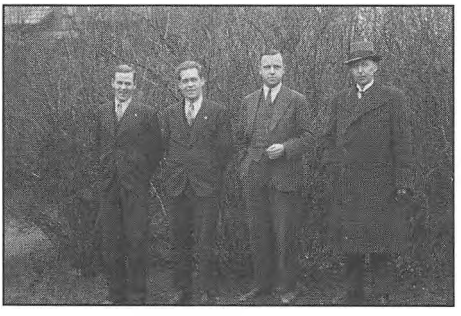

A.S. Dam + lærerstab

1920.

Fra Børkop Højskole.....
En af de lærere, der har skrevet noget om sin tid på højskolen er O. P. Madsen, der blev lærer på Børkop Højskole i 1920 og som fulgte 19 elevhold på skolen og senere forstander for Rønde Højskole. Han fortæller om sit indtog på højskolen: "Noget særligt imponerende indtryk har jeg næppe gjort på mine omgivelser. Jeg var ærlig talt bange, men jeg skød hjertet op i livet og med mine 97 pund, iklædt et sæt gråt sommertøj, holdt jeg med violinkassen under armen mit indtog på Borgen..... Den første måned var slem. Jeg var allerede i juni måned parat til at pakke min violinkasse og forsvinde. Der var nemlig blevet klaget over mig til forstanderen. Vi havde i en dansktime læst "Jeppe på Bjerget", og jeg havde nok udtalt mig meget frisindet om at gå i teater! De forlangte mig fjernet....Forstander Dam tog roligt på sagen....både Elvine og Dusine opdagede, at de havde vurderet mig forkert.... "Rask Marie", der havde været værst ved mig ændrede også sind; hun friede til mig inden skolen sluttede!"

1921-1922.

Den 90-årige Peter Nielsen fra Nr. Snede fortæller:
Vi var flere nabosønner fra Bording-egnen, der ville på Børkop højskole for at få nogle nødvendige kundskaber om landbrug. Vi kom med toget til Børkop og blev vel modtaget og indkvarteret 2-3-4-mand sammen. Der var ingen varme på værelserne, så vi måtte enten gå under dynerne eller også tage en rask brydekamp for at holde varmen. Vi havde forskellige landbrugfag herunder kemi - og så almindelige skolefag: Dansk, regning, geografi, skrivning og kirkehistorie. I dansk skrev vi både diktat og stile, som

blev rettet af lærerne med rødt. Om aftenen skulle der ordnes lektier. Og så var der sommetider møde på skolen eller i missionshuset, som mange af os deltog i. Der var nok ca. halvdelen af de 120 karle, der var troende. Vi samledes ofte i gymnastiksalen, hvor vi tumlede os. Det kunne også være sådan, at vi stod og sang de gamle vækkelsessange. Da delte vi os i to "lejre", hvor det så hændte, at én og anden gik over fra den ene flok til den anden, fordi også han gerne ville være med til at synge Gud lovsange. Så blev der stor glæde i flokken, og så lød lovsangen "Kimer, himmelklokker". Det er en oplevelse, man aldrig glemmer. Der blev omvendt 12-15 karle den vinter.

Om søndagen var vi gerne i kirke, og det var ofte i Gårslev, for så fik vi en tiltrængt spadseretur. Vi havde ikke cykler, som de unge i dag. Vi gik også på besøg på nogle gårde ude ved Vejle-Fredericia landevej, ja, og til Lillebælt. Det var en meget streng vinter det år med sne og frost, så Lillebælt frøs til. Vi var ude at prøve, om isen kunne holde til at slå kraftspring på, og det kunne den. Efter sådanne ture kom vi hjem med en glubende appetit.

Efter jul var der megen sygdom iblandt os. I en hel uge var der ingen undervisning, da der lå 75-80 stykker i sengen. Vi raske måtte sammen med pigerne tage os af de syge kammerater. Der var endda én, der døde af lungebetændelse.

Eleverne lavede hver uge et nummer af "Raspen". Havde en kammerat gjort sig bemærket på den ene eller anden måde, skulle han nok få sig en tur i "Raspen". Der blev også skrevet om forstander og lærere, men i en ret ærbødig tone. Der kunne findes en bekendtgørelse som: "Ungkarl K. N. hensov trygt og roligt den 25. 1. 1922 mellem kl. 11-12. Såfremt han bliver ved med at sove, vil bisættelsen senere blive bekendtgjort."

Der blev også forfattet digte:

Hvad der kan hænde i en geografitime.

Forleden Dag tre raske, unge Mænd
ved Kortet stod; men ak, det var såmænd
lidt vanskeligt at finde rundt derpå.
De vidste kun til Nød, hvor Tyskland lå.

Den ene var Smed Hr. Jørgensen,
den anden Drevs, den tredie Hans Jensen.
Det er jo og tre danske Mænd,
hvi skulle de til Tyskland hen ?

Til Tyskland fandt de dog omsider hen,
men hvor i Verden er nu Bajern ?
De søgte nede tæt ved Afrika,
men der fik de skam ingen Bajern fra.

Ved Frankrigs Grænse fandt de Kønigsberg,
men sig, hvordan er den dog kommet der ?
Og Sachsen, hvor mon vi skal finde den ?
Blandt Svejtser Bjerge er den flyttet hen.

Nu gjaldt det Breslau, men de fandt den ej,
de vendte blikket den forkerte vej,
de ledte tæt ved Staten Mecklenborg,
men Breslau ligger ej så højt med Nord

Nu sa' Forstanderen dem mange Tak,
og i en Fart de sig tilbage trak;
men inden i dem lød den sagte Røst,
at fælles Skade er dog fælles Trøst.

Peter Nielsen fortsætter:

Der var ikke kun drillerier i Raspen. Der var også et kort referat af de daglige morgen- og aftenandagter, som blev holdt på skift mellem forstander Dam og kandidaterne Madsen, Christensen og Højrup. De var prægtige til at tale Guds ord til os - særlig forstander Dam og kandidat Madsen. Ja, og Madsen kunne synge, så tårerne trillede ned ad kinderne.

Jeg måtte desværre skilles fra kammeraterne, før kurset var afsluttet, da jeg skulle ind og springe soldat. Men jeg fik mange gode oplevelser og megen lærdom med mig fra Børkop Højskole.

1922.

Historien gentager sig - bl.a. i 1989!
"Hvad var det?"
Det var forstanderen, der gik sig en tur på borg og villa. "Hvorfor gjorde han det?" Det var fordi, at der var nogle elever, som havde mistet rygraden. Det var forresten temmelig mange, som var bleven i sengen, hvad der jo er meget forståeligt, da det som bekendt er vanskeligt at holde sig oprejst, når der er noget galt med rygraden. Efter middag holdt forstanderen en tale til elevernes rygrad, nej - til deres æresfølelse, men for at hjælpe på rygraden, og for at anmode de elever, som var i besiddelse af deres rygrad, til at hjælpe dem at få den kureret, som havde taget skade på den. Hjalp det så? Nej, ikke på alle; nogle af dem må endnu hjælpes ud af sengen om morgenen eller hen på formiddagen. "Hvorfor må de det?" Fordi de er i besidelse af et rigtigt sovehjerte.
"Hvem er det?"
Ja, det er nemt at se; een af dem kom ned til morgenkaffen sådan lidt efter, at vi andre var kommen, med håret strittende vildt, som en busk i urskoven. Heller ikke alle er i besiddelse af så megen rygrad endnu, at de kan bukke sig så meget, at de kan få deres træsko sat ind i de dertil bestemte rum. "Men hvorfor kan de ikke det?"
Raspen 1922.
(internt elevblad)

1930.

Fra min dagbog august 1930 beretter jeg i uddrag følgende:
"Der står solglans om de højskoledage, og mens jeg har dem i frisk errindring skriver jeg disse linier. En dyb taknemmelighed fyldte mig, da jeg

Botaniktime v. kirken

stod på Børkop Station 15. maj. Det ønske, jeg havde båret på i 6 år, så ud til at skulle opfyldes. Vordende kammerater hentede mig, og da jeg vågnede næste morgen på mit lille værelse nr. 6 og hørte toget køre buldrende forbi, var det som en drøm.
Hver dag var en fest, der begyndte med morgenmad kl. 7½ i spisesalen, der var andagt ved den lærer, som havde første time med os, hvor vi alle tre klasser, 75 ialt, var samlede i foredragssalen, så vel som til den sidste før middagen. Ved næste time blev vi fordelt i klasseværelserne A, B og C.
Jeg ser tydeligt for mig klasse B, hvor jeg fik min plads sammen med de andre sønderjyder, som nok trængte til lidt ekstra danskundervisning. De 7 lange borde og katedret med det udskårne kors og ovenover ordet fra Peters Brev "Iføre eder ydmyghed". I den skolestue har jeg tilbragt herlige timer, lærerne var L. Christensen og Johs. Korsholm og lærerinderne til håndarbejde, sang og gymnastik frk. Søjberg og M. Poulsen, desuden Eva Dam til maling på stof.
Tiden gik alt for hurtigt, vi blev tit skuffede, når klokken ringede og timen var forbi. Ellers kom vi til at holde af klokkens lyd, enten den

kaldte til time, til bords eller til andagt. Nu hænger den tavs ude i gangen.
Til timerne i foredragssalen kom der præst og andre ude fra, foruden forstanderen. Ved bibeltimerne var der stor stilhed, vi følte, at nu gik sædemanden og strøede den gode sæd i hjerteageren. Måtte den vokse op og bære hundredfold frugt. Ved bibeltimernes afslutning sang vi:
Så takke vi dig, du kære,
højlovede frelsermand.
Dig ske evindelig ære
for livets salige vand.
Thi kilden, der glæder mit hjerte
fra dine vunder udrandt,
og hvad der voldte dig smerte,
deri jeg lægedom fandt. (Hj. 191,5)
Vi havde også aftenandagt, der ofte sluttede med "Kimer himmelklokker, der er fryd i dag" så vidste vi, at "en dyrekøbt er atter frelst". Det var uforglemmelige øjeblikke, vi kunne ikke andet end bede: "Herre, bevar os hos dig - frelst gennem verden, hjem, hvor der altid vil lyde lovsang".
Der taltes om, at IM højskoler var "omvendelsesanstalter", men sandt

Udflugt til Dannevirke 37

er, at ingen af os vist kom uberørte hjem efter dette højskoleophold.
Foruden hverdagen havde vi mange andre gode dage. Om søndagen var vi altid i kirke. Om eftermiddagen på tur i flok og følge, på udflugt med sang, højtlæsning og sanglege eller vi blev bedt ud til venner i omegnen. Vi havde også hverdagsudflugter til Brejning Åndsvageanstalt, til Møde i Pjedsted Spang, Skamlingsbanke, Fænø og Hindsgavl, vi oplevede vort skønne fædreland. Et sted i bevidstheden vil det skønne minde om Børkop Højskole 1930 ligge og stråle, lad det da være nok. Gud velsigne den gerning, der udøves på Børkop Højskole!"

Elise Clausen.

1933.

Landbrugsforedrag og kemi med videre.
Sang er godt; men det går med sangstemmen som med en spade, den skal bruges for at være i orden.
Lærer Christensen tog til en begyndelse fat på analysering af min ringe person.
Efter at have konstateret at stoffet så ud til at reagere rigtigt nok, og at, selv om jeg så noget hengemt ud, så måtte man kunne se bort herfra, da jeg slet ikke lugtede muggent, så gik man derpå over til det situationsmæssige og min persons forhold hertil. Jeg tror næsten, at interessen for dette spørgsmål var så stor, at alle rejste sig for at betragte mig. Da det således overfor enhver tilstedeværende på behørig måde var godtgjort, at ingen fare truede fra min side, tog man beroliget fat på næste spørgsmål:
Gødningsstoffernes fremstilling og indhold.
Nåda! Det svirrede om ørerne med navne som svovlsyre, ammoniak, ilt, brint, kvælstof, fosfor og mange flere. Jeg tilstår her, at en udtalelse, som en kendt foredragsholder for

mange år siden fremkom med, sneg sig ind imellem ordskaren: "A trovr no nok, te a de æ aal de heje kvælstof, te a dæ haar kvaal a bønder".
Det var altså den mands opfattelse af i hvert fald den økonomiske side, hvad angik kunstgødning.
Sådan vil ingen af eleverne udtale sig efter denne time, tænkte jeg. Hvor er det sandt, at en dygtig landmand "af i dag" ikke kan overlade videnskaben til en gammel distræt professor. Nej, den må tilegnes og anvendes praktisk. Og om muligt omsættes i klingende mønt, ved samarbejde med jord-, kapital- og personlig arbejdsydelse. Det kan jo f. eks. være kedeligt nok for en dygtig landmand, at man endnu i så ringe grad formår at gøre brug af den kvælstofmængde, som vor atmosfæriske luft indeholder. Her er fremdeles stof nok for en lærd landmand af 1933 at tage fat på.

1937.

Anne Bødker
Den 3. maj 1937 cyklede jeg hjemmefra, d.v.s. fra en landsby som ligger omtrent midt mellem byerne i Viborg, Holstebro og Herning, Skive, for at indlede et højskoleophold på Børkop Højskole.
Det var en lang tur, med et middagshvil ved Hampen sø. Det var vist ellers kun de, der boede nærmest, der cyklede til skolen, de andre fik cyklen sendt, men jeg ville gerne tage den tur og spare udgiften til forsendelsen, der var ingen pengerigelighed den gang blandt folk, i hvert fald ikke hos os. Hvor var det spændende syntes jeg. Og det blev en uforglemmelig sommer, som jeg stadig er så glad for, at jeg fik lov at opleve. En vidunderlig rig tid, som har gavnet og glædet mig hele livet igennem.
Vi var delt i 2 klasser A og B. A klassen havde husholdning, medens B havde botanik. Foredragene var fælles for klasserne og en del af de andre fag ligeså, men i dansk og regning var hver klasse for sig. Håndgerning foregik i dagligstuen, som nu er "indlemmet" i spisestuen.
Det var frk. Sørensen, som var vores lærerinde til håndgerning, hun var så god og hjælpsom, både der og til andre tider, så vi kom til at holde meget af hende, altid kunne vi gå til hende, hun var med i vor vandremappe, så længe hun var så rask, at hun kunne skrive. Det var et savn, da hun gik bort.
Bibeltimerne var mest v. Mathiasen, men også med forstanderen.
Kirkehistorie v. Mathiasen + historie.
Forstander Dams litteraturtimer var så berigende. Han kunne, som vist få, fortælle om de forskellige digtere og deres værker, jeg kan endnu se ham for mig på talerstolen i foredragssalen, han gjorde stoffet så levende for os.
Jeg har ikke fået alt med i de optegnelser i bogen, jeg sender med; i et andet hæfte, - blandt så meget andet - har jeg nedskrevet lidt om Grundtvig, Oehlenschläger, Chr. Winther, E. Hostrup, Chr. Richardt, Kaalund, A. Berntsen m.fl. Forstanderen var et fint og nobelt menneske, som vi kom til at holde meget af.
En ældre herre, cand. Madsen, Andkær, kom og havde timer for os i husholdningsteori. Det var for begge klasser, ellers var husholdning kun for A klassen. Han var morsom at høre på. B klassen havde cand. Christensen både i dansk, regning og botanik. Botaniktimerne glemmer vi

Gymnastik i det fri

vist aldrig, men også i de andre timer, dansk og regning, var Christensen en god lærer, som vi var glade for.
Jeg har mange gode minder fra de timer.
Skolens yngste elev havde arbejdet med at ringe ud og ind, hun var også een af B klassen, og sad lige inden for døren nærmest klokken i tårnet.
Gymnastiktimernes leder var den anden lærerinde, frk. Skjørringe, som også havde husholdningstimerne.

1942.

Højskoleliv.
Eleverne havde daglig 8 timer fordelt skiftevis mellem åndelige og praktiske fag, så eleverne altid kunne være oplagte. Dagen begyndte med morgensang ved morgenbordet og afsluttedes med aftenandagt i foredragssalen. Skønt deltagelsen naturligvis var frivillig, mødte næsten altid alle til denne hyggelige afslutning på dagen med megen sang og efterfølgende samtaler i dagligstuen.
Jørgen Jensen (lærer fra 1939-43) fortæller:
"De fleste af "Borgen"s indbyggere med forstander Dam i spidsen var d. 6. ds. på en længere spadseretur, der gik over Vejle fjord. Vi er efterhånden blevet vant til de strenge vintre her i Danmark. For nogle år siden ville man ikke have tænkt sig den mulighed, at fjorde og bælter kunne lægge så stærkt til med is, så man roligt kunne færdes på dem.
Turen gik først til Brejninge, hvor vi rådførte os med fisker Christiansen. Da denne var overbevist om, at isen var sikker, vovede vi os ud på fjorden. Turen gik imidlertid ikke lige over fjorden, men det foreløbige mål var fyrtårnet ved Vejle Fjords Sanatorium. Da vi nåede det, beså vi de smukke omgivelser ved sanatoriet. Vi havde imidlertid ikke tid til at blive der så længe, men måtte op ad de høje bakker til Stouby, hvor gdr. Jørgen Nielsen ventede os til eftermiddagskaffe. Det var egentlig på initiativ af denne, at hele turen var kommet i stand. Jørgen Nielsen har gennem lang tid haft forbindelse med Børkop Højskole. Fru Jørgen Nielsen har selv været elev på Børkop Højskole 1917, på forstander Dams første hold. Det er altså 25 år siden, og det nuværende vinterhold er derfor også, som alle tidligere elever nok ved, nr. 50 i forstander Dams tid. Jørgen Nielsen har også en datter, der har været elev 1940 og i vinter har vi den ældste søn som elev. Vi må håbe, at de yngre medlemmer af familien - der er seks til - vil følge deres moders og de to ældste søskendes eksempel og komme på Børkop Højskole.
På Jørgen Nielsens gård var kaffen parat, og den smagte ualmindelig godt efter de udståede strabadser. Efter en times samvær med den gæstfrie familie måtte vi bryde op igen for at nå over fjorden, inden det blev mørkt. Hjemturen forløb også udemærket. Der var ingen uheld, og ingen faldt fra. Hele turen var på ca.

22 km, men i betragtning af det tunge føre, særlig over isen, hvor der lå temmelig megen sne, var det ikke underligt, at de fleste var både sultne og lidt trætte, da vi igen nåede Børkop.
Det var en sund og fornøjelig tur, og efter en sådan udflugt tager vi fat med nyt mod på det daglige arbejde. Måtte vi også få det rette ud af hver dag, både hverdage og festdage. Måtte vi lære at tage hver dag som en gave og opgave fra Gud, så vi ikke betragter livet som en selvfølgelighed. Mange betragter livet som en ligegyldig selvfølgelighed, men måtte der også i vinter herfra gå en stor flok, som har sluttet og vil blive i en levende pagt med Gud, og som derfor vil se det som livets opgave at leve til Guds ære og menneskers velsignelse.

Folkehøjskole eller fagskole

Den 30. juli 1942 tog forstander Dam afsked med sit sidste elevhold, og der blev ved den lejlighed givet udtryk for ønsket om, at det nyantagne forstanderpar S. Borello og frue, der skulle tiltræde 1. november, måtte "få lykke til at føre skolen fremad, så traditionen fra forstander Thomsen og forstander Dams tid bliver holdt højt i ære".

De kommende år blev fyldt med vanskeligheder ikke blot for skolens forstanderpar og bestyrelse, men ikke mindst for elevforeningen og skolens vennekreds ud over landet.

At der blev begået fejl er tydeligt, men for eftertiden er det vanskeligt at vurdere, hvilken anden kurs man skulle tage med en højskole, der havde svigtende elevtilgang.....

I november 1942 udsendte højskolens bestyrelse en redegørelse, hvori man meddelte (i elevbladet), at man den 7. sept. 1942 havde vedtaget at lade skolen blive forskole for sygeplejeelever. Afgørelsen i bestyrelsen om dette var ikke enstemmig (10 stemte ja, 4 stemte nej og 1 stemte ikke.) Der var forinden kommet en henvendelse fra Dansk Sygeplejeråd, der foreslog at ændre skolen til at være forskole for de sygeplejeelever, der skulle have et 5 mdrs. kursus. Dansk Sygeplejeråd stillede visse krav til lokaler og elevværelser og forlangte også at der skulle ansættes en kvindelig medforstander samt en instruktionssygeplejerske.

Tidligere på året var det blevet meddelt, at lærer Søren Borello og hustru Signe skulle være det nye forstanderpar på Børkop Højskole. De var begge uddannede på Haslev Seminarium og kom til Børkop fra Kjellerup.

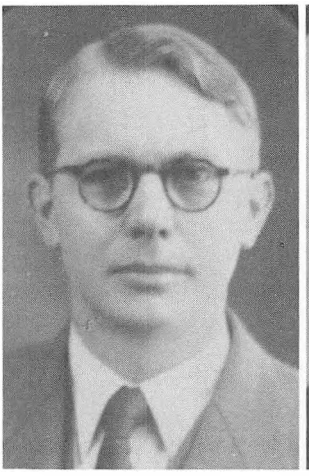

S. Borello og hustru

Det nye forstanderpar blev således draget ind i en voldsom strid, der opstod på grund af bestyrelsens vedtagelse af 7. sept. 1942, selv om de intet havde haft med den at gøre.

Men af det foreliggede materiale (og den retsag, der fulgte !) fremgår det tydeligt at højskolens bestyrelse ikke havde haft fornøden hjemmel til at gennemføre så drastiske ændringer.

Uddrag af love for Indre Missions Højskole i Børkop.

§ 1.

Højskolens formål er i tilslutning til "Kirkelig Forening for Indre Mission

i Danmark" at meddele unge mennesker almen oplysning på kristelig grund for at gøre dem dygtige til deres senere gerning i livet.

§ 2.
Højskolen er en selvejende institution. Dens navn er "Indre Missions Højskole i Børkop."

§ 4.
Bestyrelsen består af 17 medlemmer, hvoraf de 9 vælges af "Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark".De 8 af bidragyderne, hvorover en fortegnelse vil være at fremlægge på hver generalforsamling. De sidstnævnte 8 medlemmer vælges på den ordinære generalforsamling for 4 år ad gangen, således at der hvert andet år afgår 4. Den først valgte bestyrelses afgang bestemmes ved lodtrækning. Genvalg kan finde sted. Foruden bestyrelsesmedlemmerne vælges på generalforsamlingen 2 suppleanter, der efter lodtrækning indtræder i bestyrelsen for tiden indtil næste ordinære generalforsamling, i tilfælde af, at nogen af de 8 af bidragyderne valgte medlemmer afgår ved døden eller fratræder.

§ 9.
Hvert andet år holdes en generalforsamling af bidragyderne, hvortil disse sammenkaldes ved bekendtgørelse i "Indre Missions Tidende" og "Kristeligt Dagblad" mindst 14 dage forud. Enhver bidragyder er berettiget til at afgive stemme for hvert bidrag på 100,- kr. Bidragydere for mindre beløb end 100,- kr. har kun 1 stemme. Bestyrelsens medlemmer har hver en stemme, selv om de ikke er bidragydere. Generalforsamligen er beslutningsdygtig uden hensyn til de mødendes antal. En bidragyder kan skriftlig befuldmægtige en anden bidragyder til at stemme på sine vegne, dog kan ingen afgive mere end 5 stemmer for andre. Hvis der på en generalforsamling ikke møder bidragydere, vælges bestyrelsens medlemmer af de mødte deltagere. Det på generalforsamlingen passerede indføres i en protokol, som underskrives af de tilstedeværende bestyrelsesmedlemmer. Nye bidragydere med stemmeret optages kun med samtykke af det i § 7 nævnte udvalg.

§ 10.
På generalforsamlingen afgives beretning om skolens virksomhed og institutionens pekuniære status samt foretages valg af bestyrelsesmedlemmer og suppleanter, se § 4. Ligeledes vælger generalforsamlingen 2 revisorer for 2 følgende år. Desuden kan bestyrelsen sammenkalde overordentlige generalforsamlinger, og en sådan skal sammenkaldes i løbet af 3 uger, når der af 1/3 af bidragyderne er stillet skriftlig begæring derom til bestyrelsens formand.

§ 11.
Forandringer i institutionens love kunne ikke fortages, uden at de vedtages af 2/3 af det på en generalforsamling - tilstedeværende antal stemmer. Til ophævelse af institutionen kræves dog vedtagelse med 3/4 majoritet af de mødte stemmeberettigede på to generalforsamlinger, som afholdes med mindst 14 dages mellemrum.
(Januar 1943)

I elevbladet kan man derfor læse udtalelser gående på at "bestyrelsens flertal fortsætter med at praktisere skolens demokratiske love på diktatorisk vis". Striden førte efterhånden

til, at to bidragydere til Børkop Højskole anlagde sag mod skolens bestyrelse. Det var overlærer Tonnesen, Horsens og gdr. H.C. Christiansen fra Gl. Tørring. Tonnesen havde været lærer på skolen i Thomsens tid og redaktør af elevbladet siden 1917 - og var formand for elevforeningen. Dommen faldt den 4. maj 1943 ved Vestre Landsret i Viborg!

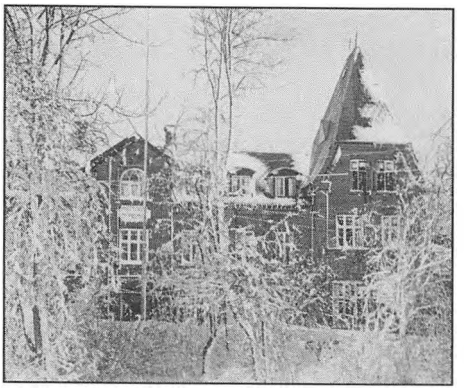

I "Fra Børkop Højskole" maj 1943 var der et uddrag af dombogen for Vestre Landsret. Sagsøgeren Tonnesen, der oprindelig i henhold til lovenens § 4 var indvalgt i skolens bestyrelse af Indre Mission, men som inden afholdelsen af den sidste generalforsamling fra Indre Mission havde fået meddelelse om, at han ikke fremtidig kunne være medlem af skolens bestyrelse, da han ikke billigede den ny ordning af skolen, har ved erhvervelse af en i skolen tegnet aktie opnået rettigheder som bidragyder. Såvel han som sagsøgeren, gårdejer H.C. Christiansen, Gl. Tørring, der ligeledes er bidragyder, gør under nærværende af dem mod de sagsøgte anlagte sag i første række gældende, at den skete omordning af skolens forhold forudsætter en lovændring, der ifølge lovenes § 11 kun kan vedtages på en generalforsamling. Da nu generalforsamlingen af 7. september 1942 ikke er bleven behøring indkaldt, idet varslet har været for kort, og idet det navnlig ikke ved bekendtgørelse af en dagsorden er bleven angivet, at det heromhandlede spørgsmål skulle afgøres, anser sagsøgerne beslutningen for ulovlig, og de har derfor nedlagt påstand på, at de sagsøgte tilpligtes at anerkende, at den på ordinær generalforsamling og bestyrelsesmøde den 7. september 1942 og senere den 11. februar 1943 trufne beslutning om, at Børkop Højskole skulle være forskole for sygeplejeelever i henhold til de for institutionen gældende love er ulovlig vedtaget.

Den pågældende omordning af skolen har medført, at denne, der tidligere hovedsagelig blev søgt af mandlig og kvindelig Landboungdom, nu alene er indrettet på tilgang af kvinder, der har bestemt sig til at søge videre uddannelse som sygeplejersker. Højskolen er derved omdannet fra en almindelig højskole til en faghøjskole, og skønt dette ikke udelukker opnåelse af af statstilskud i henhold til lov nr. 311 af 4.juli 1942 om folkehøjskoler og landbrugsskoler, er der dog herved sket en ændring af de i lovens § 1 indeholdte bestemmelser om skolens formål. Hertil kommer, at det også må anses uforeneligt med lovene, at der ifølge den med sygeplejerådet afsluttede overenskomst på vigtige områder såsom ved fastsættelsen af antallet af timer i sygeplejefagene, antagelse og afskedigelse af lærer i disse fag og regulering af tilgang til skolen m. v. er sikret sygeplejerådet en væsentlig indflydelse på skolens drift. Da de foretagne ændringer i denne således findes at falde uden for den ved lovene givne ramme, må der gives sag-

søgerne medhold i, at omordningen ikke lovligt har kunnet iværksættes, med mindre fornøden hjemmel var bleven erhvervet ved en på en generalforsamling i overensstemmelse med lovenes § 11 vedtaget lovændring. Herefter vil de sagsøgte, af hvem det er erkendt, at ændringen er gennemført i henhold til en af skolens bestyrelse taget beslutning, være at dømme til at anerkende, at denne beslutning er ulovlig.

Thi kendes for ret:

De sagsøgte, Indre Missions Højskole i Børkop, bør anerkende, at den af skolens bestyrelse den 7. september 1942 og den 11. februar 1943 trufne beslutning om, at Børkop Højskole skal være forskole for sygeplejeelever i henhold til de for højskolen gældende love er ulovlig vedtaget.
I sagsomkostninger betaler de sagsøgerne 450,-kr., der udredes inden 15 dage.
Skolens bestyrelse "forstod ikke dommen" og man enedes om at appellere til højesteret.
Dette skete også, man appelen blev kort tid efter opgivet af skolens bestyrelse. Men i 1944 kom det til yderligere en sag ved landsretten, som bestyrelsen også tabte.
Man forsøgte igen med appel til højesteret, men inden der faldt dom opnåedes et forlig i sagen den 27. juni 1945:

Forlig i Børkopsagen.

Som det vil være mange bekendt, har der nu i år og dag været strid mellem Børkop højskoles bestyrelse og en stor del af skolens gamle venner og elever. Det har været dem en sorg, at skolen gik over til at blive en sygeplejehøjskole, og de holdt på, at det var ulovligt i henhold til skolens love. De anlagde sag og vandt den ved landsretten. I øjeblikket verserer en deraf følgende sag ved højesteret, hvortil skolens bestyrelse har appelleret.
Uanset, hvordan denne sag vil blive afgjort ved højesteret, er der nu ved Indre Missions bestyrelses mellemkomst sluttet forlig mellem de to parter. Højesteretssagen vil dog ikke blive ophævet, da det altid vil have sin interesse at få en autoritativ udtalelse om, hvad der er ret.
Når Indre Missions bestyrelse er gået ind som mellemmand, er det i erkendelse af, at vi er medansvarlige for, at Børkop højskole gik over til at blive sygeplejehøjskole. Skolens bestyrelse rådspurgte os, og vi tilrådede ud fra den betragtning, at Børkop højskole i adskillige år havde haft et alt for ringe elevtal, og vi kunne fra Indre Missions side kun hilse med glæde, at Dansk Sygeplejeråd ønskede en Indremissions højskole til de vordende sygeplejerskers uddannelse ved siden af de tre grundtvigske, de havde i forvejen. Når der i kampens hede er faldet hårde ord i tale og skrift, må det dybt beklages. Dette gælder ikke mindst, hvad der er skrevet om Forstander S. Borello. Det var på det tidspunkt, da tilbudet fra Dansk Sygeplejeråd forelå, ikke andet at gøre end at lade Børkop højskole modtage det, hvis Indre Mission i det hele taget var interesseret i tilbudet. Og det var vi i høj grad, hvilket Børkop højskoles bestyrelse forstod. At skolen siden har været fuld både sommer og vinter, beviser også, at det var i rette tid, Indre Mission fik sin Sygeplejehøjskole. Men i glæden herover var der altså unægtelig to dråber malurt: 1) det var iflg. landsrettens afgørelse

ikke lovmedholdeligt, 2) mange af skolens gamle elever var bedrøvede og harmfulde.

Derfor har Indre Missions bestyrelse nu besluttet, såsnart det er muligt, at søge rejst en sygeplejehøjskole, hvorved Børkop højskole vil vende tilbage til sin oprindelige højskoleform.

Et udvalg nedsat af de tre parter i sagen vil udarbejde udkast til nye love for skolen. Det er tanken, at den skal blive en selvejende institution. En forestående generalforsamling, hvortil bidragyderne indkaldes, skulle altså blive den sidste. Dermed håber vi så, at Børkop højskole må glide ind i roligere farvand og igen være omsluttet af alle gamle elevers trofasthed. Dens økonomiske forhold er i de forløbne år ikke blevet ringere, tværtimod.

Selv om adskillige spørgmål endnu står uløst - f. eks. hvor mange af den nusiddende bestyrelse der bliver ved Børkop eller af interesse for sygeplejesagen følger med over i den påtænkte nye skole, eller hvilken forstander Børkop højskole vil finde - har vi den tro, at de vil blive løst efterhånden i en broderlig ånd med fælles hjælp, og gammel bitterhed vil svinde. I hvert fald har de tre parter i sagen nu fundet hinanden; vi forstår hinanden bedre end før og ønsker af hjertet, at striden må høre op, og både Børkop højskole i sin gamle form og en nyrejst sygeplejehøjskole må komme til at gøre en god gerning blandt dansk ungdom, Danmark og Guds Rige i vort folk til gavn.

For Indre Missions bestyrelse
C. BARTHOLDY.
For Børkop Sygeplejehøjskoles bestyrelse
ANDERS B. M. HANSEN.
For Elevforeningen
L. C. TONNESEN.

Af gode grunde var situationen meget vanskelig for alle implicerede parter - og ikke mindst for forstander Borello, der søgte væk fra skolen 1946, efter at højskolen i en periode havde fungeret som forskole for sygeplejeelever.

Der blev arbejdet ihærdigt på at få skolen omdannet til folkehøjskole igen - der var faktisk i en periode en bestyrelse for sygeplejeforskolen og en bestyrelse for "den kommende folkehøjskole".

Dette forhold førte frem til at sygeplejeforskolens bestyrelse den 11. oktober 1946 overdrog "Børkop Sygeplejeforskole" til den såkaldte 9-mandsbestyrelse for Børkop Højskole.

Folkehøjskole igen.

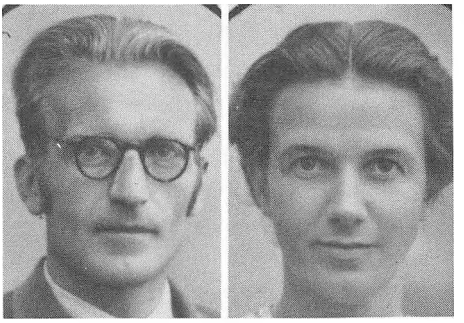

Forst. Lindholm og hustru

Det nye forstanderpar på Børkop Højskole blev Ruth og Andreas Lindholm, der kom fra Hoptrup Højskole, og fra 3. november 1946 var der igen "almindelig" højskole i Børkop med almindelig højskoleundervisning og landbrugsfaglig undervisning.
Højskolens åbningsmøder - når de nye elevhold kom - havde altid været velbesøgte. Dette var ikke mindst tilfældet i november 1946, hvor forventningen var stor. Man begyndte med 20 elever - karle !
Men desværre lykkedes det ikke at komme op på et rimeligt elevtal i de følgende år, og i elevbladet (jan 1949) blev det meddelt, at Børkop højskole igen skulle være sygeplejeforskole fra 1. april, når vinterkurset var fuldført. Familien Lindholm måtte forlade skolen, og Lindholm blev lærer i Ærøskøbing.

Børkop Vandmølle

Fagfolk og højskole

Edv. Jensen og hustru

Nye folk rykkede ind med Margrethe og Edvard Jensen som forstanderpar. De kom fra Horne Højskole, og Edv. Jensen skrev i "Fra Børkop Højskole" (august 1949), at det ikke var første gang de skulle rykke ind på en gammel skole. "Det føltes dengang meget mærkeligt, men endnu mærkeligere har starten været denne gang, hvad sikkert enhver vil kunne forstå"! Og helt sikkert var situationen vanskelig.

Børkop Højskoles omskiftelige tilværelse havde forårsaget megen strid og ikke mindst sorg blandt skolens venner og tidligere elever. Mange betragtede det nye forsøg på at redde højskolen ved at gøre den til sygeplejeforskole med stor skepsis. Det vidste Edv. Jensen godt og han skrev om dette:

"Jeg ved, hvad en fortsat forbindelse med kammerater og med højskolen betyder for gamle elever, og jeg har været sådan indstillet, at skulle den brydes, så måtte det i hvert fald ikke være vor skyld. Derfor vil jeg også gerne sige til alle gamle elever, at I selvfølgelig altid er velkommen her, når jeres vej fører jer forbi. Vi har i sommerens løb haft besøg af en hel del forbifarende gamle elever, nogen var der, som havde mangt og meget at bebrejde os, andre gik tavse rundt og beså skolen, men sagde ikke noget (men de kom her dog, og det glæder vi os over, og vi tager ingen skade af at blive kritiseret, for vi er ikke sensible), andre igen havde vel et og andet at kritisere, men sluttede dog besøget med et ønske om velsignelse over skolen og dens gerning

her. Som skolen stadig står jer åben, gør elevbladet det også. I må godt komme frem her med alt, hvad I har på sinde. Vi øver ingen cencur. Men iøvrigt er jeg enig med forstander Lindholm i, at striden nu bør være forbi. Vore sjæle kan ikke leve i en atmosfære af ufred. Vel kan det være nødvendigt engang imellem at gå i strid, men den skal høre op igen. Vi føler os ikke kaldede til at strides med skolens gamle venner, men til at gøre en indsats på en mere positiv måde.

Nu er spørgsmålet så, om vi kan skrive noget, som I bryder jer om at læse, om vi har fælles interesser. Jeg vil tro, vi efterhånden kan finde frem til det, hvorom vi er fælles. Vi vil i hvert fald prøve på det. Jeg tænker først på selve skolen, bygningerne. Vi ønsker allesammen, den skal blive ved at være skole for danske unge, et sted, hvor unge går ud og ind og føler sig hjemme, hvor der arbejdes på at opbygge deres indre menneske, hvor unge hjælpes frem til tro og sand menneskelighed. Og vi ønsker, at dette vort fælles hjem bliver holdt i orden ved fra tid til anden at blive pyntet op med noget maling og moderniseret. Jeg gad vist, om der ikke også er mange, der godt forstår den gerning, der nu skal gøres, selv om man ikke havde ønsket, denne skole skulle bruges til det. Jeg synes, der må kunne findes områder, hvor vi kan mødes.

Tilsidst et par ord om den skoleform, vi nu her har med at gøre. Når denne forud-uddannelse til sygeplejegerningen er lagt ud på højskolerne, så er det ikke, fordi hospitalerne ikke godt kunne give deres elever denne, og de kunne vel endda gøre det bedre, men det er sket, for at de unge piger sammen med deres uddannelse kunne møde højskolen og præges af det livssyn, der er højskolens. Der er noget underligt i, at sygeplejeuddannelsen ellers er så materialistisk, da der næppe er nogen, der får så meget med mennesker at gøre som netop sygeplejersker, mennesker, der foruden legeme også har en sjæl, og endda får de med mennesker at gøre i deres livs alvorligste kriser, tider, hvor legeme og sjæl lider sammen. Jeg ser sådan på det, at der er givet højskolen en meget stor opgave her. Om vi nu kunne røgte vor del af den ret.

Vi er gået i gang med gerningen med oplagthed og glæde."

Fra folkehøjskole til fagskole..... ??

Det gjorde Edv. Jensen sig også tanker om:

"Så hæv dig, skole, og frygt kun ej."

Sådan skrev Jakob Knudsen engang. Det var vist ved indvielsen af Roskilde Højskole. "Så hæv dig skole og frygt kun ej, forældet aldrig bli'r livets tale".

Er det sandt i dag ? Er det realistisk tale ? Har højskolen ikke al god grund til at frygte ? Der bygges skoler i massevis i vort land i dag, men ingen højskoler. Mange af dem, der var, er nedlagt, en del kæmper for livet. Har højskolen ikke netop nu al grund til at frygte ? Det synes, som om det ikke er højskoletid mere. De bevægelser, der går gennem folket i dag, kaster ikke deres frugter indenfor højskolens mure. Og det hænger jo sammen med, at højskolens tale er blevet forældet. Hvad livet er ? Det har ingen interesse, men hvad kan vi få ud af det ? Hvad kan det bruges

til ? Man spørger ikke: "Hvad er et menneske ?" Men derimod "Hvad kan et menneske ?" Man har opgivet enhver drøm om fred og forståelse med det liv, vi skal leve, som en tyv om natten jager man gennem livet. I en materialistisk tid må livets tale synes håbløst forældet. De danskes symbol i dag er en mand med en mappe (indlagt et eksamensbevis) på vej hen for at søge ansættelse på et kontor.
Så hæv dig skole og frygt kun ej. Skolen, højskolen skal måske dø som alt andet levende ? Er den hvedekornets lov undergivet ? Det hvedekorn der skal dø for at bære frugt. Jeg ved det ikke. Men jeg ved, den bar frugt i levende live. Alt dansk skolevæsen står i dag i gæld til højskolen. Den har uden sammenligning været den stærkeste inspirationskilde for danske skolefolk i det sidste hundredår. Det kommer af, at den inspirerede den enkelte, der kom inden for dens mure. Jeg tror ikke, højskolen skal dø, men den kan dø, og det sker, når ordet dør. Det er det levende ord, der har skabt højskolen, dør det, dør også højskolen. Livets tale kan i sig selv aldrig blive forældet, men den kan blive gammel i munden på os, og da er højskolen inde i en krise. Vi er stillet som præsten i kirken, er ordet blegt som et lig, og det ligger ham dødt på tunge, da tømmes kirken, men er ordet ånd og liv, bliver han aldrig ensom.
"Giv mig ordet", beder den sindsyge Johannes i Kaj Munks Drama "Ordet". Den samme bøn har vi al grund til at bede i den danske folkehøjskole i dag. Får vi ordet, består højskolen, og da kan selv en fagskole blive en højskole."

De glemte.

Forstander Edv. Jensen skrev kort tid efter sin tiltrædelse en artikel om de "glemte" - nemlig højskolens kvinder, som vi gengiver her;

"Der står kvinder bagved !

Man hører sommetider sagt, at "der står kvinder bagved alt", og det har da næsten altid en nedsættende betydning. Der er måske undertiden grund til at anvende udtrykket i den betydning, for der er mange dårlige kvinder - ligesåvel som der er mange dårlige mænd. Men vi må ikke glemme, at der også er gode kvinder, og at det i videste forstand og allerbedste betydning er sandt, at der står kvinder bagved alt. Jeg gad vidst, hvad de var blevet til, de mange mænd, der gøres så stor stads af, der omtales, fotograferes og berømmes, om der ikke havde stået en kvinde bagved dem, en kone, en moder eller en søster! Glansen var gået af mange af dem.
Det gælder også på vore højskoler - og måske især her, at der står kvinder bagved. Vist har der været mange gode mænd, der har givet højskolen deres hele liv og kraft, og det er umuligt at give et tilbageblik over en højskoles historie uden at omtale en hel række mænd og deres gerning. Men der er især en, jeg vil tale om her, og det er kvinden bag forstanderen, hans kone.

Havde jeg været digter, ville jeg have prist højskole"moderen" på vers i romantiske vendinger. Men digte kan jeg ikke - ikke om jeg så stod på

hovedet. Jeg må da nøjes med nogle prosaiske og realistiske betragtninger. Men en ganske nøgtern vurdering af forstanderfruens indsats kan måske indirekte blive en hyldest. Lad os se, hvad det kan blive til!

Lige så mange forstandere, der har været her på Børkop Højskole, lige så mange fruer har der været her. De ældste forstanderes Fruer har jeg ikke kendt, kun Fru Dam, Fru Borello og Fru Lindholm har jeg set og kendt lidt til. De unge Fruer undskylder nok, at jeg især nævner Fru Dams navn her. Dels er hun ikke mere, dels kendte jeg hende bedst. Hun kan være typen på den forstanderfrue, jeg her vil sige lidt om i almindelighed.

Jeg har sagt før, at det er en viselig, omend ikke helt ærlig ordning, at vi mænd normalt er gift, før vi bliver forstandere, ellers er jeg bange for, vi aldrig blev gift. Jeg kan ikke tænke mig, der kan være en eneste kvinde, der med overlæg og velberåd hu vil gifte sig med en højskoleforstander. Så måtte han i hvert fald bevidst skjule for hende, hvad hun går ind til, at det betyder slid og slæb, at der lægges et betydeligt ansvar på hendes skuldre, at hun kommer til at bo i et glashus, hvor alt er gennemsigtigt og offentligt, hvor man bliver beskuet, vejet og vurderet, elsket af mange men kritiseret af flere. Forstanderen kan åndelig talt servere en værre labskovs i timerne, noget der ikke er fugls føde i, men endda glider det i eleverne, og han bliver populær, måske ligefrem afholdt, men Fruens mad skal sandelig være efter kogebogen.

Men vil det da sige, at alle forstanderpar lever et ulykkeligt liv i strid med hinanden og i strid med sig selv? Vist vil det da ikke det! Det hænger sammen med noget uforklarligt og uransageligt hos kvinden, det helt store hos hende. Hun kan lade sig trække med ind i sådan noget og dog blive glad for det, føle, at her skal hun være og virke, og ad lønlige veje giver Gud hende evner og kræfter til at fylde sin plads, og alt, hvad hun for tjenestens skyld mister, får hun igen. Og han, der kalder os alle til vor tjeneste - også en forstanderkone til sin, har med forjættelsesfuld klang hvisket mange forsagte og trætte højskole"mødre" i øret: "Hvad mere du lægger ud, vil jeg betale, når jeg kommer tilbage". Og det er fast utroligt, hvad Gud gav dem at kunne lægge ud. De var som de fattige, der gjorde mange rige, først og fremmest deres mænd. De pillede dem ned, når de kom for højt op, og de løftede dem op, når de sank dybt i mismod, de inspirerede, de var nogle af de vigtigste kanaler

for tilførsel af liv og kræfter til mændene.
Der ligger her ved siden et Børkopblad fra maj 1940. Der er et pænt billede af Fru Dam og en hel række gode ord om hende i anledning af hendes begravelse. Jeg kalder dette billede og disse udtalelser til vidner på, at det ikke er det rene nonsens, jeg har skrevet. Hendes mand sagde om hende: "Det er kristendom i dybeste forstand ikke at spare sig selv. Hun sparede ikke sig selv eller sin tid for mig og børnene. Og netop i den sidste uge, hun levede, sagde hun tit: "Lad os sætte os ned og tale sammen". Hun skrev ofte til børnene og gav dem hver gang et bibelord. Hun sparede ikke sig selv i arbejdet ved højskolen. Hun undte sig ikke den tilstrækkelige søvn og hvile. "Endvidere blev der sagt om hende: Fru Dam var et mennneske, der fyldte en stor plads, og som gennem en lang og travl arbejdsdag var en god støtte for sin mand." Hendes svigersøn sagde: "Hun gav os den største gave, nogen kan give. Hun gav sig selv." Skolens formand: "Bestyrelsen siger tak for den gerning, hun har øvet. Det blev en stor opgave for Fru Dam at lede skolens økonomi gennem de mange år". Videre blev der sagt: "Vi har set, hvad en god kvinde betyder for højskolen, og vi siger Gud tak for den velsignelse, hun har bragt os."
Sådan var Fru Dam. Og mon ikke de andre forstanderfruer, der virkede her gennem de tredsindstyve år, havde træk fælles med hende ? Jo, sådan var de. Sådan var den danske forstanderhustru, og sådan skal hun blive ved at være. Så er højskolens gerning ikke blot mændenes men også kvindernes, og her på Børkop Højskole takker vi Gud for mands- og kvindedåd gennem 60 år."
Samtidig tilføjer vi, at det forstander Edv. Jensen nævner passer også på Margrethe Jensen, Marianne Jacobsen, Marie Wagner og Kirsten Paaske i de tiår som udgør den sidste del af Børkop Højskoles første århundrede! - år, der også er præget af store forandringer og hvor Børkop Højskole på en ganske særlig måde er kommet til at stå midt i både åndskamp og kirkekamp!

Glimt.

Da jeg i september 1953 forlod Børkop Højskole efter 5 måneder på sygeplejehøjskole, tror jeg nok, jeg havde haft en "flyvetanke", om at det kunne være rart engang at vende tilbage som lærer; men jeg anså det slet ikke for at være sandsynligt, for "instruktionssygeplejerskerne", frk. Bo og frk. Smedegaard, rangerede alt for højt til, at det kunne være et opnåeligt mål. - Ikke desto mindre blev det til virkelighed, så jeg begyndte som elev i 1953 og sluttede som lærer 25 år senere, da sygeplejehøjskolen lukkede i 1978, og da var afstanden mellem lærer og elev for resten ikke så stor længere.

Elev i 1953

Den 4. maj mødtes 83 piger med højskolens verden - sygeplejehøjskolens. Det kunne have ladet sig gøre at komme ind på et sygehus uden at have været på sygeplejehøjskole, men jeg valgte at tage en tur om ad Børkop først. Jeg ville gerne på højskole, da jeg kun havde 7 års skole-

Værelse anno 1953
- Langelinie

gang bag mig. Jeg forventede også at blive styrket og modnet åndeligt gennem undervisningen i højskolefagene og samværet med troende kammerater.

Værelset og "sluffen"

Vi skulle bo to sammen på et lille kvistværelse på "Langelinie". Værelset var så lille, at sengene var lavet specielt korte for at kunne være der. Jeg husker ikke, om vi på indmeldelsesblanketten skulle angive vores højde! Før vi lagde os til at sove denne første dag, vidste jeg, at jeg i hvert fald ikke havde fået en troende "sluf". Luften blev isnende imellem os, da jeg ville til at holde min aftenandagt, og desværre tøede den ikke op i løbet af de 5 måneder. Vi fandt hver vore kammerater blandt de øvrige, for de troende kammerater var der. Vi fandt også gode kammerater i byens KFUM & K. Det var jo dengang IMs ungdomsarbejde.

Højskoleundervisningen

På skolen var undervisningen i sygeplejefagene noget dominerende. Dog var de ikke slet så omfattende, som de blev senere. Vi havde flere foredrag i historie, litteratur og samfundsfag. Desuden havde vi skriftlig dansk, både diktat og stil, regning, håndarbejde og gymnastik.

Edvard Jensen var forstander, og det var ham, der havde kristendomsundervisning og historieforedragene. Han var et travlt optaget menneske. Ikke alene var han næstformand i IM's hovedbestyrelse, men han var også folketingsmedlem, så han var borte fra skolen flere af ugens dage.

Noget af det første, vi blev sat til, var at skrive diktat, og vi havde indtryk af, at det var efter vor sproglige kunnen, vi blev inddelt i A-, B- og C-klassen. Jeg husker, vi havde én kammerat, der havde realeksamen. Hende så vi andre op til med respekt. Ellers var det et fåtal, der havde mere end 7 års skolegang.

Lærer Jacobsen, som Frits Jacobsen respektfuldt blev kaldt, gav os mange forskellige opgaver i dansk. Jeg har endnu mit stilehæfte, hvori jeg foruden almindelig stil har skullet beskrive oplevelserne på en forældredag og en Sct. Hans-aften og også skulle holde et lille foredrag i klassen for de andre ud fra et selvvalgt emne. Det føltes som en meget stor opgave, for i 1953 var vi ikke så frie og velformulerede, som de unge er det i dag. Vi stod nok stærkere, når det drejede sig om den skriftlige formulering.

Med til højskolefag har altid hørt håndarbejde. Det havde vi fru Jacobsen til. Hun var et meget energisk menneske, som gerne ville bibringe os nogle af sine mange kundskaber. Vi skulle først og fremmest brodere et bind til at lægge omkring lærebogen, som indeholdt alt det, vi skulle lære i sygeplejefagene. Der var enkelte, der aldrig kom længere end til dette, men andre fik lavet no-

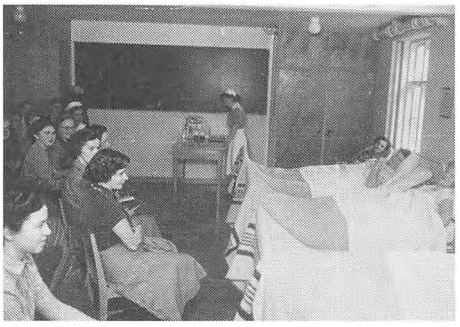

I demonstrationslokalet

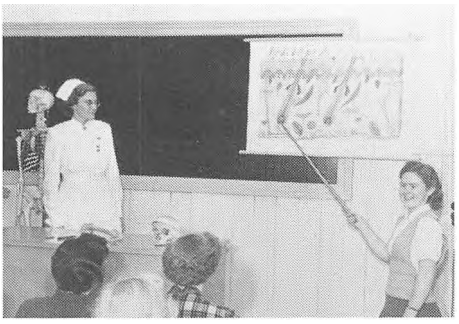

Anatomiundervisning

get mere. Jeg fik broderet en dug til sølvbryllupsgave til mine forældre, som netop havde været gift 25 år den sommer.

Sygeplejefagene.

Det var naturligvis sygeplejefagene, der var det dominerende, for vi skulle jo have lagt grunden til en sygeplejeuddannelse. Fagene var de samme dengang, som de også var det senere, da jeg blev lærer. Omfanget var der bare en betragtelig forskel på. Vi skulle lære noget om sygeplejens historie, noget kemi og fysik, noget om infektioner og deres årsager og så hygiejne, som omfattede menneskets praktiske vilkår (bolig, vandforsyning o.lign.), ernæringslære og så de to mest omfattende fag: sygeplejelære og anatomi/fysiologi (læren om menneskets opbygning og funktion).

I anatomi og fysiologi stiftede vi først og fremmest bekendtskab med et rigtigt menneskeskelet. Han bar navnet "Tobias" i hvert fald på vort hold. Og ud fra mange sider i lærebogen og forskellige plancher og så altså Tobias fik vi lært, hvordan føden bliver delt i mange bittesmå dele, optaget gennem tarmvæggen og brugt til "byggesten" i os eller brugt i forbrændingen, så vi kan holde varmen. Og om nyrernes fantastiske travlhed med at rense blodet for affaldsstoffer. Og om luftens passage gennem næse, svælg, luftrør og ud i de fineste forgreninger i lungerne, hvor ilten bliver optaget i blodet, og luften returnerer og udåndes med kultveilten. og hvordan bevægeapparatet: knogler, led og muskler, fungerer og meget, meget andet.

Sygeplejelære var ikke det mindst spændende, for da skulle vi lære andet en teori.Vi skulle lægge forbindinger på hinanden, lære at vaske hinanden og børste hinandens tænder, skylle ører, måle blodtryk og meget andet. Det, som vi vist syntes, var værst, var at give hinanden indsprøjtning. For nogle var det værste: at skulle stikke i den anden - for andre var det værste: at skulle have stikket af kammeraten.

Lokalerne.

I 1953 (og i mange år derefter) var lokaleforholdene ikke så komfortable, som de er i dag på Børkop Højskole.

Forstanderfamilie, lærere og elever var fordelt rundt i de tre "længer", som skolen dengang bestod af, og så "Enghave", som i mange år hørte til skolen.

Forstanderfamilien boede på 1. sal ud mod Ågade, hvor der nu er skolekontor og lærerværelse. Anne Marie

Bo, den ene af vore instruktionssygeplejersker, boede i en lille lejlighed lige nedenunder, d.v.s. i et hjørne af det nuværende køkken. Forstanderinden for sygeplejen, Inger-Lise Hyldqvist-Hansen havde den nuværende fjernsynsstue og et lille toilet og et ligeså lille køkken oven for trappen ud mod Ågade.
Lærerfamilien Jacobsen beboede stueetagen i "Enghave", og den anden instruktionssygeplejerske, Betty Smedegaard, 1. salen. I kælderværelserne boede 10 elever, og alle vi andre var fordelt på skolens 1. sal: Strøget, Langelinie og Højbro. Nogle enkelte var så privilegerede at have eneværelse mod ekstra betaling. Ellers boede vi på 2-, 3- og 4-mandsværelser, de sidste i etagesenge. Og - ikke at forglemme - skolens pedel, Møller, som boede i et lille værelse bag gymnastiksalen.

Der, hvor skolen nu har sin præsentable indgang, var en sideindgang med trappen op til de to øvrige etager. Ind til højre var der vaske- og strygerum og et par brusere, og den nuværende foredragssal var gymnastiksal. Når vi gik op ad de få trappetrin, kom vi til højre ind i foredragssalen og ligeud ind i det ene af to klasseværelser, som lå i forlængelse af hinanden med vinduer ud til haven (den nuværende parkeringsplads). Fortsatte vi gennem klasseværelserne, kom vi ud i gangen, som var skolens hovedindgang, og hvor skolens ringklokke hang - en rigtig én med knebel. Derfra kom vi ind i dagligstuen, som var en del af den nuværende spisestue.
Selv om spisestuen var meget mindre dengang end nu, var der alligevel plads til, at 83 elever kunne spise samtidig, og det ene bord var endda forbeholdt forstanderfamilien og lærerne. Vi sad allesammen på bænke uden rygstød, så vi kunne sidde tæt.
Der var endnu et par væsentlige rum, og det var i den daværende hjørnebygning, hvor der nu er musikundervisningslokaler. På 1. sal var "demonstrationsstuen", hvor vi havde senge og andet sygehusudstyr til undervisningen i praktisk sygepleje. Og ovenpå var vort vaskerum, d.v.s. to rækker håndvaske med særskilt tandbørstningskumme. Jeg havde ikke set noget så fint før, så det vistes stolt frem, når der kom gæster. Den ene række sad på en halvmur, og bag den sås en lang række toiletdøre.

Omkring skolen.

Højskolen havde dengang en dejlig stor have. Peter Brethsvej eksisterede ikke, så skolens have strakte sig ned omkring åen. Over den var der

en romantisk hvidmalet bro. Sommeren 1953 var solrig, og det kunne ske, vi fik lov til at have undervisningen i haven, men det var som regel kun gymnastik og forbindslægning. Den mere teoretiske undervisning kunne ikke holde elevernes interesse fangen udendørs, mente lærerne!
Det hændte også, vi tog på skoleudflugt på cyklerne. Den kunne gå til Holster hage, eller målet kunne være længere borte. Jeg husker, at Fakkegrav på nordsiden af fjorden en dag var målet. Jeg kom ikke med, for jeg havde ikke penge til sejladsen over fjorden. Men vi tog også selv en hel del cykelture f.eks. til Fredericia eller til Munkebjerg, der dengang havde en rullende trappe. Serpentinervejen eksisterede ikke.

Skolepenge.

Jeg havde ikke penge til fjordsejlads, skrev jeg. Nej, min del af skolepengene havde jeg selv samlet ved at tjene som ung pige i huset fra jeg var 14, til jeg var 20 år, og de skulle jo altså slå til. Jeg var husbestyrerinde hos en forretningsindehaver i Vejle de sidste 1½ år før højskoletiden, og da fik jeg en god løn: 175 - 200 kroner. - og det sidste halve år 225 kroner om måneden + kost og logi.
Til skoleopholdet kunne jeg på grund af mine forældres lave indtægt opnå højeste understøttelse, og det var 70% af det, opholdet kostede, og det var det samme som 685 kroner. På mit kartotekskort fra skolens "sparekasse", som bestyredes af frk. Bo, kan jeg se, at jeg i de 5 måneder har haft 500 kroner til skole- og lommepenge. Og så var jeg endda på Bornholm den sommer til min brors bryllup. Det tog et slemt indhug i beholdningen. Jeg har hævet 150 kroner før jeg rejste til bryllup og har måttet hæve 100 kroner allerede 9 dage senere.

Afskedsfest

Ethvert kursus har sin bestemte længde, og en dag er det slut. Der skulle selvfølgelig holdes fest i den anledning. Vi fik noget godt at spise, og lærerne underholdt på forskellig måde: en spillede cello, en anden reciterede "Guldhornene" til tredjes akkompagnement. Forskellige til lejligheden digtede sange blev sunget, og vi fik uddelt højskoleemblemet, der viser en hånd med en lygte, Florence Nigthingale-hånden. Som gave til skolen havde vi bestilt et eksemplar udskåret i træ til ophængning.
Vi sluttede aftenen af med at gå den sidste mølletur i den omgang. - Der er nok nogle, som ikke har været på den tur siden, men det er ikke mig!

Alice Andersen.

Højskolen mod nye udfordringer.

Margrethe og Edvard Jensen arbejdede fra 1949 sammen med de tre forstanderinder på sygeplejeforskolen - først Jenny Hansen - dernæst Inge-Lise Hyldquist-Hansen og i den længste periode - fra 1958 med Inger Götzsche, der var barnebarn af højskolens første formand!
Edv. Jensen sluttede som forstander i 1969, og det nye forstanderpar blev Marianne og Frits Jacobsen, der var kommet til højskolen i Edv. Jensens

første tid (1950). Det blev dem, der kom til at stå for den vanskelige afviklingsfase, da højskolen nødvendigvis måtte finde en anden form end det at være sygeplejeforskole. Frits Jacobsen var som sine forgængere en ægte højskolemand og han er vel den forstander i Børkop, der har formuleret sig klarest om Børkop Højskoles placering både i højskolebevægelsen og i Indre Mission, som det vil ses af disse uddrag af et foredrag Frits Jacobsen holdt på en forældredag i 1971:

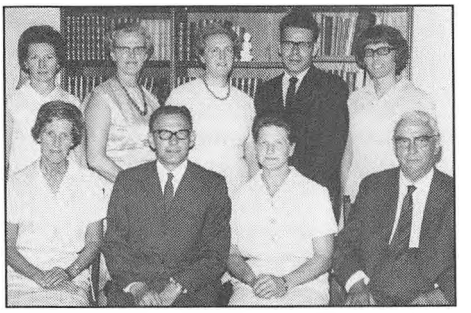

Lærerpersonale med bl.a. forstanderinde Inger Götzsche, Frits og Marianne Jacobsen - forstanderpar og forhenv. forst. Edv. Jensen

Folkehøjskolen anno 1969

"Den danske folkehøjskole har gode økonomiske kår. I 1969 fik "de frie skoler", som også omfatter ungdomsskoler, højskoler, husholdningsskoler og folkehøjskoler, en ny tilskudslov, der indebærer, at vi får så godt som 85 pct. dækning af alle vore udgifter: lærerlønninger, undervisningsmateriel, renteudgifter osv. I 1970 vedtog folketinget en ny højskolelov, der også gør det lettere at drive højskole. Det er økonomisk let i dag at drive højskole - forudsat, at man har elever. Økonomiske vanskeligheder vil ikke kunne opstå, så længe der er kunder i butikken. Der var engang, hvor skolerne ikke havde nær så gode kår, og der var tit vanskeligheder at kæmpe med. Nu skulle det gå godt, og så ser det ud til at gå skidt.

Mange mennesker i dette land har været på højskole, og når de læser om, hvad der nu sker, undrer de sig, for det ser ikke ud til, at højskolen er det, den var engang. Hvad er i det hele taget en højskole? Spørgsmålet kan besvares ud fra to synsvinkler. Den ene er loven, den anden traditionen.

§ 1, stk. 1. Folkehøjskoler tilbyder voksne elever en almendannende undervisning og kan inden for denne give enkelte fag eller faggrupper en fremtrænende plads. Stk. 2. Folkehøjskoler kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, tilbyde rettighedsgivende undervisning efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

I denne paragrafs tørre sprog er det klart defineret, hvad en højskole er, og der er ikke så stor forskel på denne formulering og de tidligere formålsparagraffer. Højskolen har altid været en skole for voksne elever. Den har altid som sit hovedsigte haft til formål at undervise i almendannende fag, den har ikke været en skole, der forberedte til en speciel uddanelse eller slusede ind til bestemte erhverv. Sygeplejehøjskolerne har været en undtagelse fra det almindelige, og efterhånden som det faglige stof svulmer op, bliver kontrasten til det traditionelle højskolemønster stærkere. I en tidligere lov kaldtes sygeplejehøjskolerne - faghøjskoler. Nu falder de ind under de skoler, der kan "tilbyde rettighedsgi-

vende undervisning efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren". En helt rigtig højskole er en sygeplejehøjskole ikke, men vi, der har tro på højskolens idé, går ud fra, at en del af de elever, der af deres uddannelse tvinges på en højskole, alligevel oplever noget af det, der er særligt for den danske folkehøjskole. Og et amputeret højskoleophold er bedre end slet intet.....

Forkyndelsesskole

De første årtiers højskolefolk havde ikke forudset vor tids "avancerede" højskole. Den er ikke i pagt med traditionen. Den var en forkyndelsesskole, ofte oprettet i tilslutning til en valgmenighed eller et stærkt grundtvigsk menighedsliv. Det gælder Rødding, Ryslinge, Ubberup og Vallekilde højskoler. Askov højskole har valgmenighedskirken som nærmeste genbo. IM-skolerne byggedes ofte i egne, hvor der var et stærkt indremissionsk trosliv, store samfund, man kunne slutte sig til, og i hvis møder eleverne kunne deltage.

Begge har deres oprindelse og rod i de kirkelige vækkelser. Begge var de enige om, at højskolen skulle være en forkyndelsesskole. Alligevel var der forskel. Da pastor Ad. L. Hansen i Nr. Nissum i 1887 havde fået Indre Missions bestyrelses billigelse til at oprette en højskole - IMs første, der startede samme år - skrev Vilh. Bech i Indre Missions Tidende: "Det er, som pastor Hansen har anført efter aftale med Indre Missions bestyrelse, at denne begyndelse gøres med at oprette en højskole afpasset efter Indre Missions retning og farve, og det er med denne bestyrelses fulde samstemme i planen for undervisningen og med dens varme anbefaling, at pastor Hansen udsender sin indbydelse til de unge blandt missionens venner om at tage på højskole hos ham. Allerede i mange år har der været trang til en sådan højskole, afpasset efter Indre Missions retning. Jeg har i en årrække modtaget forespørgsel fra mange unge om, hvilken højskole de skulle vælge, og jeg har været meget indskrænket i valget, thi det kan efter min erfaring ikke nytte at henvise de unge af Indre Missions venner til en grundtvisk højskole; de føler sig fremmede der og finder ikke det, som de ville finde på en højskole. Det er mig derfor en glæde at kunne nu, hvad jeg længe har ønsket, vise dem hen til en højskole, hvor de kunne føle sig hjemme, og hvor de forhåbentlig vil finde, hvad de søger: et samliv med ligestemte brødre og en undervisning, hvor undervisning i kristendom stilles i spidsen for den hele undervisning.

Det er ingenlunde meningen at oprette en højskole, der skal stå som en modsætning og udfordring over for de grundtvigske højskoler; disse passer nu for grundtvigianerne, men ikke for Indre Missions venner, men meningen er, at afhjælpe en trang,

Frits og Marianne Jacobsen

som længe er følt blandt de unge af Indre Missions venner. Og forhåbentlig vil dette forsøg blive begyndelsen til oprettelsen af flere lignende højskoler andre steder i landet."
Grundtvigianerne var måske stærkere i at formulere deres højskolesyn, men som årene gik, opdagede man, hvad forskellen var.
Den grundtvigske højskole ville føre de unge frem til kirkens dør, ville tale om menneskelivet på en sådan måde, at de unge gik ind i kirken, men den følte det ikke som sin opgave at føre dem indenfor.
Indre Missions højskoler ville føre sine elever længere frem på vejen, føre dem inden for kirkedøren, ville også engagere dem kristeligt og kirkeligt.

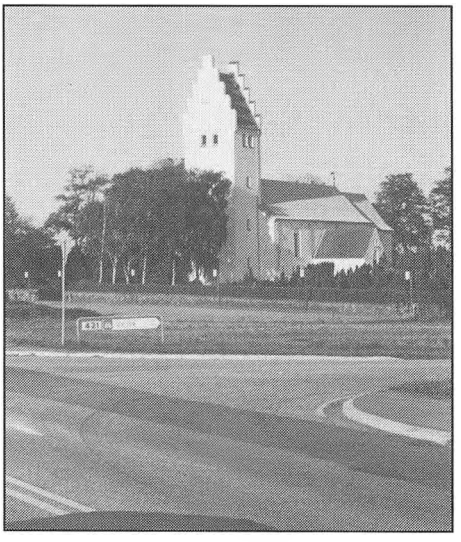

I det daglige arbejde blev der ikke så stor forskel. Det er der heller ikke i dag. Derfor har en tidligere grundtvigsk forstander kunnet varetage en væsentlig del af historieundervisningen på en af IMs skoler. Selv har jeg for år tilbage - godt nok kun et tre måneders sommerkursus - virket som lærer på en grundtvigsk højskole, og jeg havde ikke flere indvendinger at gøre med den end mod den IM-skole, jeg kom fra. En anden sag er, at jeg ikke resten af mit liv ville have virket som lærer på en grundtvigsk højskole. For der var alligevel forskel i syn. Men selvom flaget i masten er forskelligt, kan arbejdet på dækket godt være det samme.

Eet ansigt

Men når nu højskolebilledet er så broget, hvordan kan så vanskelighederne opstå? Alt er jo faktisk muligt inden for højskolen. Ja, inden for højskolen, men ikke inden for den enkelte højskole. Der findes i dag skoler, der bygger på de principper, de afskedigede lærere i Askov går ind for. Der findes skoler, der arbejder ud fra de synspunkter, flertallet står for, og skoler, der ligger til højre for dette. Konflikten opstår, hvor begge skoleformer skal arbejde under samme tag. En højskole må have et ansigt, men også kun ét. Ellers bliver den et hus, der er splidagtigt med sig selv.
Det, at en højskole skal have kun ét ansigt, vil af nogle blive kaldt en ensretning som fører til højskolens undergang. Det behøver det ikke at gøre. Det er almindeligt, at folk, der har samme indstilling, søger sammen, og hvorfor skulle de ikke søge sammen om en højskole? Der er da lærere, der ikke for alt i verden ville søge til en indremissionsk højskole, og andre, som netop på en sådan højskole ville føle sig på hjemlig grund. Men det, at man søger derhen, hvor man føler sig hjemme, kan ikke kaldes ensretning.
En socialdemokratisk forstander og en radikal lærer kan arbejde godt sammen, ja, kan faktisk bygge en

skole op. Det er der set eksempler på - også da de to partier stod skarpere over for hinanden, end de nu gør.
Men man må være enig om det væsentlige - om skolens hovedlinie. Ellers går det galt, og konflikterne opstår.
Derfor må en højskole også, når den antager medarbejdere, have lov at sortere. Kan den ikke få folk, der helt ud ligger på dens linie, må den forvente, at de er loyale og ikke modarbejder det, skolen ønsker at stå for. En del af de sidste års konflikter har sin årsag i, at man ikke tog dette forhold i betragtning.
De sidste års højskoledebat har haft en gavnlig virkning. Den har gjort offentligheden, forældre og kommende elever opmærksom på, at højskolen ikke er en entydig størrelse. Også gjort opmærksom på, at en skole kan have forandret sig, siden man i trediverne eller fyrrene var elev på den. Unge, der skal på højskole, og deres forældre, der måske skal vejlede dem, må først finde ud af, hvad den højskole, de påtænker at søge til, står for. Det er en rimelig forventning. Man går vel heller ikke i biografen uden først at undersøge, hvad det er for en film, der går. Og her drejer det sig kun om et par timer, men et højskoleophold varer flere måneder.
Heraf følger også, at man ikke kan have eleverne til at bestemme, hvad en højskole skal være. Det er klart, at der er sket forandringer, siden de første højskoler startedes. Da var det - som nævnt - ofte en enkelt mand, der oprettede en højskole. Han ejede den selv og betragtede sig nærmest som en gårdejer, der havde lærerne som karle. Han kunne selv bestemme, hvordan skolelivet skulle leves. Der var vist sjældent tale om diktatur, måske af og til om enevælde. Men fordi dette ikke passer til vor tid, var det jo ikke udelukket, at det kunne harmonere med den tid, som var.
Nu er forholdene de fleste steder på skolerne mere demokratiske, men demokratiet kan ikke udstrækkes dertil, at eleverne skal bestemme, hvad man skal beskæftige sig med. Rimelige ønsker må imødekommes, og gode forslag overvejes. Men når det drejer sig om selve det grundlag, der drives skole på, må - efter min opfattelse - mønsteret stadig være det gamle: En skole har et program, en undervisningsplan. Man indbyder eleverne til at komme og deltage i den planlagte undervisning. De kan ikke komme og feje det hele af bordet og sige: Vi vil have noget andet. Men det vil være helt rimeligt at undersøge, om dette andet måske findes på en anden højskole.
Når det drejer sig om denne skole, har den også et ansigt. I skolens program står der følgende:
"Skolens formål er på folkekirkens grund og i tilknytning til Kirkelig forening for den Indre Mission i Danmark at søge gennem kundskabsmeddelelse og almen oplysning at vække eleverne åndeligt, så de får mulighed for at tilegne sig vor folkelige og kristelige arv og dygtiggøres til at leve et kristent menneskeliv som ansvarsbevidste danske.
Samtidig vil skolen give sine elever den teoretiske og praktiske undervisning, der ifølge loven om sygeplejersker udgør begyndelsen på sygeplejeuddannelsen."

Vort grundsyn.

Det vil sige, at vi, der har vores gerning på dette sted, arbejder ud fra et

bestemt syn. Vi tror, at hvert menneske er skabt til at tilhøre Gud og tjene ham. Vi tror på mennesket som en skabning, der trods synd og fald er omsluttet af Guds kærlighed, og som har mulighed for frelse og et liv til hans ære. Vi føler det som en forpligtelse at tale om synd og nåde, og at mennesket for at lykkes efter Guds bestemmelse må ind i et tjenende afhængighedsforhold til ham. Vi bygger på en kristen grund og en kristen livsopfattelse. Derom vil vi have lov at tale direkte, og det er indirekte det, der ligger bag det arbejde, vi gør.
Det betyder ikke, at man for at være elev på denne skole skal være som os, men vi vil have lov at tale om det, vi tror på. Vi ønsker ikke at udøve noget påtryk, men vi vil have lov at fortælle, hvor vi står. Vi kan ikke svare på alt, men vi kan vise hen til Jesus af Nazaret som den klippe, man skal bygge sit liv på.
Der er meget, der har forandret sig i de over 100 år, der er gået, siden Kristen Kold begyndte sin højskole i Ryslinge. Der er også meget forandret i de 25 år, jeg har arbejdet i højskolen. Engang var det ganske almindeligt, at man tog på højskole for at forbedre sine almen kundskaber, og ofte måtte højskolen bøde på en mangelfuld skolegang. De fleste af vore elever har gået mindst 10 år i skole, de er bedre orinterede og har en mere omfattende baggrundsviden - selv om man godt somme tider kan undre sig over, at den ikke er endnu større.
Vil den højnelse af kundskabsniveauet, som har fundet sted bare den sidste halve snes år ikke gøre højskolens gerning overflødig? Jeg tror det ikke. Vi må sætte ind på andre områder end før måske. Højskolen i 70-erne kræver mere af sine lærere, end den gjorde i 40-erne. Men den er ikke overflødig. Ja, måske er der mere brug for den end nogen sinde før. Mange af vor tids unge lever i et åndeligt vacuum og mangler indhold i deres liv. Vi er ikke så overmodige, at vi tror, vi kan fylde dette tomrum, men vi kan pege hen på Ham, som kan give tilværelsen mening og mætte den med indhold."

Lærer 1971 - 1978.

Vejen til lærergerningen

"En af de sidste dag i juli 1971 vendte jeg faktisk tilbage til skolen. Denne gang flyttede jeg ind i "eget" hus, en af de 4 dejlige lærerboliger, som i mellemtiden var blevet bygget på Peter Brethsvej, det var virkelig dejligt. Et lærerpar boede på Mågevej 2. På Enghave boede skolens sekretær og kokkepigen. Der var kælderen stadigvæk fyldt op med elever lige så vel som skolens 1. sal. Også forstanderboligen var den samme, men fra 1969 var det Frits og Mariane Jakobsen, der var forstanderpar.

Allerede 2½ år efter, at jeg var blevet færdig som elev på Horsens Kommunehospital, begyndte jeg at få problemer fra en bygningsfejl i rygsøjlen. Det medførte nogle sygemeldinger og deltidsarbejde. Jeg var faktisk ikke stærk nok til at klare almindeligt sygeplejearbejde på en afdeling. Derfor modnedes tanken om at læse videre, men vejen var jo lang. Jeg måtte først have forbedret mine skolekundskaber, før jeg kunne

komme på Danmarks Sygeplejerskehøjskole.
I 1967 fik jeg begyndt på teknisk forberedelseskursus på aftenhold. Jeg fortsatte på HF-kursus. Men det var så omfattende, at jeg måtte opgive mit deltidsarbejde. Efter eksamen i 1970 kom jeg ind på Sygeplejerskehøjskolen. Da jeg i maj 1971 var i gang med eksamen, så jeg en annonce i "Sygeplejersken" fra Børkop Højskole, hvor man søgte en sygeplejelærer. Jeg tænkte: Skal jeg virkelig få mit gamle ønske opfyldt? Jeg ville ikke søge stillingen, før jeg havde bestået eksamen, så annoncen blev gentaget. Jeg ringede, da jeg havde bestået sidste fag - og stillingen blev min.

Undervisningen i 70ernes sygeplejeforskole.

Jeg måtte se i øjnene, at jeg virkelig havde fået min sag for. De kundskaber, der skulle puttes i elevernes hoveder i løbet af 5 måneder, var svulmet kraftigt op. Den ene lærebog var blevet til en hel stabel bøger. Nogle eksempler skal nævnes: Anatomi og fysiologi, der i min gamle bog fyldte 200 sider, var blevet til to bind på ialt 500 sider. Sygeplejelæren, som fyldte knap 200 sider, var blevet til en bog på ca. 250 sider + en "socialmedicin" på ca. 150 sider og en selvstændig bog i arbejdsteknik på ca. 100 sider og kursusmateriale i førstehjælp. De 30 sider om mikroorganismer var blevet til en bog på 120 sider. Sådan var det også gået med stoffet i ernæringslære og i fysik/kemi. Fysik og kemi tog højskolelærerne sig af.
Det var et enormt slid at få lært alt i alle fag, men det er jo sådan, at vil man virkelig lære noget selv, så skal man give sig til at undervise andre.
Jeg fik lært, hvad jeg skulle, og jeg håber på, at det ikke var min skyld, når kundskabsniveauet viste sig at være på et for lavt plan ved den afslørende "fagstil", som fandt sted i lørdagens første time. Når jeg sad og rettede stile, måtte jeg ofte sige til mig selv, at det ikke kun kom an på læreren, om stoffet blev indlært, men at det i høj grad kom an på elevernes flid og evner. Men jeg indrømmer: der skulle læres overordentlig meget. og det kunne føles svært at virke overbevisende, når jeg faktisk heller ikke syntes, det var så nødvendigt at kunne navnene på alle de knuder og udvækster, der kunne findes på en knogle, for man kunne jo slå det efter, når man fik brug for den viden; men indlæres måtte det efter bøgerne. Det var ikke os, der skulle føre dem op til eksamen, det skulle foregå på sygeplejeskolerne rundt omkring.

Forandringer.

Det var ikke kun lærerne, der havde fået bedre boligforhold, det havde eleverne også. De små værelser var blevet til eneværelser, og de større til 2-mandsværelser. Der boede så elever i lejede huse og værelser i nærheden, for antallet lå stadig på 80-85.
Bortset fra, at der var kommet en klassepavillon, var undervisningslokaler og alt det øvrige som tidligere. Det var først efter en større ændring i skolens bestyrelse, at der blev sat gang i ud- og ombygning af skolen. Og den begyndte med en kollegiebygning, hvor hver elev havde ikke alene eget værelse med forgang, men også eget badeværelse. Den blev taget i brug til august 1973.

Forst. Frits Jacobsen ved 1. kollegiebygning

Og så gik det slag i slag med at få ændret skolen til det, den er i dag. Bygningen med de to klasseværelser blev rejst, og så holdt knogler, plancher m.m. flyttedag. Væggen mellem spisestue og dagligstue blev væltet, og ligeså væggen mellem de to gamle klasseværelser. Det kom der en pragtfuld spisesal og en dejlig dagligstue ud af. Og i 1977 rejstes så den anden kollegiefløj. Det medførte, at 1. sal i den gamle bygning kunne blive renoveret. I mellemtiden var Enggade 4 erhvervet til forstanderbolig, og skolens kontor flyttede ind i den tidligere forstanderlejlighed, og så fik skolen også et lærerværelse.
"Strøget" blev til bibliotek og grupperum, for der var blevet brug for mange rum.

"Dødssejleren".

Ved min ansættelse havde jeg fået at vide, at jeg gik ombord i en dødssejler, for amterne rundt omkring stilede alle efter snart selv at få forskoler ved deres sygeplejeskoler, og det var jo ensbetydende med sygeplejehøjskolens endeligt. Mest sandsynligt ville den kun leve 4-5 år mere.
Nedgangen i elevtallet begyndte at blive føleligt i 1973, og hvad skulle Børkop Højskole så bruges til? - Til min store glæde så jeg så en bibelskole vokse frem fra august 1974. Den nye skoles elevtal voksede i takt med, at sygeplejeelevernes antal tog af. Ja, en overgang var der 107 elever, og det var mere, end skolen kunne rumme, så da måtte der igen bo elever uden for skolen.
Nu kom sygeplejeskolen til at leve lidt længere end først beregnet, nemlig til 1978, og det var der ingen af os, der var kede af. De to skoler trivedes side om side i 4 år.

Sygeplejeeleverne.

Nu er min bedømmelse af elevholdet i 1953 jo ret subjektiv. Men jeg tror alligevel godt, jeg kan pege på en del forskelle på eleverne dengang og så 70'ernes sygeplejeelever. For det første kom de med meget længere skoleuddannelse bag sig. For det andet havde de lært at være kritiske. På det teoretiske plan virkede de mere modne, end vi gjorde. Nogle af dem havde gået i skole fra de var 7 år, og indtil de kom til os. 50'ernes elever havde været ude blandt mennesker, hvor vi selv skulle gøre en indsats, før vi kunne få begyndt på en uddannelse, og vor modenhed var af en anden art.
Gruppen af troende sygeplejeelever var også skrumpet betragtelig ind siden min elevtid. Jeg kan naturligvis ikke sige nøjagtigt, hvor stor den var dengang, men jeg er vis på, at det var størstedelen. I 70' erne kunne vi opleve hold, hvor kun en enkelt var en bekendende kristen, men på de fleste hold var det nogle stykker. På et hold oplevede vi det sjældne, at der på et to-mandsværelse samledes 10-12 elever hver morgen kl. 7 for i bøn til Gud at lægge dagen i Hans hånd. Jeg tror, vi kunne mærke velsignelsen derved. Det var i hvert fald et hold, hvorom vi senere kunne sige: det var et godt hold.
På et af de sidste hold oplevede vi opposition imod skolens grundlag.

Nogle førte an i ikke at ville finde sig i kristendomsundervisning og obligatorisk morgenandagt. De påstod, at de ikke vidste noget om dette, før de kom til skolen. Nu kunne vi henvise til at alle havde sendt en indmeldelsesblanket for at komme ind på skolen. Denne indmeldelselsblanket skulle klippes af skolens program, som alle jo så havde fået. Og i dette program stod der blandt andet i formålet: "- at vække unge åndeligt"! - Sådan havde udviklingen altså været.
Der var altid en aftenandagt kl.20.30. Det var den vagthavende lærer, det havde denne andagt. Jeg var glad for at skulle forberede en andagt hver uge - også for min egen skyld. Elevernes deltagelse var frivillig, og derfor var antallet også meget svingende. Jeg har oplevet, at der ingen kom til aftenandagt. Det hjalp det noget på, da der kom bibelskoleelever.

To skoler.

I årene 1974-78 indeholdt Børkop Højskole så to skoler, to elevflokke og to hold lærere. Der var enkelte fællestimer og så den fælles morgenandagt. Ellers havde de to flokke jo hver deres formål med at komme på Børkop Højskole og var fagorienterede derefter.
Der blev mere "socialt samvær" efter bibelskoleelevernes ankomst. Uden for den tid, hvor der skulle være ro til lektielæsning, blev der arrangeret sportskampe: volleyball- og badmintonturnering og så fodbold, som foregik på stadion. Der var også meget mere aftensamvær i dagligstuen efter andagten. Da stod der altid kaffe, the og kage parat til at blive fortæret under hygge- og anden snak.
Sygeplejeeleverne havde aldrig ret meget tid til at løfte øjnene fra bøgerne, men nogle kom der dog for at være sammen om kaffen. Da var det en glæde at se, at bibelskoleeleverne ikke kun var "fagorienteret", men også medmenneskeorienteret. Der var specielt nogle på det første hold, som udviste stor omsorg for deres omgivelser. Det var udpræget på det hold, at de ikke kun kom for at lære om kristenlivet, men også for at leve kristenlivet ud i hverdagen. - Det samme kan selvfølgelig siges om nogle på de øvrige hold, men det var mere individuelt.

Fester.

På en højskole er der altid en del festaftener med forskelligt indhold. Indtil 1974 var det sådan, at hver af de fire klasser havde ansvaret for en fest. Og da bestemte man alt fra "gæsternes" påklædning til aftenens servering (inden for visse grænser). Engang var datoen tilfældigvis den 16. april, og så blev det selvfølgelig dronningens fødselsdag, vi var inviteret til. En anden gang skulle én klasse komme iklædt kjole og hvidt, en anden klasse som cowboys, en tredje som indianere og lærerne klædt ud som børn! Værtsklassen selv var indere.
Fra 1974, da der blev de mange klasser, blev festerne samlet i to store fødselsdagsfester, én i hver kursushalvdel, og så blev der altså også festet.
Det faldt jo også i lærernes lod at bidrage til underholdningen på sådanne aftener, så på et tidspunkt indøvede fire af os "Skærmydsler" af Gustav Wied. Et skuespil kan jo opføres mere end én gang. Vi dannede også af og til et lille sangkor, hvor repertoiret strakte sig fra "I Ulkjær

mu'es" og til "Imellem nattens stjerner". Vi havde også en del musikudøvere blandt lærerne og forstanderbørnene. De kunne traktere flygel, fløjte og flere strengeinstrumenter. Dette gjalt også nogle af eleverne, så det glædede de ofte vi andre med under disse fester især.
I foråret 1975 oplevede vi en ganske særlig festdag. Da havde Marianne og Frits Jacobsen været gift i 25 år. Der var et talstærk fremmøde i Enggade til morgensangen kl. 7. Derefter blev sølvbrudeparret kørt i fint pyntet vogn over til flaghejsningen. Der var kommet gæster, så spisestuen var fyldt godt op til morgenkaffen. Det første par timer gik med, at eleverne underholdt med parodier. Det var selvfølgelig en foredragstime i litteratur og en gymnastiktime, vi blev præsenteret for. Resten af dagen var timeplanen nogenlunde normal. Om aftenen måtte eleverne leve af madpakker, for da overtog sølvbryllupsgæsterne lokaliteterne.

Lærer på Børkop Højskole - et privilegium.

Det var ikke altid lige let at være ansat på Børkop Højskole, for der opstod forskellige problemer undervejs, og det kunne blæse slemt omkring os. Men sangens ord "- og stormen gjorde stærk" kom vist til at gælde vort indre sammenhold på skolen. Vi kom til at stå hinanden nærmere i fællesskabet.
Desværre måtte jeg undvære skolen i et par perioder. Den ene gang i et år, hvor jeg var kørt ud på et sidespor på grund af sygdom. Jeg nåede dog at få det sidste kursus foråret 1978 med.
Jeg tror, det var et specielt privilegium at være sygeplejelærer i Børkop. Jeg havde mange gode kolleger, hvoraf også nogle blev til venner. Vi havde en meget udstrakt grad af frihed under skolens gode ledelse. Og at det netop var en IM-skole gjorde, at man havde fuld opbakning til at undervise ud fra en kristen grundholdning. Det har jeg mange gange følt som en styrke, når eleverne sendte mig nogle misbilligende blikke, fordi de i skolen havde lært noget helt andet og havde valgt at gøre dette til deres "egen" mening.
Som sygeplejelærer var jeg også særlig privilegeret, fordi eleverne kom for at lære netop "mit" stof. Det var overflødigt at bruge tid på at motivere dem, de var altid motiverede. De slog bare ørerne ud, så kunne jeg hælde på.
Jo, at være lærer på Børkop Højskole var et privilegium."

Alice Andersen.

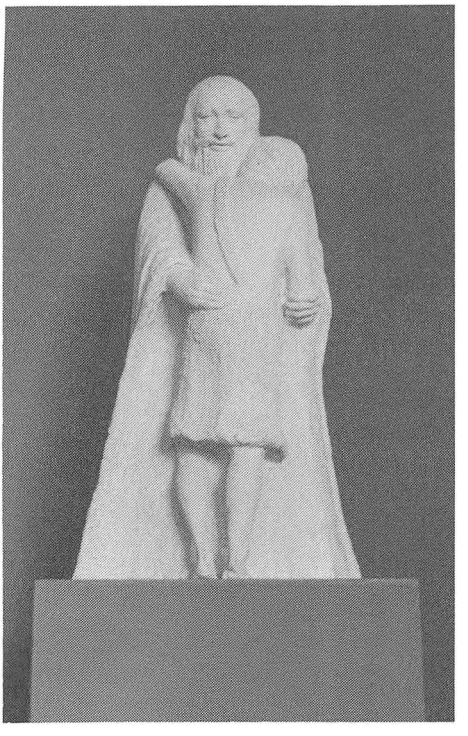

Brydningstid og bibelskole 1974 - 1989.

Det skulle ikke være nødvendigt.

En bibelskole er på mange måder en kunstig konstruktion. Naturligt hører den kristne oplæring til i hjemmet og i den dagligmenighed, hvor den enkelte møder Guds ord. Helst hele livet igennem. - Fra een side set er det mindre naturligt, at unge og ældre trommes sammen fra hele landet for at modtage intensiv bibeloplæring i løbet af få måneder.
Alligevel er Børkop Højskole blevet til Indre Missions Bibelskole! Endnu før sin fødsel omgivet af afventning og forventning, til tider tillige begejstring og raseri. Bibelskolen er der, og den vil ikke gå væk.

Hvad er der egentlig sket? Opstod der gennem årene et nyt behov, som gjorde en bibelskole i Indre Missions regi uomgængeligt nødvendig? Eller opstod der en kunstig konstruktion, der ikke var behov for?
På denne baggrund må en oversigt over bibelskolens tid blive en særdeles subjektiv sag. Vi, der holder af Indre Missions Bibelskole, ser den i dag aldeles ikke som en nødløsning. Den har vist sig lige så lidt at være en nødordning i Indre Mission, som Indre Mission er en nødordning i kirken.

Hvor lang er forhistorien?

På sin vis er tanken om fri, bibeltro undervisning endnu ældre end Indre Mission. Allerede i grundvigsk-koldske kredse opstod højskoletanken først som en vision om oplysning af lægfolket - delvis i konflikt med de rationalistiske kredse i kirken. Men hurtigt blev grundtvigianismen selv opslugt af de strømninger, den bekæmpede. Og højskoletanken blev så bred og folkelig, at den uden videre kunne omfavnes af snart sagt alle kulturtendenser og kirkelige retninger.
Også Indre Mission tog som bekendt højskoleideen til sig. - Men få år senere opstod også den vision om en fri, bibeltro præsteuddannelse, der flere generationer senere sprang ud i det danske Menighedsfakultet. Og da der i højskoletanken fra de allerførste år lå en forestilling om et slags folkeuniversitet, er springet ikke langt fra den bibeltro præsteuddannelse til en folkelig, almentdannende bibelundervisning! Den tidlige danske højskolevision danner altså bro mellem den frie, bibeltro akademiske uddannelse og den frie, bibeltro folkeoplysning.
Det er ikke blot historisk efterrationalisering! Selv om bibelskoletanken hverken er en dansk, en indremissionsk eller en moderne opfindelse, er det bemærkelsesværdigt, hvor snæver forbindelsen var mellem ide-

Hartvig og Marie Wagner. Bibelskolens første forstanderpar.

en om et dansk menighedsfakultet og ideen om Indre Missions Bibelskole. Begge havde de ulmet i årevis, men tog fart næsten samtidig - og for en stor del i samme personkreds!
Hartvig Wagner blev den mand, der skulle skabe en Indre Missions Bibelskole. Han stod centralt i kredsen omkring Menighedsfakultet; og allerede før bibelskolen begyndte, udtalte han til Kristeligt Dagblad (21.aug. 1973), at det var hans håb, at der måtte blive en levende kontakt mellem bibelskolen og Menighedsfakultetet. - Den ene af de to lærere ved skolens start aug. 1974 var teologisk kandidat fra MF; og da lærerstaben udvidedes kraftigt i 1978, var de fleste af de nye lærere MF'ere! Det samme har gjort sig gældende ved senere ansættelser.
Der er ingen tvivl om, at oprettelsen af begge institutioner fra denne synsvinkel tegner sig som kamphandlinger. Menighedsfakultetet blev til i en atmosfære af en gennem flere generationer udviklet desperation over bibelkritikken på universitetet. Og i samme grad, som denne desperation spredte sig i det indremissionske fodfolk, opstod ønsket om en solid undervisning af kampklare unge, der kunne stå imod den folkekirkelige udglidning.
Men selv om ideen om Indre Missions Bibelskole altså var konfliktstof, viste det sig ikke så meget i forholdet til folkekirkens præsteskab og forkyndelse som i det stadig mere problematiske forhold mellem IM og KFUM og KFUK. Den velkendte spænding imellem den mere venstredrejede fløj af missionsfolk, som var præget af KFUM og KFUK's linie, og den mere konservative fløj, prægede også debatten omkring oprettelsen af bibelskolen. - Det er ikke tilfældigt, at det også var i disse år, Indre Mission dannede sit eget ungdomsarbejde...

En glad sag.

Det ville sikkert være både sært og bekymringsvækkende, om Indre Missions Bibelskole opstod uden konflikter overhovedet. - Alligevel var det netop ikke oprettelsen af bibelskolen som en kamphandling, der blev den bærende kraft i visionerne og dagligdagen! Da en af bibelskolens fortalere, senere Indre Missions formand pastor John Ørum Jørgensen, skulle præsentere ideen for Indre Missions venner (i "Det nye år 1974"), var hans indlæg bemærkelsesværdigt fri for disse mere negative baggrunde. Vel var det præget af nød og bekymring, men ikke så meget i forhold til folkekirken og til KFUM og KFUK som til missionsfolkets egen arv og situation. Han gav åbent udtryk for den erkendelse, at "Tidens krav og jag har medført et forringet kendskab i vore kredse til Ordet og dets rige fylde til ubodelig skade for vor bevægelse"! Den nød, som nødvendiggjorde Indre Missions Bibelskole, kom ikke udefra, men indefra.

Dette var ikke overbekymring hos en bestyrelse, som var ude af trit med hverdagen hos lægfolket. Det viste sig allerede i de første reaktioner fra de kredse, der skulle blive skolens bagland og fødelinje! - Da jeg læste interviewet med det første elevhold, slog det mig, hvor uforandret deres vidnesbyrd lød i forhold til det, vi nu - 15 år efter - møder som de stadig gentagne omkvæd blandt vore nyankomne elever: Vi kom her, fordi vi behøvede oplæring, fordi vort kendskab til Skriften er for ringe, fordi vi ofte står uden svar over for vore kammerater.
Blandt såvel ansvarlige ledere som elever og lærere har vi i alle årene mødt præcis samme holdning: Kirkens nød er vor egen nød! Skal vi nå vores kirke med Ordet, må vi først selv ind under Ordet; vi kan ikke give, hvad vi ikke selv har.
Vel kan også det kaldes en negativ baggrund for oprettelsen af en bibelskole: frustrationen, forvirringen efter nedbrydende forkyndelse i sognene, usikkerheden efter en stadig mere meningsløs kristendomsundervisning i skolen, den manglende indsigt efter en stadig tyndere oplæring selv i de bedste kristne hjem. - Men det er dog slående, hvor megen positiv drivkraft der ligger i sådan en frustration! Når man oplever den motivation, ja ofte ligefrem begejstring i arbejdet med stoffet, som præger mange elever, så er man færdig med at tale om en bibelskole som en nødløsning, selv med frustrationen som baggrund og drivkraft...

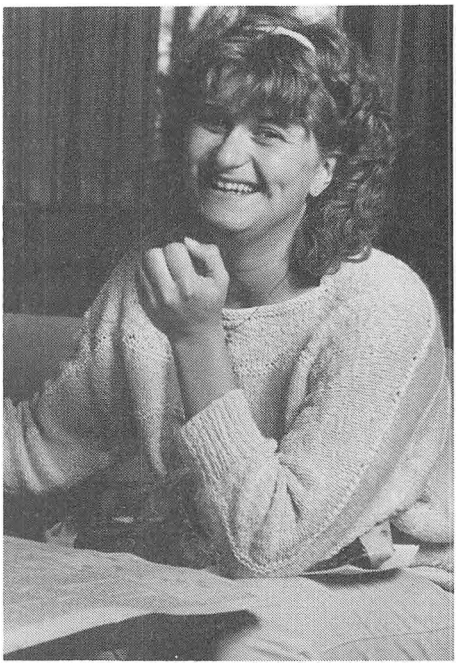

Bagud og fremad.

Hartvig Wagners vision var samtidig bevarende og opbyggende. "Jeg ser det som et hovedmål med bibelskolen, at vi søger bagud til arven og koncentrerer alle kræfter om at besinde os på den, men naturligvis hele tiden med opbyggelsen af Kristi legeme, kirken, som mål" (Kristeligt Dagblad 21.aug. 1973). Og der er ingen tvivl om, at med et fremstormende ungdomsarbejde i Indre Mission, et hastigt voksende skolearbejde i Kristeligt Forbund for Studerende og Skoleungdom og en stadig større spænding mellem KFUM/KFUK og Indre Mission, var det af afgørende betydning, at Indre Missions hovedbestyrelse til forstander kaldte en mand, der stod klippefast på kirkens grundvold og tradition! Det er ikke til at tænke på, hvad der kunne være sket, hvis der netop i disse første liniedannende år blev lagt en slingrende eller blot flimrende kurs, hvad grundsyn og ståsted angik.

Hele tidens krav gik (og går!) i medrivende grad i retning af metodik og aktivitet. Der må have været en enorm fristelse til at tænke pragmatisk og strategisk i stedet for principielt - indgå tålelige kompromiser for at få så mange elever til som muligt, skabe goodwill hos et stadig meget skeptisk missionsfolk. Men Wagner demonstrerede klart, at det måtte betyde mere for skolen at stå sig godt med den arv, vi netop som bibelskole var forpligtet på, end at stå sig godt med tidens og kirkefolkets krav! Og det gjalt lige så fuldt, når det var fra skolens eget bagland, der kom velmente forslag om at bøje af i den ene eller den anden retning.

Bibelhøjskole!

I virkeligheden var det ikke en selvfølge, at bibelskolen skulle komme til at fremtræde som en højskole! Faktisk talte John Ørum Jørgensen i nævnte indlæg for muligheden af at danne en skole helt uden offentlig støtte og med en tættere forbindelse til Indre Mission som organisation og bevægelse, end højskoleloven egentlig hjemler adgang til. Det var således et problem, at hovedbestyrelsen jo ikke længere (som under den forrige højskolelov) kunne godkende eller nægte at godkende forstandere for de indremissionske højskoler! Det kan den faktisk heller ikke for Indre Missions Bibelskole, så længe den kører som en højskole i klassisk forstand!

Men denne konflikt løste sig lykkeligt, idet Indre Missions hovedbestyrelse med dens visioner og dens valg af forstander fik kontakt med bestyrelsen for Børkop Højskole, der netop i disse år stod med et alvorligt problem. Man måtte se i øjnene, at denne (dengang Indre Missions næstældste) højskole ikke længere kunne fortsætte som sygeplejehøjskole, idet forskolerne af det offentlige flyttedes til de respektive sygeplejeskoler. Højskolens bestyrelse og hovedbestyrelsens problemer løste altså hinanden; og efter forhandlinger valgte de to bestyrelser at lade sygeplejekursus og bibelskole køre parallelt i en overgangsperiode.

Denne højskoleramme har præget skolens liv og identitet på en måde, der ikke var meget inde i billedet i

Bibelskolens bomærke

Da opgaven blev stillet at starte Indre Missions Bibelskole, var det første spørgsmål, som skulle klares: Hvad skal være skolens grundlag og sigte? Da det spørgsmål var afklaret, meldte det næste sig: Hvordan præsentere skolen og dens idé udadtil? En god ven foreslog at lade lave et bomærke, der kunne fange opmærksomheden i annoncer og programmer m.v. Blyant og papir blev fundet frem, og efter flere udkast af samme grundtanke er resultatet blevet, som det kendes fra vor præsentationsfolder.

Det var Indre Missions bestyrelse, som var initiativtager til skolens oprettelse, og på Indre Missions linie skal skolen drives. Derfor måtte bogstaverne IM være udgangspunktet i udkastet. Et I blev tegnet midt i et stort M.

Børkop blev valgt til hjemsted for skolen, hvis centrale fag som Bibelskole naturligvis må være den Hellige Skrift, Bibelen. Dermed var idéen givet til at føje to B'er til M'et.

Nu var det en allerede eksisterende højskole, der åbnede dørene for Bibelskolen. Derfor var det nærliggende at drage en vandret linie gennem M'et hvorved et H fremkommer. Vi har grund til at påskønne, at staten gennem højskoleloven giver så væsentlig støtte til en så omfattende kristendomsundervisning, som findes på vor timeplan.

Med udgangspunkt i de ydre rammer, som bogstaverne i midten antyder, omsluttes bomærket af de græske bogstaver Alfa og Omega, det gamle symbol på Kristus, »den første og den sidste, begyndelsen og enden« (Johs. Åb. 22,13). Jesus Kristus og Hans gerning for os er den virkelighed, der danner forudsætning og ramme om skolens gerning. Centrum i Kristi gerning er korset. Derfor er I'et hævet over de øvrige bogstaver og blevet til et kors.

Til sidst er også skolens sigte kommet med. Resultatet af Kristi gerning er hans kirke, Kristi legeme. Skolens sigte er at være med i den tjenestegerning »at opbygge Kristi legeme« (Ef. 4,12).

Med samme skriftord er målet for hele Indre Missions gerning tilkendegivet I IM's første love fra 1861. Vi slutter os med glæde til de gamle, som havde dette både dybe og vide bibelske perspektiv over deres gerning, idet vi er overbeviste om, at Herrens ord ved profeten Jeremias stadig gælder:

Så siger Herren: Stå ved vejene og se efter, spørg efter de gamle stier, hvor vejen er til alt godt, og gå på den; så finder I hvile for jeres sjæle. (Jerm. 6,16).

Hartvig Wagner

debatten før skolens start. Fra begyndelsen fastlagde hovedbestyrelsen et formål for bibelskolen, der i alleregentligste forstand var snævert. Dens oplæg fra januar 1973 fastslog, at bibelskolens program ene og alene skulle dreje sig om fordybelse i Den hellige Skrift, til personlig omvendelse, helliggørelse og dygtiggørelse i menighed og samfund. - Og flere mente, at noget bærende i højskoletanken herved blev ladt i stikken, idet et sådant oplæg ikke tilgodeså elevernes almendannende og kulturelle behov.

Men årene har vist, at dette ikke holdt stik. Højskolen blev en ægte bibelskole - bibelskolen blev en ægte højskole! Det er vel værd at overveje, om ikke netop kravet til højskoleidentiteten blev et nyttigt korrektiv til de visioner om en bibelskole i snæver forstand, der var opstået i de mest konservative kredse i Indre Mission. Såvel de rent juridiske krav som klassiske traditioner blev sikkert en udfordring til forstander og lærere til på ny at gennemtænke, hvad forholdet for dem var mellem kirke og samfund, kristentro og kultur, uddannelse og almendannelse!

Det står i dag for os som en af de mest udfordrende detaljer ved Indre Missions Bibelskole, at vi påstår at have fundet et levende samspil - ikke et kompromis - mellem det kristelige og det menneskelige. Et "kristen først og menneske så"! Den dynamik, vi i hverdag og undervisning kan opleve omkring almenmenneskelige emner og troens emner, så at vi knap ved, hvor det ene begynder og det andet hører op, er for os en påmindelse om vor tro på Herren som både livets og Livets Gud.

Det kan gerne være, at denne mageløse opdagelse er hjulpet godt på vej

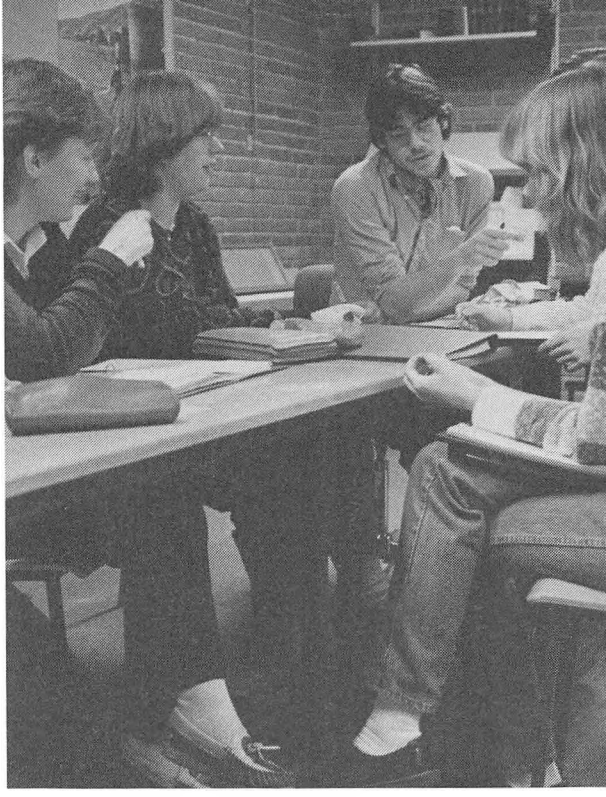

af et undervisningsdirektorat, nidkært vogtende over vor identitet som dansk højskole. Men det ændrer intet ved ægtheden i vor overbevisning: at alle vore fag er livsfag! At der intet indsnævrende er ved et snævert-bibelsk skoleformål. At der, som Wagner vandt hævd for, intet så almentdannende er som bibelfag..

Blandt andet ud fra denne erfaring tør vi i dag hævde, at der intet kulturelt er vundet ved en udglidende, kompromisfyldt kristendomstolkning! Tværtimod ser vi mennesker frigjort til en glubende appetit på alle livets emner ved et personligt møde med Evighedens frelser. Det har med andre ord vist sig at være et falsk alternativ, når vi blev opfordret til at være mere kulturåbne ved at give køb på en usvigelig troskab mod Skrift og bekendelse! - Det var ikke tomme ord, da Wagner formulerede skolens motto: Bibeltillid, Bibelalvor, Bibelglæde...

Een højskole - to skoler - tre forstandere.

I aug. 1974 begyndte et helt nyt kapitel i Børkop Højskoles historie. Endnu før der var sat punktum for det forrige kapitel! Endnu i fire år kunne højskolen huse en sygeplejeforskole på indremissionsk grundlag - her var Inger Götzsche forstander. Samtidig kom nu Hartvig Wagner som bibelskolens forstander, medens Frits Jakobsen ledede skolen som højskoleforstander!

Sammen med sine visioner og en klar målsætning for en skole, der endnu ikke havde afholdt en eneste skoletime, medbragte Wagner de to lærere, han og bestyrelsen havde kaldet som bibelskolens første lærerkræfter: Verner Kofod-Pihl, der netop var blevet cand.theol., og indremissionær Allan Schärfe.

Naturligvis var dette valg velgennemtænkt. Kofod-Pihl stod for den bibeltro teologi, der var skudt op omkring Menighedsfakultetet; og Schärfe stod for den indremissionske arv, der var skolens grundlag. Han havde netop som medlem af det udvalg, hovedbestyrelsen havde nedsat, arbejdet målrettet med planerne omkring bibelskolen. Nogle af disse overvejelser var blevet nedfældet på forhånd i et indlæg i Det nye År 1974, hvor han særlig hævdede eksistensberettigelsen af en skole, der måske ikke henvendte sig til de store skarer, men som ikke desto mindre måtte ses som en helt central del af et Indre Missions arbejde. Selv om det måske kun var "de få", der ville udnytte bibelskolens tilbud, var jo "de mange" ikke ladt i stikken; der var jo også undervisningstilbud til dem på andre skoler.

Dog havde han samtidig forsigtigt antydet, at "flere ting tyder på, at en hel del gerne vil tage på en sådan bibelskole". Og det kom til at holde stik! Det må siges at være en forbavsende kendsgerning, at der på en nystartet bibelskole - uden den anbefaling fra tidligere elever, som er en højskoles vigtigste hvervningsaktiv! - og på baggrund af en debat, som på forhånd mistænkeliggjorde skolens eksistensberettigelse, kunne indledes med et hold på 26 elever!

Et par af de gamle .....

Margit Skov var en af de 26. Fjorten dage efter kursets begyndelse udtrykte hun sine forventninger således:

"Jeg vil gerne få klarhed over mine egne meninger, jeg vil gerne have et ståsted, så jeg også kan stå mig i en diskussion ....

Bare disse få dage har givet mig større lyst til at læse i min Bibel. Jeg har også fundet ud af, at dette ophold sikkert vil give mig venner for livet."

- sådan så det altså ud i forhåbningens lys. Men hvordan så det så ud i bakspejlet?

Ved bibelskolens 10 års fødselsdag var hun formand for elevforeningen; og i sit tilbageblik sagde hun bl.a.:

"Det var første gang, jeg skulle hjemmefra, en af mine gode venner havde sagt til mig: "Godt det ikke er mig, der skal derned", skolen var ny - kun tre lærere, jeg skulle bo i "den gamle bygning", mens de fleste andre bibelskoleelever boede på kollegiet. Ærlig talt: jeg var lidt beklemt ved situationen. På den ene side havde jeg store forventninger - på den anden side var jeg lidt bange for,

at det var en fejltagelse, at jeg var kommet her.
Men mit ophold på IMB fik kolossal stor betydning for mit liv - måske vendte det op og ned på det.... Jeg er opvokset i IM, men som så mange andre teenagers, var jeg ikke sikker på mit ståsted. Nogle gange var det KFUM & K, der trak - andre gange tænkte jeg på LMH. Men gennem mit bibelskoleophold blev jeg modnet i mit kristenliv - og jeg lærte at elske IM på godt og ondt."
Allerede her viste sig også den nævnte sammenhæng mellem IMB og MF - denne gang den anden vej! Peter Olsen blev 10 år senere stillet spørgsmålet om det første bibelskoleophold: "Levede opholdet op til de store forventninger?", og svarede:
"Så absolut, indirekte fik opholdet endda den betydning, at jeg smed murerskeen og læser nu teologi i Århus. I mine studier har jeg haft god brug for det, som vi lærte bl.a. i Ny Testamente gennemgang, etik og kirkehistorie".

Han blev ikke den eneste. Selv om Indre Missions Bibelskole først og fremmest vil give åndelig ballast til lægfolket, har teologer også brug for ballast! Her har IMB og MF vist sig ikke at være alternativer, men samarbejdere. I enkelte tilfælde har teologiske studenter endog meldt sig som bibelskoleelever for at møde en tilgang til det bibelske stof fra en anden vinkel end den strengt videnskabelige. Og selv om den historiske baggrund for Dansk Bibelinstitut i København er anderledes, har Indre Missions Bibelskole også kunnet levere flere studenter hertil.
Inspirationen har altså lykkeligvis kunnet gå begge veje: lærerkræfter og teologisk ståsted den ene vej; målrettede elever den anden vej. Og i sidste ende ser vi et af de mest løfterige skud på hele denne sammenhæng: brændende, bibeltro præster, som vil række ballasten videre til en ny generation!

To skoler og een profil?

Det var en stor udfordring at stille to så forskelligartede skoleformer og elevgrupper sammen i eet højskolemiljø. Frits Jacobsen havde det som sit erklærede mål at skabe et ægte hjemsted for dem begge - godt hjulpet af skolens bevidste dobbeltidentitet som folkelig højskole og indremissionsk samlingspunkt. Dette mål stemte godt med Frits Jacobsens egen personlighed og holdning.
Målet måtte også - et langt stykke på vej - siges at blive nået. Men skulle nogen have håbet på ikke blot et hjemsted for to skoler, men også en sammensmeltning til een skole med fælles pulsslag, måtte man nok erkende, at det ikke kunne lade sig gøre. Først og fremmest var de to elevflokke så forskellige i målsætning og baggrund, at det ikke var realistisk at se dem som "eet legeme"! Og heller ikke lærerforsamlingen kunne vel opleve sig selv som et spændingsfrit arbejdsfællesskab.
Bibelskoleeleverne følte sig i langt større grad end sygeplejeeleverne som eet fællesskab, holdt sammen ikke blot af det faglige, men også af fælles livsholdning. Det kunne næppe heller være anderledes; og et forsøg på at gøre det samme ved syge-

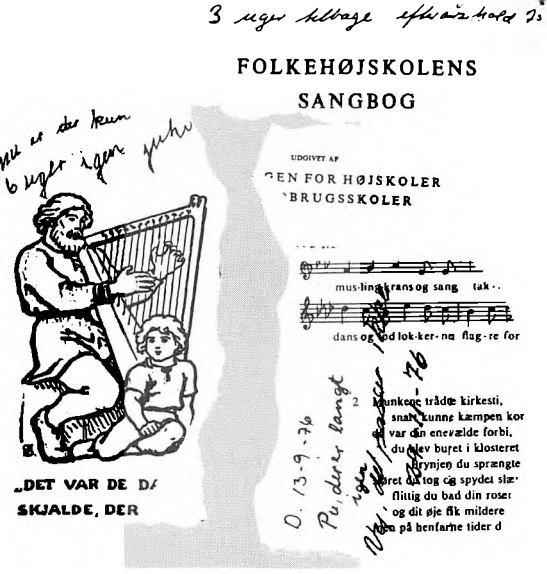

plejeelevernes fællesskab ville blive urimeligt kunstigt. Det måtte og skulle respekteres, at en sygeplejeelev kom for at få en faglig uddannelse og så sit højskoleophold som sådan. Endnu i dag kan vi også se vidnesbyrd om denne holdning, der for en bibelskole virker pudsige: Enkelte af de sang- og salmebøger, vi endnu bruger, indeholder diverse variationer over den håbefulde indskrift: "Hurra! Kun 4 dage igen!" - et udbrud, der næppe skal ses som utilfredshed med skolen, men som en naturlig længsel efter et punktum i uddannelsen!

Der herskede uden tvivl accept mellem sygeplejeelever og bibelskoleelever. Flere sygeplejeelever erklærede åbent, at de ikke havde noget personligt forhold til kristendommen; og en og anden kunne vel frygte, at de - under tag med noget af det mest indremissionske i Indre Missions skoleverden! - dermed ville blive udsat for en massiv indoktrinering og måske ligefrem åndeligt pres. Men der er nu ikke noget, der tyder på, at de har oplevet det sådan ....

Denne forskelligartede indstilling viste sig slående i et interview i 1976 med to bibelskoleelever og to sygeplejeelever. Som venteligt udtrykte de alle fire ærgelsen over det manglende fællesskab mellem de to grupper. Da de så blev spurgt, hvad det betød for dem at have den anden gruppe på skolen, svarede sygeplejeeleverne, at det da var interessant at møde andres meninger om kristendommen, og at nogle enkelte sygeplejeelever også var "begyndt at tro og at læse i Bibelen". Bibelskoleeleverne svarede prompte, at det var glade for at have sygeplejeeleverne, fordi de gerne ville dele det med dem, som de selv havde modtaget!

Det er klart, at skal bibelskoleelever være tro over for det, de vil stå for, må de udtrykke det sådan. Lige så klart er det, at sygeplejeeleverne næppe kunne se sig selv som bibelskoleelevernes missionsopgave! Og i interviewet siger de da også, at de ikke har oplevet det sådan.

Afvikling.

Det var ved bibelskolens begyndelse endnu ikke klart, hvornår sygeplejeforskolen skulle ophøre endeligt. Men til sidst blev det afgjort, at det sidste hold sygeplejeelever ville blive foråret 1978! Det betød naturligvis omvæltning for de lærere, der nu skulle spredes og gå ind i andre stillinger. Og der viste sig - overraskende, må man formode - en meget vanskelig komplikation, idet der åbenbart var forskellige forventninger omkring Frits Jacobsens fremtid. Selv var han ikke uvillig til at fortsætte på Børkop Højskole - også som lærer under en anden forstander. Men der havde i årene forinden vist sig en forskel i Frits Jacobsens

og Hartvig Wagners syn, som ikke ville gøre et samarbejde som bibelskolelærere til den troværdige enhed, der hele tiden havde været bibelskolens mål. Han blev derfor i stedet tilbudt en stilling som administrator, men ønskede den ikke. Ulykkeligvis blev denne uenighed af pressen tolket udelukkende som et spørgsmål om kvindelige præster og om lukkethed/åbenhed i Indre Mission. Og ikke mindst på grund af Frits Jacobsens anseelse og dygtige tjeneste på højskolen i næsten 30 år vakte dette røre megen modvilje mod skolen i såvel sognet (der havde en vellidt kvindelig præst!) og hos mange i Indre Mission. Det var svært for de mange, der satte Frits Jacobsen højt, at se ham blive offer for det, der for dem måtte ligne snæversyn - og så på hans egen skole!
Set i efterperspektiv kunne man måske alligevel påpege eet gode ved dette røre. Hartvig Wagner modstod fristelsen til at give køb på det teologiske grundlag, hvorpå han var kaldet til forstander. Han demonstrerede, at Indre Missions Bibelskole ikke nødvendigvis skulle repræsentere samtlige de syn, der forefandtes i Indre Mission (eller i dens hovedbestyrelse!). Og han fik derved samtidig i praksis stillet et væsentligt spørgsmålstegn ved holdbarheden af den bredde i syn, der efterhånden havde vundet hævd i bevægelsen. Først og fremmest blev det tidlig gjort klart, at der for en Indre Missions Bibelskole ikke kunne eksistere noget mere afgørende spørgsmål end dette ene: "Hvad siger Guds Ord?" Til dette spørgsmål er skolen kompromisløst bundet i hele sin eksistens.
Sådan ville Frits Jakobsen uden tvivl også selv se det. Men her drog altså to forstandere så forskellige konsekvenser af dette spørgsmål, at det fik denne smertelige udgang. - Frits Jacobsen fik ansættelse på Blåkilde Ungdomsskole. Men allerede 23. maj året efter døde han, knap 60 år gammel. Ved denne alt for tidlige død blev også smerten større over hans afgang fra Børkop Højskole.

Brydningstid blev byggetid.

Et af de områder, hvorpå skolen i dag er præget afgørende af Frits Jacobsen, blev dens ydre rammer. Ved en effektiv, men skånsom modernisering og ved fremsynede byggeinitiativer fik han rykket en højskole med næsten 100 år gamle bygninger med over i en ny tid med helt nye krav. Ved sit store jubilæum fremtræder den nu som en fuldt moderne skole.
Sideløbende med nyindretning og ombygning af de eksisterende bygninger, omlægning af parkeringsplads osv. begyndte en byggefase i 1973 med en ny kollegiebygning - med værelsesforhold, der har vakt forbløffelse hos de elevjubilarer, der ved elevstævnerne har været vist rundt på deres gamle skole. Hvor de i sin tid lå på to- eller tremandsværelser, har nutidens Børkoppere enkeltværelser med eget bad og toilet - enkeltværelser af næsten samme størrelse som de gamle flermandsværelser!
For en tid kunne skolen klare de større undervisningskrav ved hjælp af en pavillon; men glæden var stor, da der i 1976 kunne tages nye, lyse klasseværelser i brug. Samtidig kunne så et af de daværende klassevæ-

relser laves om til dagligstue. - Allerede året efter kunne et nyt hold flytte ind i den anden del af kollegiebyggeriet. Her var enkeltværelserne samlet to og to om fælles bad og toilet - den detalje, der har gjort det muligt at have elevfamilier med børn i et omfang, som nu og da har overgået, hvad der er normalt på danske højskolers lange kurser!
Det var også tiltrængt - i perioder havde flere elever boet i villaer rundt om i byen; og selv om det havde sin charme, var det ikke fremmende for det store fællesskab. Så der var forståelige lettelse over at kunne afhænde disse lejemål!
Endelig nåede Frits Jacobsen også at indsende planer og ansøgninger til et halbyggeri, der først blev virkeliggjort under Hartvig Wagner.

Bygning, ombygning, tilbygning i en uendelighed

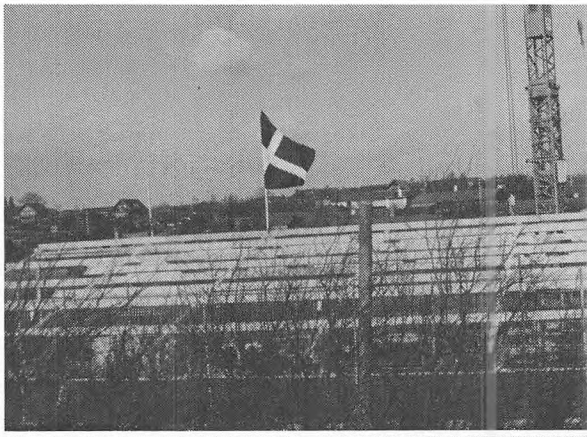

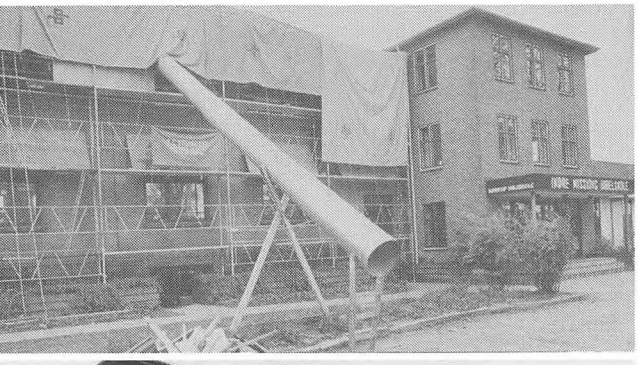

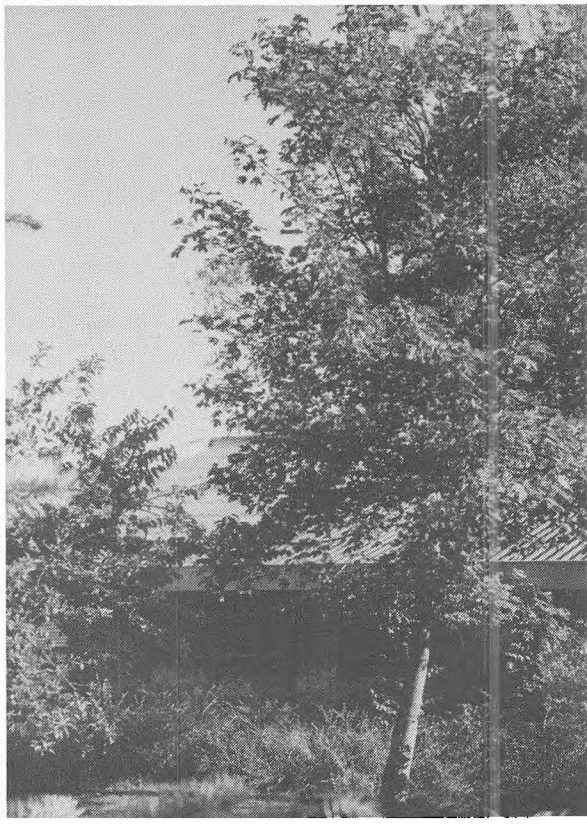

Alene på skansen.

Sommeren 1978 så sikkert den største omvæltning for bibelskolen siden dens start 4 år før. Pludselig var bibelskolen alene på skansen - skulle selv fylde rammerne og hverdagen ud. Hartvig Wagner var imidlertid godt forberedt. Allerede fra januar var Ole Weber begyndt som musiklærer med den særlige opgave at udvikle en speciel musiklinie på Indre Missions Bibelskole. Da Verner Kofod-Pihl samtidig fratrådte for at søge præsteembede, og Wagner ønskede at udvide undervisningstilbuddene, havde han i månederne forinden kaldet ikke mindre end 3 lærerfamilier. Inger og Bent Tage Nielsen, Margrethe og Torben Frederiksen samt Eleonora og Leif Andersen udgjorde så sammen med Karin og Ole Weber, Grethe og Allan Schärfe og Marie og Hartvig Wagner den faste stab, som skulle udbygge bibelskolen til det niveau, der var praktisk og principielt muligt på daværende tidspunkt. Fra august 1980 kom også Inge og Tage Rasmussen til i forbindelse med udbygning af musikundervisningen. Hertil kom timelærere og praktisk personale - alt i alt en ganske omfattende arbejdsstab.

Der var allerede et grundkursus - simpelthen det bibelskolekursus, som indtil da havde været fællesundervisning. Nu var så en musiklinie ved at komme til; og der havde gennem længere tid været planer om en "praktisk linie". Mange ideer om nye undervisningstilbud og skoleformer var kommet frem gennem en "konsultativ dag" med indbudte fra flere af de organisationer, som skønnedes interesserede i de tilbud, Indre Missions Bibelskole kunne fremlægge.

Efterhånden udskilte de praktiske muligheder sig fra de mere urealistiske visioner. Grundstammen blev udgjort af 3 linier: grundlinie, musiklinie og lederlinie - de to første på 5 måneder, lederlinien i to moduler á 2½ måned. De første semestre var de særlige musikfag lagt om eftermiddagen; men efterhånden blev liniefagene lagt om formiddagen og først på eftermiddagen, og resten af eftermiddagen blev så udfyldt af studiekredse, som kunne vælges på tværs af linierne.

Denne model har vist sig så brugbar, at den i det store og hele er videreført uændret. Den største vanskelighed har måske vist sig at være, at den har kunnet udbygges uhæmmet og derfor er blevet splittet op i mere og mere specielle gren- og linie- og valgfagstilbud. Derved er for det første lærertimeforbruget blevet usædvanligt stort; og for det andet har det været meget vanskeligt at fastholde et af de principper, skolen blev startet ud fra: ideen om "få fag, mange aspekter"! Fagudbuddet bliver mere og mere specialiseret; men det er svært at se, at der i dag rigtig er nogen vej tilbage til en mere forenklet form for undervisningstilbuddet.

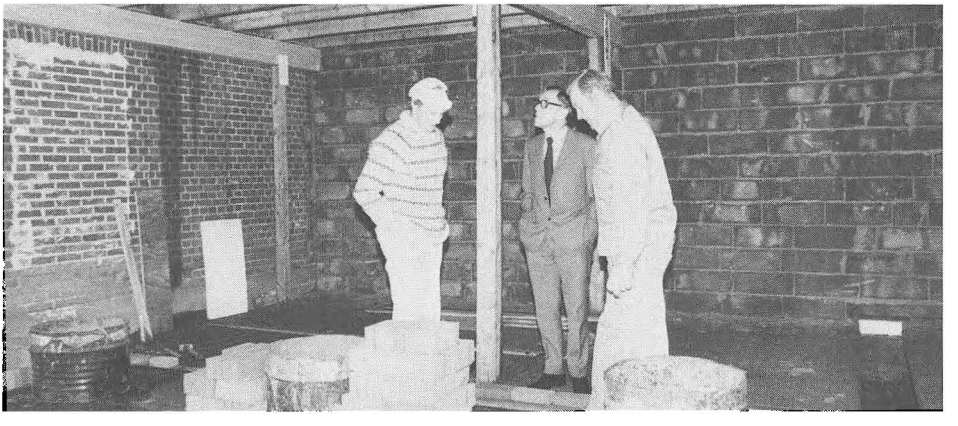

Een skole - een profil.

Nok så vigtigt som de praktiske rammer, skolen nu fandt sig til rette i, var dog den åndelige og teologiske profil, der nu viste sig. Der er næppe tvivl om, at forstander og lærere efter afviklingen af sygeplejeskolen nu også følte sig mere frie til selv at udtrykke den kurs, man havde åndelig frimodighed og overbevisning til! Det ulyksalige spørgsmål om kvindelige præster havde ganske vist skabt en vanskelig spænding i forhold til sognet og ofte også til missionsfolket på egnen; men samtidig herskede der på lærerværelset en "hjertelig enhed" omkring de læremæssige spørsgmål, der nødvendigvis måtte stå centralt på en bibelskole (og som spørgsmålet om kvindelige præster naturligvis kun var et sekundært symptom på!)
Det er klart, at det ikke først var efter afviklingen af sygeplejeskolen, bibelskolens teologiske grundholdning blev dannet. Hartvig Wagner kaldte ikke en lærerforsamling til at komme og sammen med ham beslutte sig for en åndelig kurs og linie! Den måtte og skulle ligge fast på forhånd - ud fra den blev der kaldt medarbejdere, og ud fra den blev der undervist. Kun således kunne der fra begyndelsen herske den tryghed i arbejdsfællesskabet, der må være en grundforudsætning i en skole som denne.

I de svære drøftelser omkring forstanderskiftet i 1978 gjorde skolens bestyrelse og formand Jacob Mortensen gældende, at forstanderen for en bibelskole naturligt måtte være teolog! Tiden derefter har uden rimelig tvivl bekræftet det - og understreget, at der (særlig i den første profildannende tid) også måtte være tale om en problembevidst og grundig teolog! Det er tænkeligt, at en mindre problembevidst forstander ville kunne skabe en skoleprofil med en større bredde i syn og holdninger; men det kan vel kun lade sig gøre i den grad, man regner de pågældende emner for at være underordnede....

Det er klart, at der hersker en vis bredde; lærerne er faktisk aldrig blevet afkrævet tilslutningserklæringer til denne og hin holdning! Det viser sig jo også i skolens hverdag, at eleverne - med stor fryd - hurtig opdager de forskelle, der mellem så forskellige mennesker (med så forskellig baggrund) nødvendigvis må vise sig. Der er naturligvis adskillige mere perifere emner, hvor uenighed intet betyder i et tæt forkyndelsesfællesskab. Men når man går ud over disse emner, bør man hurtig nå en grænse for tålsomhed og tolerance!
Selvfølgelig ligger eksistensberettigelsen af en Indre Missions Bibelskole i undervisning og oplæring. Men det er vel en tanke værd, om den ikke lige så vel har vist sig at ligge i den lidenskabelige optagethed af spørgsmålet: "Hvad siger Guds Ord?" Al udvikling i kirken og i tiden bevæger sig jo væk fra dette spørgsmål! Og af alle sammenhænge kan netop en bibeltro bibelskole umuligt have råd til at demonstrere overlegenhed her. Det er et alvorligt spørgsmål, om ikke en af skolens væsentligste funktioner har været demonstrationen af en bibelsk frygtsomhed - frygten for at lære anderledes end apostlene...
Det er sandt, at hvor skolen har vakt strid, har det ikke altid været åbenbart, at det var for bibeltroskabens

skyld. Der har også været ulykkelige konflikter, der intet havde med denne grundholdning at gøre. Og selv når striden (for lærerne at se) kom netop af dette spørgsmål, har det ofte været svært for andre at indse. Der er ofte blevet tillagt lærere og forstander de mest besynderlige motiver for deres formentlige stivsind og snæversyn. - Ikke desto mindre bør bibelskolen og dens bagland se det som et tegn på dens eksistensberettigelse, at den netop er blevet berygtet for at tage det dødsensalvorligt, hvad Guds Ord siger til os.

Børkop Bibelskole - eller Indre Missions Bibelskole?

I folkemunde er skolen ofte kaldt for Børkop Bibelskole. Men det har været afgørende for dens identitet, at dens fuld navn var "Børkop Højskole - Indre Missions Bibelskole". Den har hævdet at stå for det grundsyn, som bærer Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark. Og det har været en del af den frimodighed, hvormed forstandere og lærere har virket, at den har set skolen som en del af Indre Missions virke og arbejde - og det har været en del af dens forpligtelse!

Ikke, at det nogensinde i sig selv har været noget argument, om noget er indremissionsk eller ej: I første række bibeltro, i anden række luthersk, først i tredie række indremissionsk! Og hvor disse identitetsfærer synes at komme i konflikt, må naturligvis de sidste vige for den første.

Men selv om Indre Missions Bibelskole derfor også må indeholde en stadig selvkritik over for sit eget ståsted, har det tilsyneladende i debatten været et irritationsmoment i sig selv, at den har været så stædigt indremissions! Og mangfoldige har variationerne været over anklagen for ensretning og indoktrinering. Således spurgte Eskil Agger fra KFUM & K: "Hvornår mon det går op for IMs formand, i hvilken grad disse ensrettede Børkop-elever skader IM indefra?" Hertil svarede Oluf Paaske ("Fra Børkop Højskole 1984 nr. 2): "Eleverne her fra Bibelskolen har sikkert ofte trådt i spinaten, men vil næppe hævde, at det skyldes noget, de har fået fra skolen, men derimod, at de som alle andre, selv Agger og eleverne fra hans skole, er fejlende og syndende mennesker..."

Har kritikkens bekymring virkelig handlet om frygt for indoktrinering og ensretning? Eller har den snarere handlet om modvilje mod et syn, der ikke passede i kritikkens kram?! Har det været Indre Missions Bibelskole, der ikke har villet acceptere forskellige syn blandt eleverne, eller har det været kritikken, der ikke har villet tilstå bibelskolens syn hjemstedsret i Indre Missions skoleverden?

Det har hele tiden været en grund-

holdning på bibelskolen, at dens ståsted skulle være klart og påtageligt, men at også ikke-indremissionske elever skulle kunne føle sig hjemme. Og det har vistnok endnu ikke ladet sig påpege, at elever med afvigende holdninger er blevet bedt om at forlade skolen eller blot tie med deres indvendinger! Så problemet har vist ikke så meget været, om elever blev respekteret med den identitet, de kom med, men mere om skolens ret til sin identitet skulle respekteres. Når Agger tænker på de børkopske skadevirkninger i IM, må det vel først og fremmest foresvæve ham, at IM vist ikke bevægede sig i en mere aggersk retning. Andre skadelige virkninger kan det være svært at få øje på...

Opstod en særlig Børkop-udgave af IM?

Sikkert er det imidlertid, at Indre Missions Bibelskole med den linje, Hartvig Wagner lagde, og som skolens lærere fuldt og helt tilsluttede sig, ikke uden videre repræsenterede samtlige de syn, som for tiden kunne forefindes i Indre Mission. Der ville være opfattelser af bibelsyn, af forholdet til folkekirken og til forskellige bevægelser, til tværkirkelighed osv., som ikke ville komme til udtryk i undervisningen. Så med tanke på de breddevirkninger, en oplæring af en ny IM-generation burde få, kunne det naturligvis spørges, om Indre Mission ville blive præget af en særlig Børkop-udgave - eller, som det slagordsagtigt er blevet hævdet, om Indre Mission ville blive højredrejet af den børkopske indflydelse.

Lige så ofte er der blevet svaret (og det er vistnok, om man overhovedet tør kalde noget det, et kirkehistorisk faktum), at Indre Mission snarere i efterkrigstiden har været underkastet den mest venstredrejende tendens i sin historie - og at et konservativt ståsted (sådan som man gerne kunne benævne bibelskolens holdning) derfor kun i relativitetens lys kan virke som en højredrejning.

Langt vigtigere er det imidlertid at indvende, at hverken højre- eller venstredrejning, konservatisme eller bevægelse siger noget som helst om sandhedsspørgsmålet! Der er ingen tvivl om, at det for Wagner og hans lærere var væsentligt at være tro imod den evangeliske arv - og når de fandt den betryggende udmøntet i den lutherske og missionske tolkning, var den ikke af reaktionær selvbekræftelse, men af bibelbundet overbevisning! Og det giver sig selv, at de ville forråde sandhedsspørgsmålet, om de af frygt for konservatismens spøgelse gav efter for stivnet vanetænkning! Dette er elementære principper, som imidlertid er svære at fastholde i en debat, der tilsyneladende er mere optaget af slagord og modetænkning end af sandhedsspørgsmålet. Det er jo i virkeligheden kommet så vidt, at det af mange bliver opfattet som en selvretfærdig flabethed i sig selv at hævde, at man overhovedet er optaget af sandhedsspørgsmålet....

At nå de unge - med hvad?

Det har været hævdet, at skulle vi nå de unge, måtte der nytænkning til. Og så længe det kneb med tilgangen af unge i IM, blev det fastslået, at det var den konservative kristendomstolknings skyld. Da tendensen vendte, og de unge vendte tilbage, blev det fastslået, at nutidens rodløse unge naturligvis blev tiltrukket af et bastant, autoritativt syn. Faktisk var det lige mistænkeligt, når vi nåede de unge, og når vi ikke gjorde...
Igen: Hverken nytænkning eller vanetænkning er i sig selv noget gode. Spørgsmålet er stadig, hvad der er sandt! Men derfor slipper ingen (og da slet ikke en skole, der vil nå de unge!) for med mellemrum at standse op og spørge, om vi sidder fast i utilladelig vanetænkning og fantasiløshed.
Indre Missions Bibelskole har faktisk ikke på noget tidspunkt været ude af støbeskeen! Den har hele tiden ligget på tegnebrættet - også så bogstaveligt, at når vi syntes, vi endelig havde fundet en form for et kursus og en præsentationsfolder, så vi nu kunne puste ud nogle år, blev vi indhentet af nye visioner, endnu før første oplag af folderen var brugt op. Og der kunne godt skrives en selvstændig artikel om nogle af de visioner, der blev undfanget, men aldrig født til verden. Her er nogle af dem:
Musikskole. En egentlig musikuddannelse for dygtige sangere og musikere, der ville satse målrettet på sang og musik som en tjeneste i Guds rige.
Missionsskole. En flerårig uddannelse af hjemmeværende og kommende ydremissionærer, som det kendes fra andre lande og fra Luthersk Missionsforenings Højskole i Hillerød.

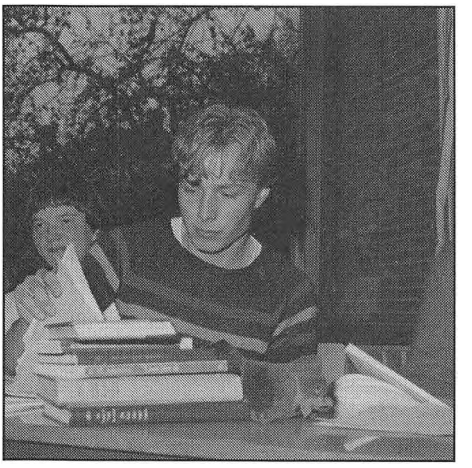

Diakoni. Enten som en bibelskole med focus på diakoni eller som en egentlig diakoniuddannelse.
Kreativ linie. En selvstændig skole med "grøn gren": natur, dyr og have, kreative fag og færre bibelskolefag.
Ungdomsskole. Et efterskoleophold for 10. klasse, præget af bibelskolens grundlag.
1-måneds kurser. Temaorienterede månedskurser, som rokerer i løbet af et kalenderår, og som kunne lægges ind i mange kirkelige medarbejderes langtidsplanlægning.
Medielinie. Allerede i John Ørum Jørgensens første visioner var der dristige ideer om de nye muligheder...
1-årig bibelskole. Blev forsøgt som en etårig evangelisationslinie, men måtte opgives.

Og hvorfor så ikke?

Hvorfor blev så få af disse fremragende fantasier ført ud i livet? Kurserne har hele tiden ændret sig, men det er oftest blevet ved justeringer og udbygninger af de hidtidige linier. Hvor blev de dristigste nytænkninger af?

To ting skal nævnes: For det første sætter højskoleloven i nogle tilfælde så snævre grænser for, hvad der kan laves af specielle arrangementer, at det i sig selv umuliggør projektet. Det har så fået os til i flere tilfælde at overveje, om der kunne dannes kursustilbud inden for højskolens rammer, men uden for højskoleloven - dvs. uden tilskud af nogen art! Det giver sig selv, at det vil være umådelig kostbart; og skolens bestyrelse og lærere har indtil nu ikke haft frimodighed til at kaste sig ud i den slags.

For det andet har vi i andre tilfælde måttet vurdere, at elevtilgangen sikkert vil være for lille.

En del af visionerne har kunne skæres til efter det muliges kunst og fremtræder nu som gren- og valgfagstilbud på de hidtidige liniestrukturer. Men vi må til stadighed spørge, om vi alligevel har været for lidt dristige, når det kom til stykket! Har vi ladet os lamme af en forholdsvis lav elevtilstrømning i stedet for at sætte de ny initiativer i værk, som måske kunne sikre en ny tilgang? Har vi simpelt hen haft for lidt tro til Gud ...

Under alle omstændigheder var det ikke nogen tandløs eller fantasiløs skole, Wagner skabte - så at sige ud af ingenting. Uden konflikter og modsigelse kunne den naturligvis ikke blive til; det var heller ikke at vente, men det skulle vise sig, at den største konflikt ikke kom udefra, men indefra - fra vort eget fællesskab.

Brydninger blev til et brud

Der havde været spændinger i lærerflokken - svært gennemskuelige og desværre ubehjælpsomt håndteret af os alle. Men det er der vel næsten overalt; og det syntes ikke at være værre, end at det var til at leve med. Indtil årsskiftet 1981-82 kunne i hvert fald ingen forestille sig, at der i løbet af et halvt år skulle opstå en krise med så ulykkelig en udgang, som tilfældet blev. Indtil da ville lærerne stadig regne med, at også et arbejdsfællesskab med de spændinger, der var tale om, alligevel kunne undervise troværdigt i Guds ord og troens emner.

Men i løbet af foråret 82 brast det. Lærerværelsets fællesskab viste sig at være ude af stand til at møde konflikterne ordentligt. Hvor de burde være taget op og gennemarbejdet, gik de tværtimod mere og mere i hårdknude. I det fællesskab, hvor vi burde støtte hinanden og give hinanden kræfter til det daglige arbejde, sled vi efterhånden på hinanden i stedet for - fik snarere kræfter hos eleverne til at klare det daglige pres i arbejdsfællesskabet!

På dette hold oplevede vi ikke vores egen undervisning som troværdig. Skulle den grundes på vort fællesskab som eksempel, havde vi måttet give op, for der var ikke noget eksempel at henvise til. Ubegribeligt nok lykkedes det at føre forårsholdet

til ende, vistnok uden at nogen erkendte, hvor galt det stod til.
For galt stod det til. Det endte med, at Marie og Hartvig Wagner måtte forlade skolen.
Også Grethe og Allan Schärfe forlod skolen; og tre af bestyrelsens medlemmer trådte ud af bestyrelsen.
Selv i dag virker det uforståeligt på os, at vi i et kristent fællesskab ikke kunne finde ud af at kæmpe os igennem til forståelse; men vi må erkende, at de implicerede parter den dag i dag næppe forstår hinanden i den sag.
Uforståeligt virkede det også, at det netop var den mand, der frem for nogen havde bygget Indre Missions Bibelskole op af ingenting, der nu måtte forlade den. Men flertallet af bestyrelsen tog konsekvensen af, at der ellers næppe ville blive nogle af de lærere tilbage, som nu kom til at føre skolen videre.
Dette brud var et nederlag, som nogle kæmper med den dag i dag. Og bedre blev det ikke af, at læreres og bestyrelses tavshed omkring baggrunden af andre blev set som et signal til frie spekulationer og gætterier. Mange kirkepolitiske og teologiske tolkninger, den ene mere urimelig og fritsvævende end den anden, blev bragt til torvs. Og som så ofte ellers lod den slags spekulationer sig ikke distrahere af fakta - f.eks. af det faktum, at både lærere og bestyrelse pegede på en efterfølger for Hartvig Wagner, hvis teologiske ståsted umuliggjorde enhver spekulation i kirkepolitiske kup!
Nej, noget kup var der ikke tale om. Ingen ønskede eller ønsker Indre Missions Bibelskole videreført på noget andet grundlag end det, Wagner begyndte på i sin tid. Og det giver sig selv, at på baggrund af det personlige og tætte forhold, der havde hersket på lærerværelset, og den betydning for skolen og den enkelte lærer, Marie og Hartvig Wagner havde haft, måtte kyniske sammensværgelser og taktiske kneb simpelthen forudsætte en forhærdelse og en råhed af en art ingen kristentro ville kunne overleve! Nej, der var derimod tale om, at vi, der har undervist andre i konfliktløsninger og kristen sjælesorg, selv var ude af stand til at løse vore egne konflikter. At ærlige kristne gik så skævt af hinanden, at de måtte opgive blot at forstå hinanden.....
På den baggrund kom vort vigtigste vidnesbyrd nok endnu engang - i pinagtigt bogstavelig forstand! - til at bestå i dette: "Ikke os, O Herre, ikke os, men dit navn, det give du ære for for din miskundheds og trofastheds skyld."

Kirsten og Oluf E. Paaske

Helingstid

Efter bruddet kom tiden for heling. Men den blev lang. I een forstand er den ikke afsluttet endnu.

Wagner søgte præsteembede; men det gik utroligt trægt. I ikke mindre end tre år måtte en dygtig teolog og erfaren præst søge forgæves! Til dels vel fordi han kom fra skolen på så ulykkelig en facon - til dels sikkert også fordi hans velkendte, klare bibelske ståsted for mange menighedsråd syntes at være utålelig.

Helingstiden på skolen blev kortere - i det mindste i det ydre. Efter en periode med Tage Rasmussen som konstitueret forstander overtog Oluf E. Paaske tjenesten som forstander. Og skolens lærere og venner åndede lettet op! For det første var Paaskes personlige og teologiske kvalifikationer umiskendelige. For det andet nød han bred tillid både inden for og uden for Indre Missions kreds (det var også betryggende at have en forstander, som sad i Indre Missions hovedbestyrelse!). For det tredie var hans syn og ståsted så meget lig Wagners eget, at de, der havde frygtet et åndeligt linieskift på skolen, kunne beroliges.

Det var naturligvis at frygte, at en skole, hvis lærerstab kom så ubehjælpsomt fra sine egne konflikter, ikke ville kunne trække elever til de

næste mange år. Lykkeligvis kom det ikke til at slå til. I hvert fald sank elevtallet ikke. Men selvfølgelig kan man ikke vide, om det var vokset endnu mere uden dette brud!
I en tid, hvor mange danske højskoler har alvorlige vanskeligheder med elevtilgangen, har det været en stor glæde for Børkop Højskole at kunne modtage et stabilt eller svagt stigende elevtal. Men det må samtidig indrømmes, at vi er så fascinerede af skolens muligheder og betydning, at det står for os som en gåde, hvorfor den ikke er vokset langt hurtigere de seneste år. Den begyndte med et forbløffende højt elevtal - i betragtning af det dengang meget svage ungdomsarbejde i Indre Mission. Men medens ungdomsarbejdet i Indre Mission er vokset eksplosivt, er søgningen til dens bibelskole ikke øget tilsvarende!
Selvfølgelig kan der findes mange gode grunde, som ikke behøver ligge på selve skolen: Danske unge ser det ikke længere som en oplevelse at tage på højskole, når de har mulighed for at rejse verden tynd allerede i 20-års alderen. - I tider med arbejdsløshed og adgangsbegrænsning tager man ikke orlov fra job og studium. - Tidens betoning af selvrealisation og livskvalitet levner kun lidt rum for ansvarsfuld tjeneste og omkostningsvillig satsning på oplæring for menighedens skyld. - Måske vil selv den bedste bibelskole ikke kunne trække flere elever til i dagens Danmark.
Men, men: Selv om der vel næppe nu - 7 år efter Wagners afgang - af den grund skulle være noget grundliggende tillidsbrud hos de unge over for skolens lærere, kunne der meget vel være andre grunde på selve skolen til, at vi ikke er vokset eksplosivt (eller allerhelst måtte bygge endnu en skole!) Først og fremmest spørger vi til stadighed os selv, om der er måder at omstrukturere undervisning og samvær på, som virker mere attraktive på unge mennesker. Selv om tidens krav kan presse i den retning, giver vi naturligvis ikke køb på den åndelige almendannelse, som er vores hele eksistensberettigelse, eller slår ind på en mere populær teologisk linie; men tilbage står stadig spørgsmålet, om vi på dette grundlag så gør vort arbejde godt nok.

Fra brydninger til udbygning

Det kom nu skolen til gode, at Wagner havde fortsat udbygningen af de ydre rammer. Allerede i 1979 var den veltjente, for ikke at sige udtjente, gymnastiksal blevet til den flotteste foredragssal, nogen højskole kunne ønske sig. Og dermed fik vi også endnu en dagligstue i den hidtidige foredragssal.
Men dermed måtte vi også i de følgende to år undvære ordentlige gymnastik- og sportsmuligheder. Og på et så udpræget åndens værksted, en bibelskole må være, er den mangel

Idrætshal og ....

nærmest katastrofal! Adskillige anfægtelser og depressive anfald kunne spores direkte tilbage til kropslig uflyttelighed. Så jublen var stor, da den hedt ønskede hal i 1982 stod færdig! Det kunne diskuteres (og blev diskuteret!), om der var tale om en møde- og idrætshal, eller der var tale om en idræts- og mødehal. Og hvad så end den først og fremmest er, er og bliver den et kompromis! Vinduerne generer spillerne, nettene generer møderne, og pedellen herser rundt med os alle for at få stillet op og pillet ned. Og alt i alt må vi sige, at den som kompromis betragtet faktisk er vældig velegnet. Vi ville ikke undvære en af dens to funktioner, og vi ville under ingen omstændigheder bygge to haller! Så den gør god gavn.

.... og mødesal

Indadtil blev der også udbygget. Eftersom Allan Schärfe havde forladt skolen samtidig med Wagner, var der blevet mangel på lærerkræfter. Så fra efteråret 1983 blev også Aase og Erik Bang kaldet til skolen. Og endelig i 1984 sprang det sidste skud ud på skolen liniestruktur: Evangelisationslinien - som grundlinien og musiklinien bestående af et 5-måneders kursus. Den blev et virkeligt trækplaster og er i skrivende stund for første gang blevet skolens største linie! Der kan næppe herske tvivl om, at en sådan udvikling hænger sammen med det fornyede engagement i evangelisation, som har præget kristent ungdomsarbejde de senere år. Den internationale påvirkning kommer også frem i det materiale, som er blevet anvendt - dog ikke uden vanskeligheder, da det har krævet en betydelig "oversættelse", ikke blot til dansk, men til luthersk bibeltolkning! En af hovedkræfterne bag denne udvikling, evangelisationssekretær Jan Frost, som i begyndelsen hjalp til på evangelisationsgrenen som timelærer, blev ved Erik Bangs heltidsansættelse som kommunikationssekretær i IM kaldet som lærer på skolen sammen med sin hustru Karen Margrethe. Et enkelt forsøg på at danne en ordning med en et-årig evangelisationslinie måtte opgives; men det er sikkert kun et spørgsmål om tid, før den bliver en realitet!

Lederlinien blev ligeledes udbygget. Fra de oprindelige 2 moduler á 2½ måned blev der udviddet først til 3 moduler og siden til 5, hver med sit hovedtema. Baggrunden har bl.a. været det behov for målrettet oplæring, som udviklingen i Indre Mission har skabt. Desværre har denne udbygning ikke slået tilsvarende igennem; elevtilgangen til lederlinien er tværtimod gået næsten i stå, så at den på det sidste enkelte gange helt har måttet aflyses. Fra og med 1990 omdannes den til en temalinie, bestående af 3 moduler á 2½ måned, men med mere smidige optagelsesvilkår. Der er desuden tale om en bevidst tilbagevenden til de bibelske fag og en nedtoning af de mere specialiserede emner.

Grundlinien har undergået en kærlig, men fast ansigtsløftning. Den har de seneste år været delt op i tre grene: Studiegrenen, mediegrenen og missionsgrenen. Denne form har vist sig at være en realistisk mulighed for opprioritering af de emner, som ikke kan bære en selvstændig skole eller linie. Men denne udvikling nødvendiggjorde selvfølgelig yderligere læreransættelser, så i 1986 blev Astrid og Erik Baun samt Kirsten Enggaard Poulsen kaldet som fastansatte lærere. I 1989 søgte Kirsten Enggaard så bort fra skolen igen for at gå ind i en tjeneste i ydre mission.

Den mest uændrede linie gennem årene er musiklinien. Opdelt i to niveauer er den blevet et stærkt undervisningstilbud til dem, som er optaget af sang og musik, man som ikke vil gå ind i en egentlig uddannelse. Og den har været central i opblomstringen af sang- og musiklivet i Indre Mission og tilsvarende sammenhænge. Dens førstekraft, Ole Weber, fratrådte ved årsskiftet 1988-89; og en af liniens tidligere elever, Leon Torp Nielsen, er nu vendt tilbage som fastansat lærer. - Der arbejdes til stadighed med spørgsmålet om niveau og målgruppe; det er ikke så enkelt at skulle nå såvel dygtige musikere som uerfarne

Elever ved den tomme grav i Jerusalem

korsangere med stor begejstring, men færre faglige ambitioner!

Og en gang imellem farer linierne så ud af skolen og hærger landet! Storturene har været en central oplevelse på alle holdene, men har undergået en vis ændring. Til at begynde med var der tale om PR-ture med afholdelse af møder i stor stil; de senere år er det i højere grad blevet studieture, hvor linierne oftest tager afsted hver for sig. Vi opsøger så de kirke- og kulturkredse, der siger den enkelte linie mest!

Den største stortur har imidlertid ligget uden for kursustiden de seneste år: Israel har altid haft en stor plads i læreres og elevers hjerte. Anderledes kan det ikke være på en bibelsk bibelskole; og det hænger selvfølgelig sammen med to ting: Landet er Jesu land! Dér udspandt sig den hellige historie, dér gik profeter og apostle og Herren selv. - Og folket er Jesu folk! De står før os i Guds frelsesplan.

Bibelen er klar i sig selv. Men det er vores forståelse desværre ikke! Derfor behøver vi al den vejledning, vi kan få. Så siden skolens start har der været arbejdet flittigt på at oprette et studiebibliotek - først af Verner Kofod-Pihl, siden af Torben Frederiksen. Det består nu af over 9000

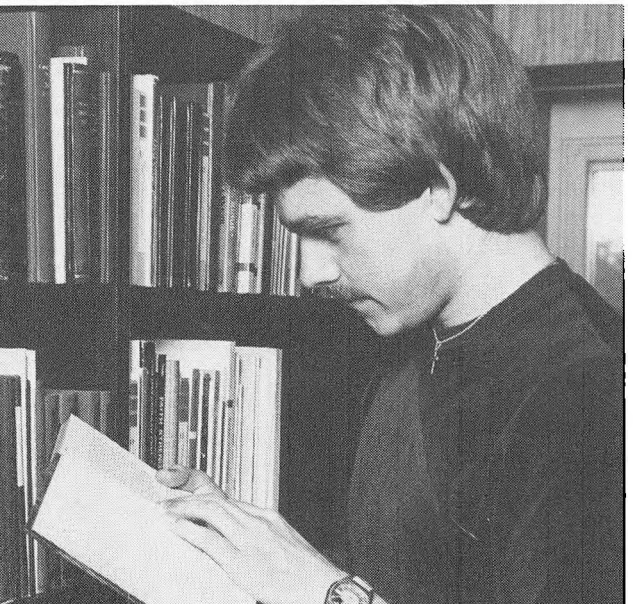

Fra sommer- og efterårskursus
- fra biblioteket

bind og er dermed et af de største teologiske biblioteker uden for de egentlige uddannelsessteder.

Ud over de lange kurser har der været skiftende korte kurser. Indre Missions musikkurser har de sidste år været afholdt i sommerpausen på Børkop Højskole; og de har udgjort et særdeles hektisk og højlydt, festligt indslag i skolens liv.

Mini-bibelskolen var en årrække en prægtig plante i det børkopske drivhus; men desværre overlevede den ikke omplantningen fra januar til juli! Efter at have ligget helt stille et år giver den nu plads for et ugekursus i forbindelse med Indre Missions projekt Kirkelig Voksenundervisning.

Derimod har nyskabelsen Oktoberkurset i efterårsferien været et livskraftigt alternativ. Her har undervisningen været nok så koncentreret i forhold til minibibelskolens; og der er tilstræbt et mere afgrænset tema. Det har åbenbart været mere i overensstemmelse med behovet og mulighederne.

I det hele taget har det præget skolens liv og fagudbud, at der har været så tæt en kontakt mellem Indre Mission og Indre Missions Bibelskole. Skolen har også været vært for musik-, missions- og specialkonference, afholdt i IM's regi. Det har været med til at fastslå skolens betydning som et center for systematisk og bibelsk arbejde på den grund, Indre Mission arbejder ud fra.

Endelig bør nævnes den gensidige gavn, bibelskolen og IMedia, Indre Missions medieværksted, har haft af hinanden. IMedia begyndte sit arbejde i skolens lokaler og holder stadig til i Børkop - et faktum, der både kan aflæses af IMedias produkter og af mediegrenens undervisning og opgaver!

Og hvad kommer der så ud af det altsammen?

Den børkopske bevidsthed om egen betydning har altid været ret anselig. Det er noget med at stå centralt i kirken, selv om det meste af kirkefolket selv vil mene, at vi står ude på et overdrev. Det er noget med direkte og indirekte oplæring af en hel generation af Indre Missions unge, selv om det kun er et mindretal, der når at blive elever her. Og det er noget med et bolværk mod tidens tendenser, et center for bibelarbejde, et brændpunkt for udfordring og inspiration, et stærkt og spændende fællesskab, et samspil mellem nytænkning og troskab mod det gamle!
Nej, Indre Missions Bibelskole kører ikke på minimumsvisioner. - Men den køres ikke desto mindre af et personale af fejlende gennemsnitsmennesker. Og man kan undre sig over, at vi med vore fadæser og fejl for øje overhovedet tør leve med den slags visioner.
Det er ikke, fordi vi savner realisme. Vi erkender, at vi - som enkeltpersoner og som fællesskab - på en række punkter ikke gør det godt nok. Og afstanden er mærkbar mellem det, vi er kaldet til, og det, vi i det daglige er. Men vi er på den anden side kaldet til at være et troens fællesskab. Det vil sige:

Vi tror på nåden. Man kan godt klare at have sin egen kommen til kort for øje, når man samtidig arbejder i bevidstheden om, at alt, hvad man gør, gør man under Jesu tilgivelse. Den evangeliske lære om synd og nåde er ikke teori for os, men forpint, vidunderlig virkelighed. Den er ikke blot grundtanken i al undervisning, men grundvilkåret for overhovedet at røre en finger i det daglige arbejde.

Vi tror på nådegaven. Intet sted i Guds rige, og da slet ikke på en bibelskole, kan man leve uden tillid til Åndens kraft. Her gælder det ikke, hvad vi har set i vort eget liv, men hvad vi har set i Ordet: hvad Herren har lovet dem, der klynger sig til ham!
På den baggrund får det berømte/berygtede højskolebegreb fællesskabet ny betydning. Nådegavernes forskellighed er ikke blot en pudsighed og et irritationsmoment i det daglige, men et herligt grundvilkår i det kristne arbejdsfællesskab. Sådan er det lærere og forstander imellem; sådan er det i samarbejdet mellem det "praktiske personale" og så det mere "upraktiske" personale på lærerværelset.....

Vi kan her på Børkop Højskole glæde os over et privilegium i samarbejdet, som mere er et under end en selvfølge: at medarbejdere på alle områder slutter op om skolens grundsyn og går sammen i bøns- og ansvarssamhørighed. Og vi har kunnet glæde os over en dygtig og engageret medarbejderstab på kontor, i køkken, i pedelværksted osv.
Men ikke mindst gælder dette fællesskabets under i samværet med eleverne! Det er vistnok et faktum, at et bibelskolemiljø oftest af eleverne opleves en en envejskommunikation, en undervisning fra lærer til elev, medens lærerne (i en grad, eleverne sjældent gør sig klart!) oplever samværet som gensidig inspiration - som fællesskab inde under Ordets tiltale!
Anderledes kan det ikke være; over for Guds åbenbaring og Jesu Kristi person svinder forskellen på lærer og elev ind, så at de begge står som

disciple over for Mesteren. Det betyder ikke, at vi skammer os over at undervise, som om vi skulle føle en demokratiserende forpligtelse til at fornægte det forsping i indsigt og erfaring, vi naturligvis må have. Men vi kan heller ikke fornægte den samhørighed, tilgivede syndere står i over for Guds lov og evangelium! Og det er et spørgsmål, om ikke netop bibelskolemiljøet på de led bliver det mest ægte højskolemiljø, man kan tænke sig - netop i folkelighedens forstand!

Det giver også den ægte teologiske baggrund for al den tant og fjas og skæg og ballade, som hører til på en højskole! Som en elev på forårsholdet 89 udtrykte det: "Hvor er det lækkert at komme et sted, hvor man kan smide fromhedsmasken...." - et ægte, bibelsk frigørende evangelium sætter også fri til ærlighed og til selvudleverende humor. Så selv om det hektiske tempo i en højskolehverdag godt kan gøre en ung lærer gammel før tiden, holder det os på den anden side også i gang - og holder os på god afstand af selvhøjtideligheden.

Også lærerne er altså elever. Sådan må det være. Et af de største privilegier i den daglige undervisning er elevernes stadige krav til dokumentation og nytænkning. De finder sig ikke i ubeføjede påstande! Og vi har ikke råd til at overhøre den stadige korrektion og inspiration, eleverne betyder for os. Det er en stadig udfordring til os, at det så også må opleves sådan af os alle.

Målet.

Ved elevstævnet i 1986 mødte en 65-års-jubilar op! Han kunne fortælle om et hold på 126 elever, hvor der var en stor vækkelse på skolen. Det blev et vidunderligt vidnesbyrd om den uændrede grundvold, Børkop Højskole er bygget på, uanset skoleform og tidskrav.

Børkop Højskoles mål er vækkelsen. Til syvende og sidst er det målet for alt, hvad vi foretager os: at opbygge Kristi legeme. Ægte kirkevækst, længe før begrebet opstod! Alt andet er underordnet dette, at mennesker må møde den levende Herre. Hvad enten vi hygger os sammen, nørkler med græske gloser, tager livtag om troslære og livsstil, så er der eet formål, der er tegnet hen over det hele - ikke i skummel bagtanke, men i åbenlys, glad målrettethed: at den enkelte må blive evigt frelst, så vi kan være sammen i den evige verden.

Men kan det komme frem på en bibelskole? Er alle eleverne ikke allerede omvendt?! - Jo, så sandt man overhovedet kan udtale sig om hjertets forhold så ser det virkelig sådan ud. Ind imellem sker det ganske vist det, som man så kan leve længe på derefter: at een fortæller om det gennembrud i troen, bibelskoleopholdt alligevel blev til. Men det er sandt, at der snarere er tale om en vækstskole end en vækkelsesskole!

Ikke desto mindre: Målet er vækkelse! Vi fastholder som noget uopgiveligt, at omvendelsen ikke alene er det første skridt på troens vej, ikke blot er opvækkelsen fra død til liv. Omvendelsen er den kristne livsform! Den daglige anger og bod er grundtonen i forholdet til Herren og i forholdet os imellem. Lever man ikke vækkelsens liv dør man.

Og lige så vigtigt: Vil man så beholde dette liv for sig selv, dør man også. Det skal og må deles med andre - i omsorg og vidnesbyrd. En af de største glæder, vi har oplevet på Indre Missions Bibelskole, er den ivrige opvågnen omkring evangelisationsansvaret! Ofte beskæmmes vi, når vi møder den frygtløse omsorg, de unge kan demonstrere over for venner og vildtfremmede. De får så sandelig sat undervisningen i det rette perspektiv! Mens fastansatte lærere lever i et kristen miljø år ud og år ind, ved eleverne, at deres drivhus-tilværelse er en stakket frist. De tillader under ingen omstændigheder, at vi glemmer vækkelsens perspektiv....

Det hænger også sammen med en slående udvikling: Flere og flere elever kommer efter deres eget udsagn fra kirkefremmede hjem. De har så mødt evangeliet til tro og omvendelse i Indre Mission eller i andet kirkeligt arbejde; og de brænder nu for at dele deres glæde med andre! Vi har tydeligt kunnet mærke denne udvikling på besøgsdagen: De første år kunne den afvikles i stil med et traditionelt missionsmøde, for langt de fleste gæster var vant til stilen og faconen og sprogbrugen. Det kan vi ikke længere gå ud fra! Og det er en udfordring, der glæder os helt ned i hjerterødderne.

Vækkelsessynet viser sig ofte i elevernes videre tilværelse. Indtil nu har henved 30 tidligere elever valgt at rejse ud på missionsmarken! Og selv om man kan frygte, at der i evangelisationsbølgen de seneste år også er indbygget en vis nedladenhed over for traditionel ydre mission, er der stadig et stærkt kald mellem de unge til en tjenste i det

fremmede. Det skal heller ikke få lov til at forstumme, hvis det står til os!

Næsten lige så mange stiler mod præstegerningen, og endnu flere er gået ind i en diakoniuddannelse. De fleste af de unge, der har arbejdet i Indre Missions evangeliserende sangkvartet IMpuls, er tidligere musiklinieelever. Indre Missions årsmøde er ved at udvikle sig til det rene gensynsstævne for gamle elever; og Landsungdomsstævnet er dejligt præget af de børkopske farver.

Adskillige af vore elever kommer fra andre kirkelige sammenhænge end Indre Mission. Og de glider som oftest uforstyrret tilbage i deres gamle sammenhæng, men udstyret med den del af skolens ballast, de har kunnet tage til sig. I det hele taget er der efterhånden tidligere Børkopelever at finde i alle grene af kirkens liv, der vil gro på dens grundvold. Og vi bilder os ind, at den slags medarbejdere ikke er blandt de mest stivnede.....

En bibelskoles mål er ikke "professionelle kristne". Det er glødende hverdagskristne! Og så sandt den vil leve og arbejde med de sidste tider for øje, er den ikke bange for at se sin tjeneste som et spørgsmål om liv og død. "Skal evangeliet nå til hele verden, må hele kirken mobiliseres". Og vi er lykkelige for at have fundet en plads blandt forsyningstropperne! Gud give det må lykkes.

Leif Andersen

Bibelskolen i dag.

Det er stadig klart, at skolen er en højskole. Der er ingen eksamen eller anden kompetancegivende afrunding. Og der er stadig det præg af noget almenddannende, som højskoleloven kræver, for det er jo sandt, som det engang blev sagt, at der findes intet mere almendannende end Bibelen. Det er i hvert fald påfaldende at se, hvor hurtigt interessen for alt godt og rigt i menneskelivet vågner, jo dybere mennesker trænger ind i Skriften. Derfor er også enkelte timer fælles for alle på gammeldags højskolefacon. Dette er nu ikke særlig påskønnet af eleverne, som har svært ved at vænne sig til foredragsformen, fordi de er mere vant til små klasser og gruppearbejde.

Det sidste imødekommes derved, at holdet er delt op i linier i de fleste timer. Grundlinien kan man kalde Bibelskolens flagskib, fordi den grundige gennemgang af de mest centrale fag ligger her; Romerbrevet, 1. Mos. 1-11, troslære, etik m.m. I 8 ugentlige timer opdeles grundlinien i 3 grene: studiegrenen, som giver yderligere nogle bibelske fag, mediegrenen, som arbejder med formidling gennem medierne, og missionsgrenen, som samler sig om mission, evangelisation og diakoni.

Musiklinien og evangelisationslinien bruger halvdelen af timerne til fag, der har at gøre med det, deres navn lyder på. Den førstnævnte arbejder meget med sang og korarbejde, den anden med alt, hvad der vedrører

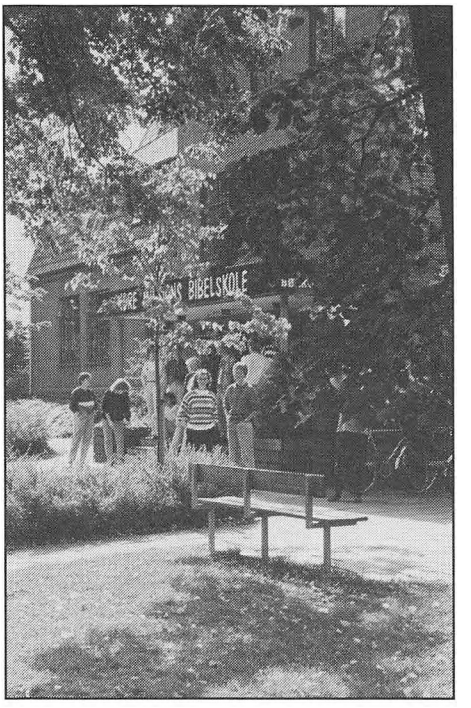

det at få ordet ud til mennesker på bedst mulig måde. De tre linier, der nu er nævnt, deler størstedelen af elevflokken nogenlunde ligeligt imellem sig, som regel dog med grundlinien som den største.

Den fjerde linie, lederlinien bliver fra nytår 1990 erstattet af en temalinie, opdelt i moduler på hvert 2½ måned. På det første koncentrerer man sig om temaet "forkyndelse", op det andet gælder det "lederskab" og på det tredie "sjælesorg". Disse moduler vil tillige byde på omfattende gennemgange af bibelske skrifter. - For alle fire linier gælder, at de

suppleres med valgfri fag om eftermiddagene. Her kan den enkelte elev vælge efter trang og formåen, dog skal der være mindst to valgfag, hvis ikke ganske særlige grunde taler imod det.

Hvor stor er elevflokken? De fleste hold er på ca. 60, men dette har varieret med 10-12 flere eller færre på en del hold. Søgningen til landets højskoler er helt uforudsigelig! Hvad alderen angår, er den hyppigst forekommende 20-22 år, men der kommer yngre, dog er 17½ år grænsen nedad. Derimod er den ingen grænse opad, og vi modtager med glæde elever i moden alder (den hidtil ældste på 5 månederskursus var 14 dage ældre end forstanderen!). De unge elever er som regel meget glade for at have ældre kammerater iblandt sig og benytter sig flittigt af dem til samtaler.

Hvem kommer? Svaret er: en meget broget flok. Det er rigtigt, at unge fra troende hjem nok udgør flertallet. men der kommer også mange, som er nyomvendte - eller slet ikke kommet til personlig tro - og som ikke har nogen kirkelig baggrund med hjemmefra. Der melder sig også folk fra andre kirkelige sammenhænge end Indre Mission, og de er velkomne med den holdning, som er deres, men må selvfølgelig acceptere, at skolen har sit klare og markante indremissionske præg.

Hvad bliver der ud af dem? Forhåbentlig en større og større flok af mænd og kvinder, som vil være trofaste i menighed og samfund og brændende i vidnesbyrdet over for verden. En del er gået ind i kirkeligt arbejde i Danmark eller i det fremmede, atter andre er under videre uddannelse. I alt dette ser vi opfyldelsen af skolens motto: at opbygge Kristi legeme.

Oluf E. Paaske

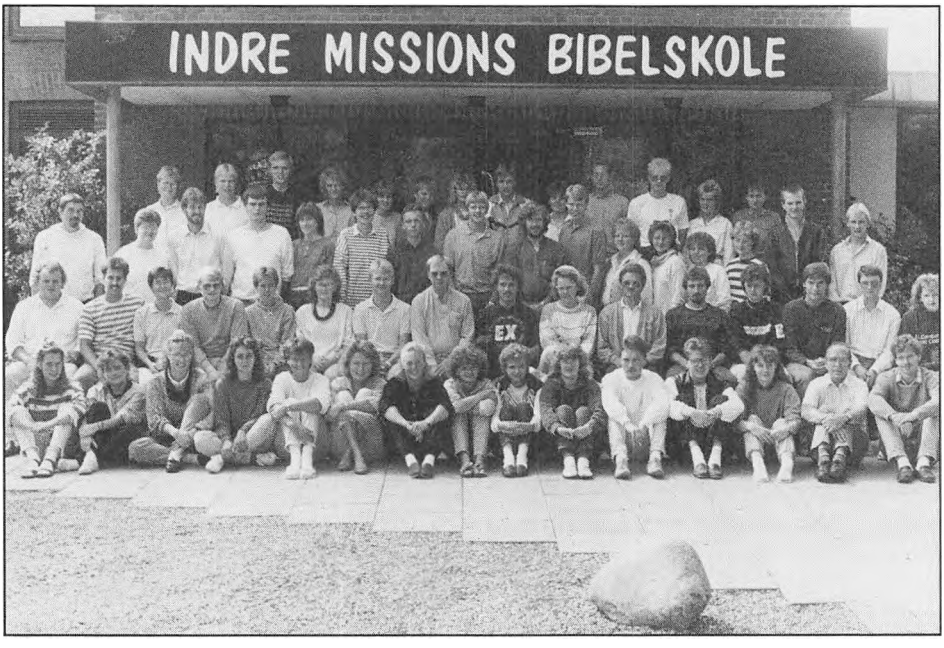

Jubilæumsholdet 1989

Oversigter og statistik.

Bestyrelsesformænd

Sognepræst V. Gøtzsche, Fredericia (1891-1895)
Pastor Larsen, Seest (1895-1896)
Sognepræst Fr. Zeuthen, Fredericia (1896-1915)
Sognepræst C. Moe, Skanderup (1915-1924)
Indremissionær A. Bundgaard, Andkær (1924-1929)
Landbrugskandidat A. Madsen, Andkær (1929-1939)
Gårdejer Søren Henriksen, Pjedsted (1939-1943)
Sognepræst A. Bork Hansen, Lønborg (1943-1971)
Arkitekt Jakob Mortensen, Vejen (1971-1982)
Sognepræst Asger Dahl Sørensen, Vinding (1982-1983)
Rejsesekretær Jens Mortensen, Fredericia (1983-)

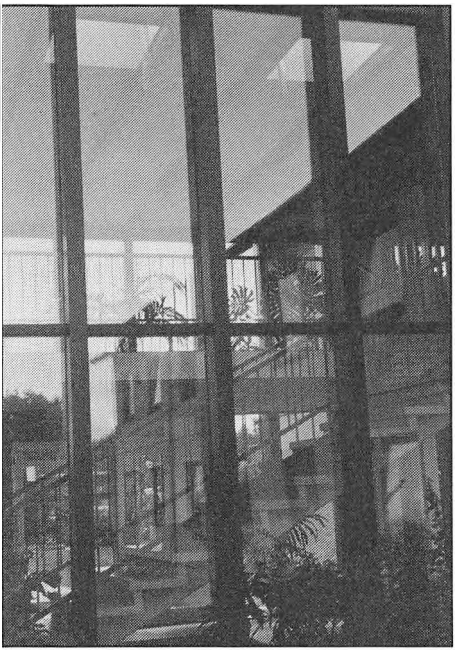

Forstandere fra 1889

Nikolaj Kristiansen (efteråret 1889 til efteråret 1891) gift med Nikoline.
Oluf Olesen (efteråret 1891 til foråret 1895) sognepræst i Gårslev, senere biskop over Ribe stift.
Frederik Thomsen (foråret 1895 til efteråret 1916) født 17.03.1849 i Frøslev v. Flensborg, gift med Johanne Muller. Børkop Højskoles forstander fra 1. maj 1895; død d. 21. oktober 1916.
Vilh. Buch (midlertidig forstander vinteren 1916-1917) lærer på højskolen i 3½ år og senere sognepræst forskellige steder.
A. S. Dam (april 1917 til maj 1943) gift med Marie.
Søren Borello (maj 1943 til august 1946) gift med Signe.
A. Lindholm (august 1946 til april 1949) gift med Ruth.
Edv. Jensen (1949 til 1969) gift med Margrethe.
Frits Jacobsen (1969 til 1978) gift med Marianne.
Hartvig Wagner (1974 til 1982) gift med Marie. Nu sognepræst i Gullestrup v. Herning. Forstander for bibelskolen fra 1974. Højskoleforstander 1978 til 1982.

Tage Rasmussen (konst. forstander juni - oktober 1982).
Oluf E. Paaske (fra oktober 1982 -) gift med Kirsten.
Sygeplejeforskolens forstanderinder var:
Jenny Hansen (1949-1952)
Inge Lise Hyldquist-Hansen (1952-1958)
Inger Götzsche (1958-1978)

Lidt bygningshistorie.

Skolens første hjemsted var det nuværende Møllegade 15 lejet. (?)
Nuværende østfløj bygget i 1890.
Elektrisk lys vistnok i 1902. Skolen fik centralvarme i 1927 - prisen var 8600 kroner. Samme år opførtes en "cykelstald" på 25 x 9 alen for 1000 kroner.
Nuværende nordfløj bygget 1901.
Nuværende vestfløj bygget 1920 som led i en større ombygning og indretning af forstanderlejlighed i østfløjen.
Tårnet bygget 1910.
Enghave "tilknyttet" (!) skolen 1913 men først købt i 1949 og frasolgt i 1976.
1939: "Blikskur" med plads til 700 bygget til brug ved elevstævne.
Forstanderboligen er opført i 1940, men først erhvervet til skolen i 1972.
Boliger for sygeplejelærerinder på Peter Breths Vej bygget 1964.
Nye klasseværelser (store og lille K) færdige i 1976.
Kollegier bygget i 1973-1976.
Hal bygget 1982.
Tilbygning mod syd fra gamle østfløj 1987 - m. større køkkenfaciliteter i stuen.
Nyt lærerværelse - lærerkontorer på 1. sal - og på 2. sal udv. af boliger for medarbejdere i huset.
Dobbeltsengene blev afskaffet i 1902.
Sengehalmen blev dog ikke afskaffet før mere end et årti senere.
Der har været flere handler og mageskifter med jord - sidst med Børkop Kommune i 1972.
De økonomiske forhold var i begyndelsen meget vanskelige - også efter skolen blev et aktieselskab i 1890.
Forstander Thomsen blev således tilbudt at købe skolen - men nøjedes med at forpagte den i godt og vel 10 år indtil 1915 - i 1923.
Efterhånden blev højskolen en selvejende institution (3.12.1923).
Men så sent som i 1939 overvejede man i bestyrelsen at afhænde skolen til forstander Dam.

Oversigter og statistik

1889-1914

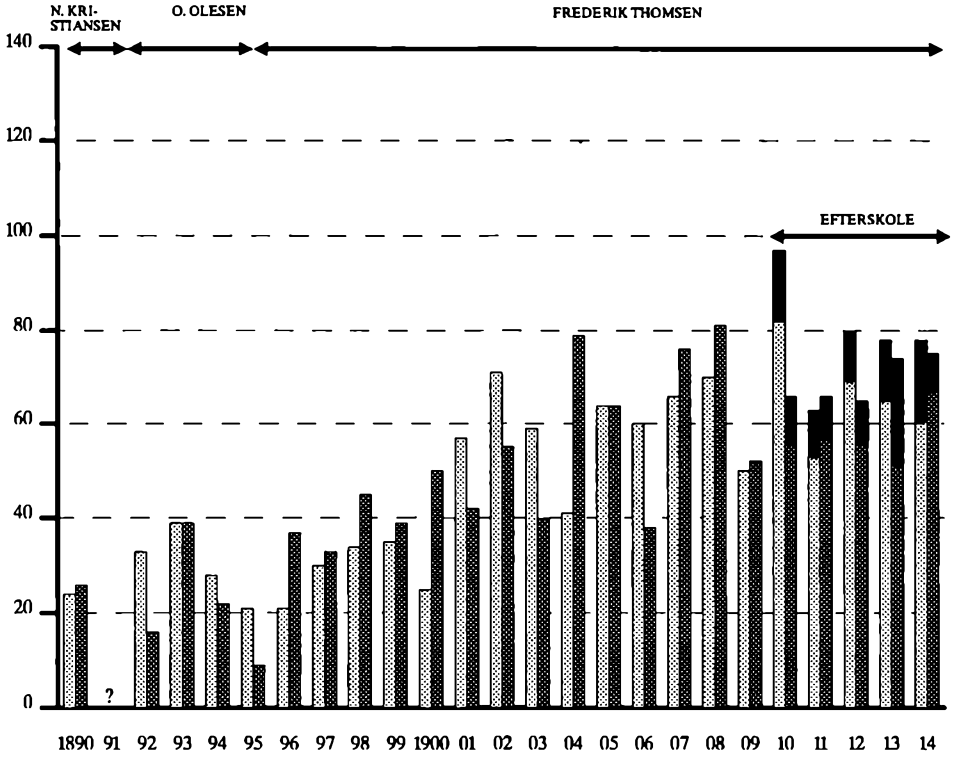

Søjlerne viser vinter/forårshold, sommer- og efterårshold, efterskole samt bibelskole.

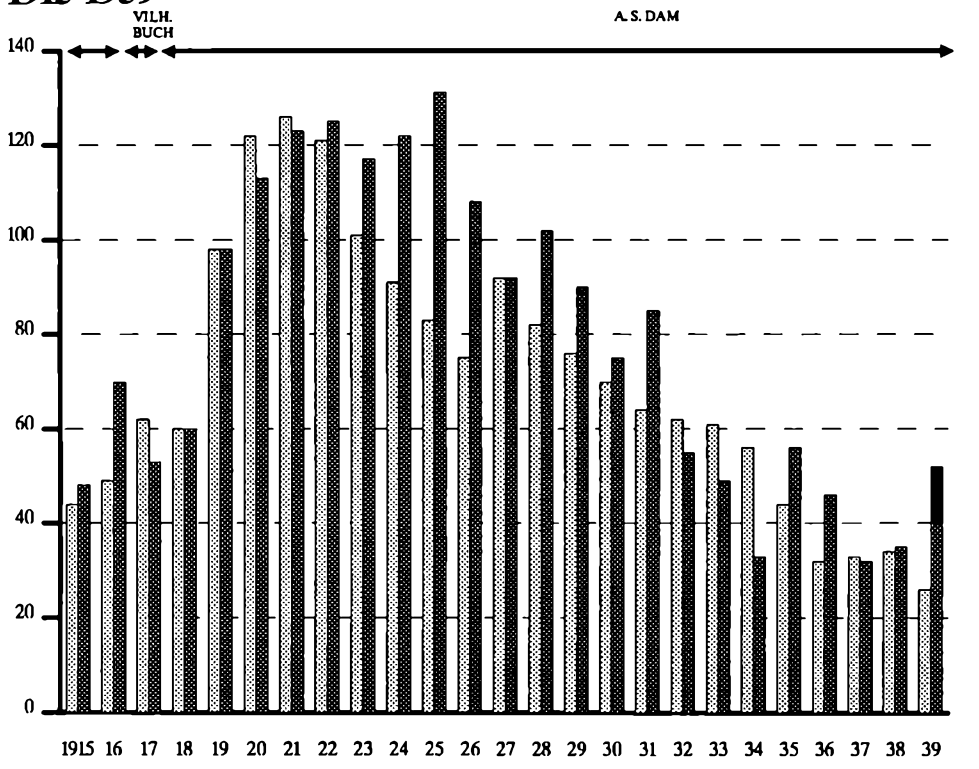
1915-1939
VILH. BUCH
A. S. DAM
140
120
100
80
60
40
20
0
1915 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39

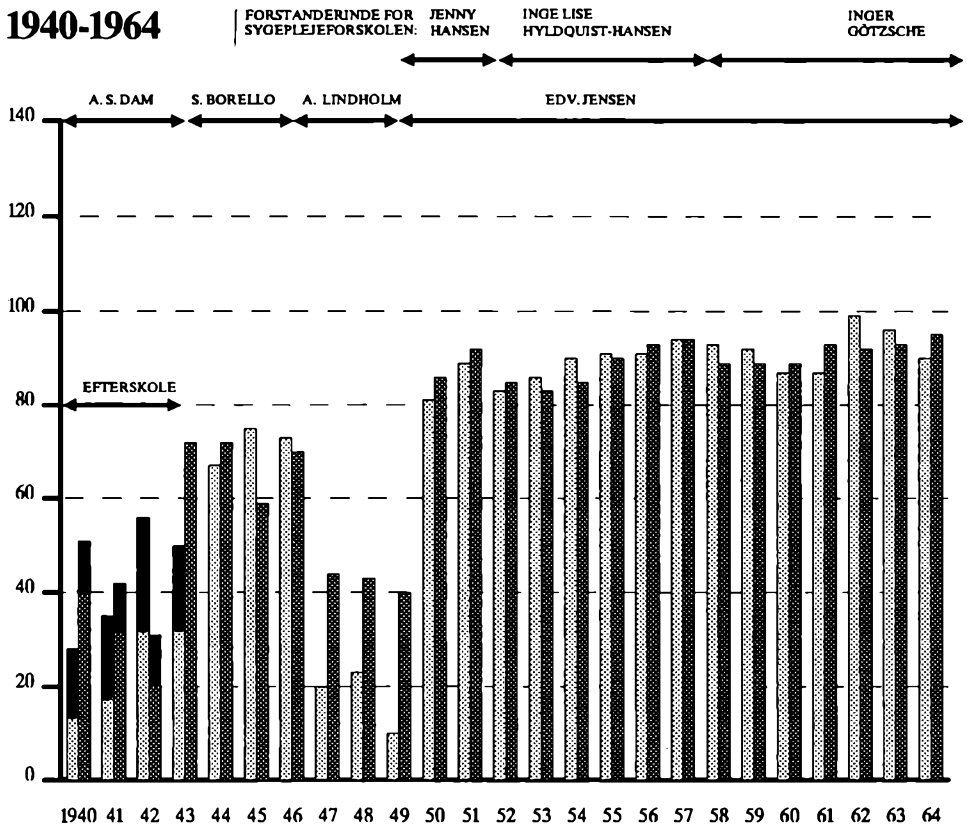
1940-1964
FORSTANDERINDE FOR SYGEPLEJEFORSKOLEN:
JENNY HANSEN
INGE LISE HYLDQUIST-HANSEN
INGER GÖTZSCHE
A. S. DAM
S. BORELLO
A. LINDHOLM
EDV. JENSEN
EFTERSKOLE
140
120
100
80
60
40
20
0
1940 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64

1965-1989

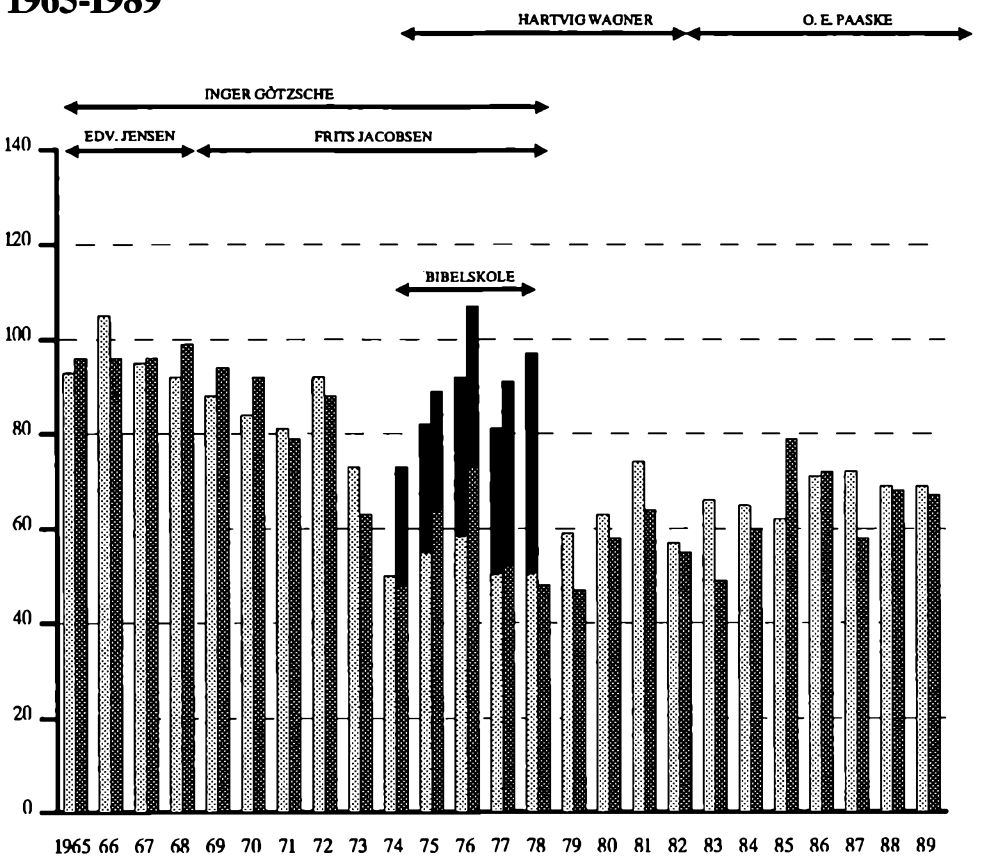
HARTVIG WAGNER
O. E. PAASKE
INGER GÖTZSCHE
EDV. JENSEN
FRITS JACOBSEN
BIBELSKOLE
140
120
100
80
60
40
20
0
1965 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89

Vedtægter for Børkop Højskole

Paragraf 1.
Børkop Højskole er en selvejende institution med hjemsted i Børkop Kommune, Vejle Amt, med værneting i Fredericia.

Paragraf 2.
Børkop Højskoles formål er på den evangelisk-lutherske folkekirkes grund og i tilslutning til "Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark" gennem kundskabsmeddelelse og almen oplysning at give eleverne mulighed for at tilegne sig vor folkelige, åndelige og kristne arv samt at dygtiggøre dem til at leve et ansvarsbevidst menneskeliv. Skolen drives i henhold til lov om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler m.m. jfr. lovbekendtgørelse nr. 661 af 26. oktober 1988 samt lov om statsstøtte til visse private skoler, jfr. lovbekendtgørelse nr. 659 af 25. oktober 1988.
Skolen vil, så længe bestyrelsen finder det hensigtsmæssigt, fungere som bibelhøjskole.

Paragraf 3.
Skolen ejer i Børkop matr. nr. 2 m, 3 bn, 3 bl, 3 a, 10 ec, 3 bc og i Gauerslund matr. nr. 10 bm med bygninger og beplantninger. Med hensyn til aktiver og passiver henvises til åbningsstatus af 1. januar 1979.

Paragraf 4.
Såfremt skolen skulle blive ejer af kapital, der ikke er bundet i fast ejendom, inventar og samlinger eller er nødvendig til skolens drift, skal denne anbringes efter reglerne for anbringelse af midler, der tilhører fonde jfr. bekendtgørelse nr. 97 af 15. marts 1985 om anbringelse af fondes midler og bestyrelsesvederlag.

Paragraf 5.
Stykke 1. Skolens bestyrelse er højeste myndighed i alle anliggender, herunder skolens økonomi. Det påhviler bestyrelsen at påse, at skolen ledes i overensstemmelse med sit formål, samt at give kulturministeriet meddelelse om en eventuel nedlæggelse af skolen. I så tilfælde har bestyrelsen ansvaret for bevarelse af skolens aktiver og for, at det økonomiske opgør i anledning af skolens nedlæggelse foretages efter loven, samt for, at skolens nettoformue anvendes i overensstemmelse med vedtægternes bestemmelse herom.
Stykke 2. Bestyrelsen består af 7 medlemmer.
A. 3 vælges af bestyrelsen for "Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark".
B. 2 vælges af og blandt skolens støttekreds.
C. 2 vælges af elevforeningens bestyrelse blandt elevforeningens aktive medlemmer.
Valgperioden er fireårig. Hvert andet år er fire medlemmer på valg, hvert andet år 3 medlemmer. 1. januar 1980 begynder valgperioden for de fire medlemmer under punkterne B og C og 1. januar 1982 for de tre medlemmer under punkt A.
Udtræder et bestyrelsesmedlem i valgperioden skal det bagland, hvori han/hun er valgt, snarest udpege et nyt medlem til bestyrelsen for resten af valgperioden.
Stykke 3. Til støtte for skolen er oprettet en støttekreds, som består af mindst 75 medlemmer. Medlem af støttekredsen kan enhver blive, som har interesse for skolens arbejde som fastlagt i pgf. 2. Optagelse skal godkendes af bestyrelsen. Medlemsskabet gælder for fire år fra 1. januar 1980 at regne. Kontingentet er kr. 10,- årligt. Medlemmerne har intet økonomisk ansvar for skolens forpligtelser.
Skolen indkalder mindst en gang årligt og senest i november til støttekredsmøde. Her gives en orientering om skolens arbejde, drift og økonomi samt foretages valg til bestyrelsen, når dette er aktuelt.

Paragraf 6.
Til bestyrelsen kan vælges enhver dansk mand eller kvinde, der er myndig og har rådighed over sit bo, og som er medlem af folkekirken. Dog kan forstander, lærere eller andet på skolen ansat personale ikke være medlemmer af bestyrelsen - heller ikke som repræsentant for andre - eller udpege medlemmer til denne.
Bestyrelsen er ulønnet, men dens medlemmer kan få udgifter i forbindelse med bestyrelsesarbejdet dækket.

Paragraf 7.
Stykke 1. Bestyrelsen fastsætter selv sin forretningsorden og konstituerer sig med formand, næstformand og sekretær.
Stykke 2. Formanden indkalder til bestyrel-

sesmøde 4 gange årligt og iøvrigt, når 2 bestyrlsesmedlemmer forlanger det. Indvarslingen sker skriftligt 14 dage forud og bilægges en dagsorden. Over bestyrelsens beslutninger føres protokol, som underskrives af de mødte medlemmer.
Stykke 3. Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når 4 af dens medlemmer er til stede. Afgørelserne træffes ved simpel stemmeflerhed. Ved stemmelighed er formandens stemme afgørende.
Stykke 4. Ved køb, salg og anden overførsel af ejendomsret til fast ejendom samt til pantsætning af fast ejendom forpligtes skolen af et flertal af bestyrelsen, heri formand eller næstformand, dog altid kun efter kulturministeriets godkendelse. På samtlige ejendomme skal bestemmelsen om, at ministeriets godkendelse kræves til salg og pantsætning, tinglyses som dispositionsindskrænkning.
Stykke 5. Forslag om ændringer af skolens vedtægter eller om institutionens opløsning kan kun vedtages med 5 af de 7 bestyrelsesmedlemmers stemmer. Sådanne ændringer kan kun foretages, når de er vedtaget på 2 hinanden følgende møder med mindst 14 dages mellemrum og er godkendt af kulturministeriet. Institutionen skal opløses, såfremt den ophører med at drive skolevirksomhed i henhold til paragraf 2.
I tilfælde af skolens nedlæggelse skal dette ske i henhold til paragraf 5.
Stykke 6. Den siddende bestyrelse skal ved skolens nedlæggelse fungere videre, indtil det økonomiske opgør af skolens aktiver og passiver er gennemført efter loven eller overgået til behandling i skifteretten eller ved en af kulturministeriet godkendt likvidation. Bestyrelsens medlemmer hæfter ikke personligt for de på skolen hvilende forpligtelser, men er iøvrigt underkastet dansk erstatningsrets almindelige regler.
Stykke 7. Skolens forstander samt en repræsentant for lærerrådet deltager i bestyrelsesmøderne, dog uden stemmeret. Bestyrelsen kan holde møder, hvor kun dens medlemmer deltager.

Paragraf 8.
Skolens regnskabsår følger finansåret (kalenderåret). Regnskabet revideres af en statsautoriseret eller registreret revisor i henhold til reglerne i bekendtgørelse nr. 484 af 8. juli 1987 om statstilskud til visse private skoler samt bekendtgørelse nr. 601 af 11. oktober 1988 om revision m.v. samt forelægges bestyrelsen til godkendelse på det første møde efter revisionen.

Paragraf 9.
Stykke 1. Bestyrelsen antager og afskediger skolens forstander. Forstanderen skal godkendes af kulturministeriet.
Stykke 2. Skolens forstander har over for ministeriet det pædagogiske ansvar, forestår den daglige ledelse af skolen og indstiller til bestyrelsen skolens faste lærere til såvel ansættelse som afskedigelse. Det øvrige personale ansættes af forstanderen i henhold til en af bestyrelsen godkendt personalenormering.

Paragraf 10.
Såfremt institutionen opløses, og der - efter at mulige gældsforpligtelser er afviklet - skulle findes formue, skal denne anvendes til lignende skoleformål i henhold til støtteloven - jvfr. vedtægternes pgf. 2. Nærmere bestemmelser træffes af bestyrelsen og skal godkendes af kulturministeriet.

Paragraf 11.
Med nærværende vedtægter ophæves alle tidligere vedtægtsbestemmelser og dermed følgende rettigheder angående Børkop Højskole.

Således vedtaget af Børkop Højskoles bestyrelse på dets møder den 14. november 1988 og den 30. januar 1989.
Jens Mortensen
Karl Gregersen
Asger Dahl Sørensen
Niels Pedersen
Svend Erik Rasmussen
Arne Specht Nielsen
Flemming Bæk Markussen

